МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ, МОЛОДІ І СПОРТУ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Інститут розвитку дитини
Факультет початкової освіти
Лабораторія «Проблеми сільської початкової школи»
Кафедра фахових методик та інноваційних технологій

Педагогічний калейдоскоп

Випуск 5

Умань
2013

УДК 51(07) (082)
ББК 74. 262. 5 я 43
П 24

Головний редактор:
Комар О.А. - доктор педагогічних наук, професор кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рецензенти:
Пальшкова І.О. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогічних технологій початкової освіти Державного закладу «Південноукраїнського державного педагогічного університету імені Костянтина Ушинського».

Мелешко В.В. – завідувач лабораторії сільської школи Інституту педагогіки НАПН України, кандидат педагогічних наук, доцент.

Рекомендовано до друку рішенням ради Інституту розвитку дитини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 6 від 17 січня 2013р.)

Педагогічний калейдоскоп: методичний посібник. / За ред. Комар О.А. – Умань:ПП Жовтий, 2013. – Вип. 5.- 148 с.

У методичному посібнику міститься теоретичний і практичний матеріал з навчальних дисциплін, які вивчаються у початкових класах згідно програми. Пропонуються уроки, апробовані у навчальному процесі, вчителями початкових класів м. Умані та Уманського району.

Рекомендовано методистами, вчителям початкової ланки, студентам і магістрам спеціальності «Початкова освіта», аспірантам і викладачам ВНЗ.

ЗМІСТ

Августова Надія Миколаївна
Урок української мови……5
Бурлаченко Майя Миколаївна
Урок образотворчого мистецтва у 2 класі……10
Горова Катерина
Урок з розвитку зв'язного мовлення……13
Дерев'янко Неля Віталіївна
Урок з курсу «Я і Україна»……17
Єфіменко Ніна Сергіївна
Проект «Контракт» для батьків «Моя родина»……22
Єфіменко Олена Олександрівна
«Моя сім'я – моя родина»……25
Зозуля Лідія Михайлівна
Урок з основи здоров'я……28
Кабацюра Світлана
Розробку уроку з Я і Україна……32
Кам'янецька Лариса Михайлівна
Урок читання……36
Коба Наталія Яківна
Урок математики ……39
Коваль Людмила Миколаївна
Я і Україна. Громадянська освіта……44
Кожухівська Раїса Володимирівна
Урок читання……53
Коробань Ольга Михайлівна
Урок читання……57
Мазай Валентина Миколаївна
Я і Україна. Про працелюбних і лінивих……61
Мартьянова Людмила Миколаївна
Творчий підхід до оцінювання першокласників……68
Михайлюкова Світлана Михайлівна
«Сходинки до інформатики»……77
Михайловин Валентина Володимирівна
Я і Україна. Природознавство
«Я і Україна. Громадянська освіта»……79
Нетреба Алла Іванівна
Федорова Валентина Михайлівна

Харитонюк Валентина Віталіївна
Проект «Тобою горджуся, родино моя!»……..92
Піотровська Світлана Віталіївна
Урок-подорож «Материки Землі»……98
Попова Лідія Олексіївна
Спортивне свято «Веселі старти»……109
Порощук Валентина Павлівна
Навчання грамоти
(за букварем М.Д. Захарійчук, В.О.Науменко)……114
Савченко Ольга Володимирівна
«Особливості побудови уроків у відповідності до нового
Державного стандарту початкової загальної освіти»……..117
Супрун Мирослава Дмитрівна
Урок – казка……124
Теличко Майя Віталіївна
Урок з англійської мови (1 клас)……127
Ткаченко Ніна Миколаївна
Урок математики……131
Харитонюк Валентини Віталіївни
З досвіду роботи вчителя……138
Чепка Яна Борисівна
Я і Україна. Громадянська освіта. Урок-подорож……141

Августова Надія Миколаївна
учитель початкових класів
Уманської міської гімназії
спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії,
вчитель-методист

Урок української мови

2 клас

Тема. Зміна прикметників за зразком «один – багато»

Мета: поглибити знання учнів про роль прикметників у мовленні; вчити ставити питання до прикметників у однині та множині; змінювати за зразком «один – багато»; закріплювати знання про текст, речення; розвивати зв'язне мовлення учнів, спостережливість; виховувати любов до рідного міста.

Обладнання. Таблиці, предметні малюнки, інформаційно-комунікаційні технології.

Хід уроку

І. Організація класу до уроку

ІІ. Актуалізація опорних знань

1. Вправа «Мікрофон».

- Що ви очікуєте від уроку?

2. Каліграфічна хвилинка.

Завдання – жарт (проекція на мультимедійну дошку).

Не знайти без мене ходу
Через прірву, через воду,
З **О** я зовсім інше слово –
Житло людям дать готове. *(Міст – місто)*

- Який звук ви чуєте на початку слова?
- Дайте характеристику цього звука.

мм ом ем вм мі місто

- Складіть речення, запишіть його**.**

Збережемо, любов, рідного, Ми, міста, до.

Ми збережемо любов до рідного міста.

- Як називається місто, в якому ми живемо?

- Вкажіть частини мови, прикметник розберіть за будовою.

3. Технологія « Мозковий штурм»

- Чому слово **Умань** пишемо з великої букви?
- Назвіть назви міст, які ви знаєте.
- Яка це частина мови?
- Що означає дане слово?
- Утворіть прикметник від даного слова.
- Складіть речення з даним словом
- Перебудуйте його так, щоб воно стало спонукальним, питальним.
- Знайдіть прикметники в реченні.
- Яку частину мови ми називаємо прикметником? Доведіть свою думку.

III. Мотивація навчальної діяльності

IV. Засвоєння нових знань

1. Створення проблемної ситуації

- Послухайте два тексти і скажіть: чим вони подібні, а чим відрізняються?

1 текст

У бабусі в кошику жило гарненьке кошеня. Воно було пухнасте, сіре й дуже веселе. Галинка любила гратися з маленьким кошеням.

2 текст

У бабусі в кошику жили гарненькі кошенята. Вони були пухнасті, сірі і дуже веселі. Галинка любила гратися з маленькими кошенятками.

- А у вас є кошенята?

Які вони?

Чи любите ви їх?

1 текст	***2 текст***
Кошеня	*Кошенята*
(хто?)	*(хто?)*
(яке?)	*(які?)*
гарненьке	*гарненькі*
пухнасте	*пухнасті*
веселе	*веселі*
маленьке	*маленькі*

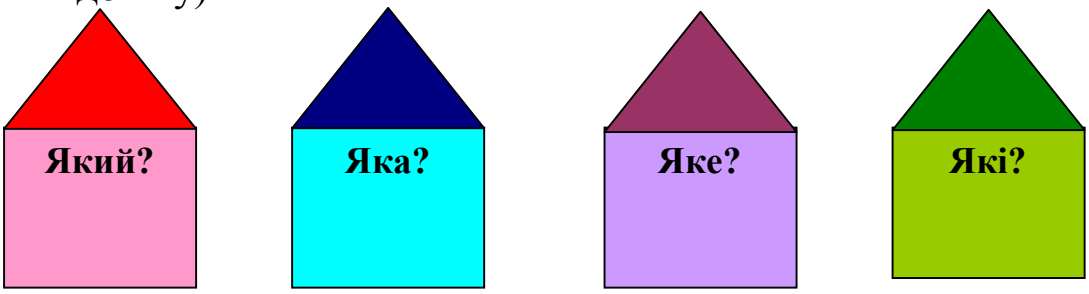
- То чим відрізняються ці тексти?

- Якщо ми говоримо про ознаки одного предмета, то які ставимо питання?

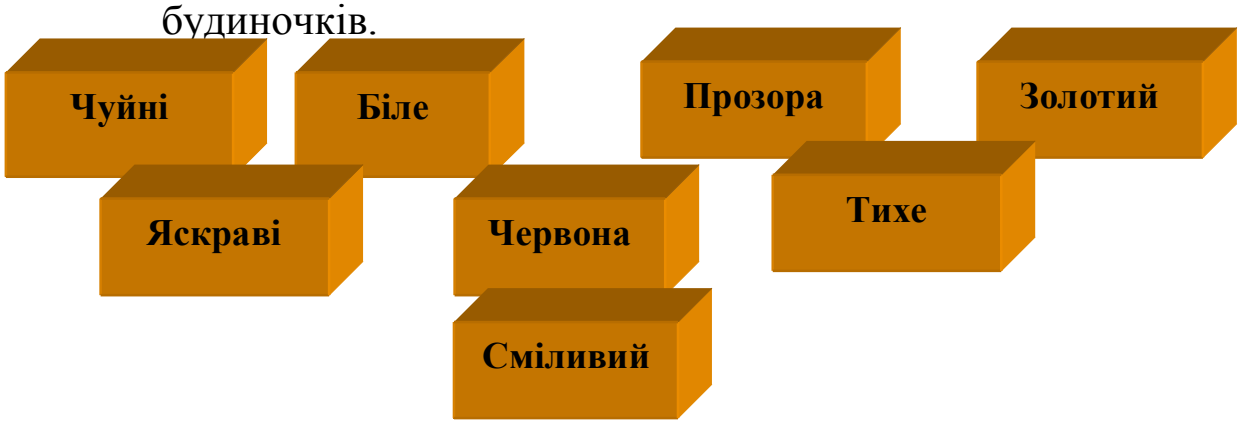
(Який? Яка? Яке?)

А якщо говоримо про ознаки багатьох предметів? (Які?)

2. Гра «Побудуй хатинки» (проекція на мультимедійну дошку)

- Допоможіть «цеглинкам» потрапити до своїх будиночків.

- Доберіть антоніми до прикметників: біле, прозора, яскраві, сміливий, тихе.
- Дані прикметники вжиті в однині чи множині. Переконайте.

3. Поширення речень словами – ознаками предметів. Визначення числа прикметників

(Проекція на мультимедійну дошку)

- Поширте речення словами-ознаками предметів.
- Підкресліть головні члени речення.

Настала зима. Випав сніг.

- Дані прикметники вжиті в однині чи множині? Доведіть.

4. Робота з підручником (вправа 264, ст.120)

5. Виконання вправи *263, ст.. 120*

сад новий *сади нові*

нова вулиця *нові вулиці*

один *багато*

6. Робота в парах *(вправа 264, ст. 120)*

7. Міні-диктант

- Підкреслити назви ознак в однині.

Умань – старовинне мальовниче місто. В ньому є чудовий парк «Софіївка».

- Доведіть свою думку.

8. Диктант – гра

- Почувши прикметники в множині, сплеснути в долоні і з пам'яті записати їх, з одним із них скласти речення.

Чудесний, глибокі, веселе, зимові, біла, березові.

9. Самостійна робота *(проекція на мультимедійну дошку)*

- Від прикметників, які вжиті в однині, утворити прикметники в множині.

1 ряд	2 ряд	3 ряд
гарне –	*легкий –*	*нова –*
чудова –	*сумне –*	*широкий –*
спокійний -	*весела -*	*червона -*

10. Робота в парах. Складання діалогу «Моє рідне місто»

11. Робота в групах (проекція на мультимедійну дошку)

1 група – скласти рекламу про газету «Уманська зоря».

2 група – скласти твір – мініатюру «Моє місто».

3 група – поширити речення прикметниками.

Білочка готується до зими. У дуплі дерева вона влаштувала комору. Увесь день носить туди горішки та жолуді.

- Назвіть прикметників в однині та множині. Доведіть свою думку.
- А в нашому місті живуть білочки?
- Де ви могли їх бачити?
- Що ви знаєте про цих тваринок?

12. Творча робота (диференційоване завдання)

- Підкресліть прикметники. Усно назвіть прикметники, що виражають ознаку багатьох предметів.

1. Ми поїхали на луг по (яке?) …сіно. **пухнастий**

2. В (яких?) … лісах було тихо. **свіжий**

3. На (якому?)… небі з'явились хмарки. **зимовий**

3. Сосни вкрилися (яким?) …. **сосновий**

снігом.

1 група – самостійне виконання завдання.

2 група – працює за зразком.

Ми поїхали по (яке?) свіже сіно.

3 група – працює разом з учителем.

- Яке речення вас зачарувало? Чому?

13. Коментований диктант

- Підкреслити прикметники, що виражають ознаки одного предмета.

Наше місто дуже красиве. В парку стоїть пам'ятник Тарасу Григоровичу Шевченку. Він був нашим земляком і вірним сином України. У своїх творах описав мальовничу природу рідного краю.

- Чому ви підкреслили дані слова? Доведіть свою думку.
- Утворіть усно від них прикметники в множині.

V. Підсумок уроку

– Чи справдилися ваші очікування?

VI. Домашнє завдання *(проекція на мультимедійну дошку)*

1 група – ст. 121, впр. 265 (доповнити текст. Підкреслити назви ознак і слова, з якими вони зв'язані).

2 група – ст.121, впр. 265 (списати текст. Підкреслити назви ознак і слова, з якими вони зв'язані).

3 група – ст. 121, впр.265 *(виписати назви ознак і слова, з якими вони зв'язані).*

Бурлаченко Майя Миколаївна
учитель початкових класів
Гереженівського НВК

Урок образотворчого мистецтва

2 клас

Творче завдання. Казкові квіти й метелики

Тема: Симетрія. Вісь симетрії.

Мета: надавати початкові відомості про симетричну форму; навчати знаходити вісь симетрії та визначати її роль; формувати образне, логічне, просторове мислення, уміння аналізувати; ознайомлювати з технікою акватипії; навчати міркувати; стимулювати розвиток допитливості; виховувати уважність, спостережливість, любов до природи.

Оснащення: *Зоровий ряд:* фотографії із зображеннями метеликів та інших комах; матеріали для демонстрування послідовності й техніки виконання роботи. ***Обладнання:*** альбом для малювання; акварель; пензлі № 4, 6; ємність для води; серветки для витирання рук і пензлів; палітра.

Тип: комбінований урок.

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Актуалізація опорних знань і вмінь

III. Мотивація навчальної діяльності

Учитель. Сьогодні на нас чекає подорож до дивовижного світу. І почнемо ми її не в зовсім звичний спосіб. Я прочитаю вам описи живих істот, а ви спробуєте відгадати, про кого йдеться.

IV. Викладення нового навчального матеріалу

Навчальна гра «Відгадай-но!»

Учитель читає описи комах. Учні повинні відгадати, про кого йдеться. Той, хто відповість правильно, отримує картку із зображенням комахи.

Розповідь учителя

Ось вона пригрілася на сонечку. Невелика, ошатна, у червоному вбранні з чорними цяточками. Вона тільки зовні така тиха і сумирна. Для попелиці вона - найстрашніший хижак. (*Сонечко)*

Чуєш гул, наче працює невеликий завод? Цілий день поспішають вони від вулика до квітів і назад. Вони переносять пилок із квітки на квітку, щоб з'явилися на столі і помідорчики, і огірочки, і кавуни. Але й рослини щедро розплачуються з ними за працю - віддають нектар, з якого ці комахи роблять мед. (*Бджоли)*

Вони пурхають над лугом. Ще вчора вони були непримітною зеленою гусінню, і будь-який птах міг їх з'їсти. А сьогодні вони стали схожими на крилаті квіти. Начебто весь луг здійнявся в повітря. (*Метелики)*

Вони живуть у листяних лісах. Вони, як олені, носять на голові чудові гіллясті роги. Якщо ліс чистий, сильний, здоровий - вони живуть у ньому. А в хворому, слабкому лісі ти їх ніколи не зустрінеш. Вони - показник здоров'я лісу. (*Жук-олень)*

Важко не помітити красуню, яка стрімко ширяє над лукою. Насправді ця витончена сріблясta - наче тигр у світі комах. Її ненажерлива личинка живе у ставку і з'їдає все, що може спіймати. Це й не дивно, адже за дуже короткий час їй потрібно перетворитися з мікроскопічної істоти, що з'явилася з крихітного яйця, на досить велику комаху. Ви можете сказати, що нічого цікавого в ній немає. Але вчені, спостерігаючи за рухом її крил, вигадали гвинт. *(Бабка)*

- Куди ж ми з вами потрапили?

Уявіть...

Яскраво світить сонце. Гаряче повітря ледве коливається, пробігає широкими хвилями по зеленому морю трави. Тихо...

Ми йдемо вузькою стежинкою. З усіх боків лунає невгамовний скрекіт коників. Скільки їх тут? Сотні? Може, тисячі? Одного разу вчені вирішили підрахувати, скільки живих істот можна знайти на одному квадратному метрі луки. Виявилося, що кілька десятків тисяч.

Ми з вами потрапили до світу комах.

Відеопрезентація комах.

(Учитель демонструє малюнки або фотографії комах. Пропонує учням описати комаху, яка подобається їм найбільше.)

Якщо ми уважно подивимося на будь-яку комаху згори, то помітимо, що права і ліва половинки їх тільця однакові. Люди називають таку однаковість правого та лівого боків *симетрією.* Погляньте на фотографії жуків і метеликів. Умовна лінія, немов дзеркало, поділяє симетричні тіла навпіл. Цю лінію називають *віссю симетрії.*

V. Актуалізація вивченого матеріалу

Творче завдання

Пояснення до творчого завдання

Учитель. Знайдіть вісь симетрії комах, які зображені на фотографіях.

(Учитель пропонує учням домалювати другу половинку метелика, зробивши її симетричною першій.)

Для того щоб зробити метелика, нам знадобляться три аркуші паперу. Необхідно застосувати вже знайому нам техніку монотипії.

Складіть аркуш паперу навпіл і загладьте лінію згину *(вісь симетрії)*. Потім на одну половинку аркуша нанесіть кольорові лінії та плями. Швидко, поки фарба не висохла, складіть аркуш за лінією згину, проведіть по ньому долонею і розгорніть. На правій і лівій половинках аркуша відбилися однакові плями.

(Коли фарби висохнуть, вирізається з аркуша основа для крил метелика.)

Поки перший аркуш сохне, повторіть створення плям на інших аркушах паперу. Виріжте з них деталі крил метелика.

В альбомі для малювання намалюйте голову і тулуб метелика та приклейте основу крил. Потім на крила намалюйте деталі візерунка. Стежте за тим, щоб малюнок був симетричним.

Додайте до композиції листя, квіти і травинки.

Фізкультхвилинка

Встало вранці ясне сонце,
Зазирнуло у віконце.
Ми до нього потяглися,
За промінчики взялися.
Будем дружно присідати,
Сонечко розвеселяти.
Встали – сіли, встали – сіли.
Бачте, як розвеселили?

- Індивідуальна робота за творчим завданням

Учні виконують роботу під керівництвом учителя, обираючи кольори за власним бажанням.

VI. Підбиття підсумків

Обговорення учнівських робіт

Після завершення роботи відбувається обговорення учнівських малюнків.

Із малюнків створюють панно «Метелики на лузі».

Коментар. Під час уроку учні мають визначати вісь симетрії; сформувати уявлення про симетричну форму; демонструвати ознаки образного, логічного, просторового мислення, навички роботи у техніці монотипії.

Горова Катерина Миколаївна
вчителька початкових класів
вищої категорії, старший вчитель
Дубівського НВК «Дошкільний навчальний
заклад – загальноосвітня школа
І- ІІІ ступенів»
Уманської районної ради

Урок з розвитку зв'язного мовлення

3 клас

Тема: «Птахи мого дитинства». Складання загадок та скоромовок.

Мета: формування ***ключових компетентностей*: *вміння вчитися*** – самоорганізовуватися до навчальної діяльності; *загальнокультурної* – дотримуватися норм мовленнєвої культури, зв’язно висловлюватися в контексті змісту; *соціальної* – вміння коригувати свою поведінку, враховувати інтереси та потреби інших.

Цілі:

1) продовжувати формувати уявлення про значення слів у мовленні;

2)розвивати навички і вміння відшукувати в сказаному головне, опорне слово;

3) вчити давати аналіз своїм і чужим вчинкам, вдумливо вибирати слова для спілкування;

4) дати поняття про ціну слова і його вплив на співрозмовника;

5). розвивати оздоровчі навики шляхом використання вправ, що знімають втому;

6) вчити спостерігати, думати, порівнювати, розвивати мислення, уяву, збагачувати словниковий запас учнів; формувати графічну грамотність;

7) виховувати інтерес до рідної мови; прищеплювати любов до природи.

Обладнання: малюнки, ілюстрації із зображенням птахів, кросворди.

Хід уроку.

1. Організаційний момент.

2. Актуалізація опорних знань, умінь та досвіду учнів.

1) Бесіда.

- Розгляньте малюнки. Що ви знаєте про цих птахів? Розкажіть.
- Опишіть зовнішній вигляд.
- Яку користь приносять птахи?

2) Поетична хвилинка. *(Учні читають підготовлені вірші.)*

Летіть, летіть, ластівоньки,
В рідну сторононьку.
Прилітайте скоріш, ми чекаємо вас.
Щоб весною почуть рідний голос пташиний.
Із далекого краю повертайтесь до нас,
В рідний дім наш, затишний і милий.

А ми шпаківні будували
Як розпускалися садки.
До нас весною завітали
Веселі наші співаки.
І ціле літо, ціле літо

Вони співали нам пісні.
Повиростали їхні діти,
Такі ж співучо – голосні.

Учитель: Лелека – символ сімейного миру, щастя, добра і рідного краю.

Цей прекрасний птах невіддільний від батьківського дому, замріяних верб над річкою, від колискової пісні мами.

Учень: В українського народу існує легенда про бусла. Послухайте. Бог Перун дав людині важкий мішок і наказав занести далеко в ліс і не розв'язувати. Чоловік не втримався і розв'язав його. Звідти вистрибнули жаби, гади розповзлися по всьому світі. Перун розгнівався і перетворив людину на бусла. «Будеш збирати , поки не визбираєш.» З того часу лелека ходить по луках , по городах, шукаючи їжу.

3. Повідомлення теми і мети уроку.

Мотивація навчальної діяльності.

Сьогодні ми будемо говорити про птахів , які супроводжують нас з дитинства. У різних місцевостях України птахів називають по різному.

4. Фізкультхвилинка.

Гуси-лебеді летіли,
на лужку зеленім сіли,
посиділи, поклювали
голосно погелготали,
піднялися , полетіли .
А діти за парти сіли.

5.Основна частина уроку.

1. Відгадування загадок*.(Діти заздалегідь готують загадки).*

- Хто сам ростом невеличкий , та співає гарно? *(Соловейко.)*
- Які ознаки птаха допомогли відгадати загадку?
- Чому нашу мову називають солов'їною?

Довгонога, чорно-біла,
У гніздо на хату сіла.
Довгим дзьобом, знай, стукоче,
Ніби щось сказати хоче. *(Лелека)*

- Назвіть ознаки цієї птиці в загадці.
- Біла латка, чорна латка по дереву скаче*.(сорока).*

- Які слова у загадці називають ознаки сороки?

2. Загадки-добавлянки.

- Дзьоб міцний і довгі ноги маю,
В чорно-білому вбранні поважно походжаю.
Навесні повертаюсь здалека,
А зовуть мене всі ... *(лелека).*

Учитель. А чи знаєте ви, як ще називають лелек? *(Боцюн, бузько, бусел, чорногуз).*

- Першим я приніс весну,
пробудив усе від сну.
Заспіваю під вікном,
а зовуть мене ...(шпаком).

3.Творча робота над чистомовками та скоромовками. *(Діти складають і записують в зошит).*

Ека - ека – ека - прилетіла лелека.
Іла-іла-іла- на болоті сіла.
Ки-ки-ки- наловила рибки.
Ула-ула ула-крилами змахнула.
Лелеки літали далеко-далеко
І крильця зболіли в малої лелеки.
Лелеко, лелеко, до болота далеко?
«Не дуже далеко»,- сказала лелека.
Їв лелека кашу з глека, хоч дістать її нелегко.

6. Підсумок уроку.

1.Робота над уривком , записаним на дошці.

Де живе лелека - там щастя живе. Бо лелека - сонячний птах. Він зустрічає сонце вранці й проводжає його на спочинок увечері. На зорі лелеки піднімаються з гнізда й злітають високо в небо. Там радісно клекочуть - вітають сонце.*(В.Сухомлинський).*

- Як називає автор лелеку?
- Де живе щастя ?

2.Хвилинки - цікавинки.

- лелеки живуть близько 20 років;
- дорослі птахи голосу не мають;
- відкладають навесні 5-6 яєць і висиджують пташенят;
- лелеку занесено до Червоної книги.

7.Завдання додому.

1. Знайти з газети чи журналу замітку про птахів .
2. Скласти розповідь про птахів *(4-5 речень).*

Список використаних джерел

1.Методичний порадник. Початкова освіта, 2009 р.
2. Позакласне читання.2 клас. (авт. Н.О.Будна.,З.Головко), 2004 р.
3. Савченко О.Я. Сучасний урок в початкових класах. К., 1997 р.
4.Дітям про тварин. К., 2008 р.

Дерев'янко Неля Віталіївна
вчитель початкових класів
Уманського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа – інтернат
І – ІІ ст. ім. Ю.О.Гагаріна – педагогічний ліцей»

Урок з курсу «Я і Україна»

Тема. Вода. Властивості води – рідини

Мета: дати уявлення про воду як необхідну складову довкілля, про перетворення води в природі; формувати в учнів уявлення про цілісність природи, наукове світорозуміння; на основі практичних дій ознайомити дітей з властивостями води; розвивати навички дослідницької діяльності, спостережливість, аналітичне мислення, вміння робити висновки, комунікативні уміння і навички; виховувати гуманну, творчу, асоціативно активну особистість, здатну екологічно мислити, дбайливо ставитися до природи, до води – основи життя.

Обладнання: підручник «Я і Україна», карта світу, глобус, схеми, малюнки із зображенням водоймищ, склянки з водою, ложка, сіль, цукор, олія, завдання для груп.

Тип уроку: вивчення нової теми.

Хід уроку

І. Організаційний момент

Продзвенів дзвінок
Починається урок.
Усміхніться всім навколо:
Небу, сонцю, квітам, людям.
І тоді обов'язково
День тобі веселим буде!

ІІ. Хвилинка спостережень

Вчитель: Щодня життя людини починається з новин про погоду. От і ми прослухаємо прогноз синоптика на сьогодні *(виступ підготовленого учня).*

ІІІ. Мотивація навчальної діяльності. Оголошення теми та мети уроку

1. Розгадування кросворда

- Якщо ви розгадаєте кросворд і вставите слово, то дізнаєтеся без чого немає життя на Землі.

*(На дошці написаний вислів : **«Немає життя на Землі без…»**)*

1). Червоне коромисло через річку повисло (ВЕСЕЛКА)
2). З малої хмари великий … (ДОЩ)
3). Річку взимку вкриває …. (ЛІД)
4) Підчас кипіння з чайника йде …. (ПАРА)

ІV. Первинне сприйняття й усвідомлення нового матеріалу

1. Розповідь учителя

На сьогоднішньому уроці ви дізнаєтесь:

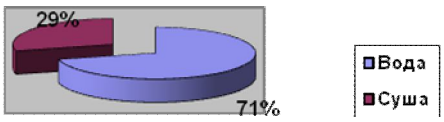
- де на Землі є вода , її значення.
- - У яких трьох станах перебуває вода.
- Властивості води – рідини.
- - Цікаві факти про воду.

Вчитель:

1) Вода – одне з найцінніших багатств Землі, джерело життя всіх живих організмів .

2) Ось подивіться на карту світу. Скільки на ній синього і блакитного кольору! А якщо швидко покрутити глобус, то він увесь

здається блакитним. Нашу Землю так і називають – Блакитною. Вода вкриває 71% поверхні Землі.

Кількість її на планеті показано на діаграмі. Земля – єдина з планет Сонячної системи, де є вода.

- Де ми можемо зустріти воду?

2. Довідкове бюро *(повідомлення підготовлених учнів)*

1 учень. Без води немає життя, вода є в кожній живій істоті. Деякі рослини на 4/5 складаються з води. Вони своїм корінням витягують воду з ґрунту. Щоб виростити 1 кг овочів, зерна витрачається 2 тонни води.

2 учень. Людина і більшість тварин на 2/3 складаються з води. Щоб залишатися здоровими, людині необхідно випити 1 л води на день. Без води людина не може прожити більше 5 днів. За все життя людина споживає 50-60 тонн води..

3 учень. Вода з'явилась на Землі мільярди років тому, коли наша планета була зовсім юною. Вона постійно мандрує – із водойм у хмари, із хмар – у вигляді опадів на землю. А ще вода випаровується із ґрунту, листя і навіть із нас – людей.

3. Гра «Який стан води?» Загадки

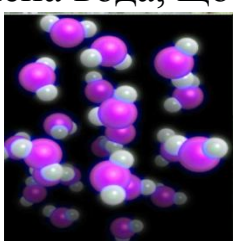
- Чому про воду говорять по – різному: біжить, лежить, літає, як скло?

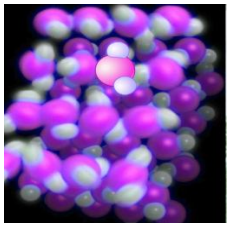
(Відгадування загадок про дощ, сніг, град, лід, туман)

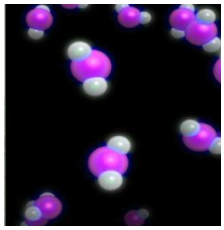
Висновок: вода у природі перебуває в трьох станах: у рідкому, твердому, газоподібному.

- Чому вода існує в трьох станах?

- Визначте за розташуванням молекул, на якому малюнку зображена вода, що перебуває у твердому стані.

4. Дослідження

Вода має властивість переходити з одного стану в інший.

- коли надворі мороз, вода з рідкого стану переходить у твердий (*сніг, лід*).

- а коли тепло … *(з твердого у рідкий)*

- а коли вода кипить … (*газоподібний)*

V. Ознайомлення з властивостями води

- Ми багато дізналися цікавого про воду, а тепер поговоримо про властивості води – рідини. Для цього нам треба провести досліди.

(проводячи досліди кожну властивість учитель записує на дошці у схему)

1. *Проведення дослідів.* *(Робота в групах)*

Дослід №1.

Налийте небагато води на тарілку.

- Що трапиться з водою? - Що ви побачили?

Яка ж перша властивість води?

Дослід №2.

З банки переллємо воду у пляшки різної форми.

- Чи має вода – рідина свою форму?

Дослід 3. Якщо в склянку з чистою водою опустимо ложку. Чи добре її видно? Про яку властивість води це свідчить?

Дослід 4.

- Подивіться чи має вода колір? - Визначне чи має вода запах**?**

Висновок: ВОДА … … …

текуча

не має форми **прозора**

без запаху **безбарвна**

стискається при охолодженні

Дослід 5.

- Пригадайте, про яку властивість води ми дізналися коли вивчали термометр?

- Чому коли налити повну пляшку води і дати її там замерзнути, то що станеться з пляшкою?

Про ще одну цікаву властивість води ми прочитаємо в підручнику на ст..92.

*Фізкультхвилинка «**Погода в Умані**»*

Вчитель. *Уривок із серії МТП «ПіснеЗнайка»*

Є у води важливий чинник –
Вона відома, як розчинник.
Розчинник всього – рідини,
І речовин твердих, і газів,
Сіль із земної глибини
Вода несе з собою разом.

1) Щоб переконатися в цьому ми проведемо ще кілька дослідів.

6 дослід

У склянку з водою вкиньте:
1 група – сіль
2група- цукор
3 група – лимонна кислота
4 група – питна сода

Висновок: Речовини, які розчиняються у воді, називаються ***розчинними.***

У нашому випадку одержали розчин солі *(молекули солі змішалися з молекулами води)* і розчин цукру.

7 дослід

1група – пісок
2 група – крейда
3 група – олія
4 група – крохмаль

Висновок: Речовини, які не розчинилися у воді, називаються ***нерозчинними.***

Отже, ми переконалися , що деякі речовини розчиняються в воді, а інші не розчиняються. Вода – розчинник.

2. Робота з підручником

Прочитайте статтю в підручнику на ст. 93 **«Вода – розчинник»**
Відповіді на запитання.

3. Робота за енциклопедією «Всесвіт» *ст.155 (частина II, серія ПісняЗнайка»)*

- Прочитайте текст.
- Про що дізналися?(*переказують по групах)*

1група: Вода є прекрасним розчинником.
2 група: Вода і в річках, озерах, колодязях – прісна.
3 група: Найсолоніша вода в Мертвому морі.
4 група: Вода в організмі людини

VII. Додому кожна група отримала завдання підготувати цікаві факти про воду

1група. Вода — колиска людства, його осяяна чистотою і добром.

2 група. Воду шанують скрізь: і в маленьких селах, і у великих містах.

3 група. «Вода — справжнє диво природи».

4 група. Всі живі істоти складаються з води. (*Читання вірша Л.Забашта «Жива вода»)*

VIII. Робота з фразеологізмами

- Виявляється, діти, в українській мові є майже 50 фразеологізмів зі словом вода.

Гра «Зумій пояснити вислови»

1група. Варити воду --- *вередувати, знущатися з кого – небудь.*

2група. Вийти сухим із води ---- *уникнути покарання, виправдатися.*

3група. Мов води в рот набрати --- *мовчати, не сказати жодного слова.*

4 група. Як дві каплі води --- *дуже схожі.*

IX. Розв'язування завдань творчого характеру

1гр. - Які ідуть опади, коли у погоди погіршився настрій?

2гр. - Яку воду можна принести у решеті?

3гр. - У яку бочку не можна налити води?

4 гр. - Яким стане білий заєць, якщо його скупати в Жовтому морі?

X. Підсумок уроку (Технологія «Мікрофон»)

- Для чого на Землі необхідна вода?
- Де на Землі є вода?
- Які властивості води ви вже знаєте?

XI. Домашнє завдання

Опрацювати статтю у підручнику на с. 91-93 [4].

Намалювати малюнки на тему «Вода – багатство Землі».

Єфіменко Ніна Сергіївна,
учитель початкових класів
Ладижинської ЗОШ І-ІІІ ступенів
Уманської районної ради

Проект «Контракт» для батьків «Моя родина»

І. Розділ. Особливості спілкування батьків один з одним.

Найбільш сприятливий клімат в сім'ї залежить не тільки від відносин між членами родини, а головне, які взаємовідносини існують між чоловіком і жінкою. Саме за допомогою взаємовідносин формується особистість їхньої дитини, якою вона виросте. Тому, щоб ваша дитина змогла стати справжньою людиною, я вважаю слід дотримуватись деяких правил у взаємовідносинах батьків один з одним.

1. У разі виникнення якихось непорозумінь, суперечок потрібно дотримуватись двостороннього компромісу. Щоб у сім'ї панував лад, злагода між чоловіком і дружиною, вам необхідно один до одного пристосовуватись.
2. Намагайтеся реально оцінювати протиріччя, які можуть виникнути, якнайшвидше шукайте шляхи їх подолання.
3. Не тримайте довго образ один на одного, будьте терпеливі. Є люди, які розуміють добре свої помилки, але коли їм нагадувати про них – соромляться.
4. Кожному з батьків треба розуміти ціну дрібниць, вміти їх долати.
5. Старайтеся завжди стежити за своїми справами, які ви робите, за розмовою, за своїм зовнішнім виглядом. Саме неохайність, безтактовність, черствість по відношенню один до одного, можуть викликати незадоволення один одним.
6. Спокійно реагувати на критику один одним, ставитися до неї доброзичливо. Вміти аналізувати зауваження, по можливості змінити свою поведінку.
7. Намагайтеся робити один одному частіше в присутності дітей позитивні компліменти. Це в майбутньому житті дитини теж буде багато позитиву.
8. Старайтеся виконувати по можливості домашні справи разом, завжди допомагати один одному.

9. Не сперечайтеся ніколи в присутності дитини щодо її виховання.

10. При суперечці двох сторін не можна домагатися від дитини, кого вона більше любить з батьків.

ІІ Розділ. Особливості спілкування батьків з дитиною.

1. Батьки виявляють зацікавленість і з розумінням ставляться до думки дитини.
2. Щиро й докладно обговорюють переживання дитини, її проблеми.
3. Пояснити дитині, що припустимими є прояв будь-яких почуттів, але не будь-якої поведінки.
4. Батьки повинні навчити дитину щиро висловлювати свої почуття, але при цьому поводитись шанобливо стосовно інших.
5. Навчати дитину слухати і розуміти інших.
6. Навчити свою дитину поважати думку інших.
7. Постійно вчити дитину дотримуватись соціальних норм і правил.
8. Вчити дитину розв’язувати проблеми і суперечки, конфлікти, що виникають.
9. Вчити дитину співчувати і готовність її допомагати іншим.
10. Спонукати дітей до посильної праці, спільного ведення домашнього господарства.

ІІІ Розділ. Вплив засобів масової інформації на формування особистості.

1. Допомогти усвідомити дитині, що телевізор і комп’ютер – лише допомога у навчанні, а не розвага.
2. У дітей в мобільних телефонах є доступ до Інтернету. Батькам слід знати, що це дає можливість закачувати в пам’ять телефону різні ігри, які негативно впливають на психіку дитини.
3. Всі телепередачі, кінофільми, які важкі для розуміння дітям, потрібно переглядати разом з дітьми і обов’язково обговорювати.
4. Обов’язково виписувати своїм дітям пресу, яка б відповідала їх дитячим і віковим інтересам.
5. Влаштовувати в сім’ї дні сімейного читання газет і журналів і обговорення їх всіма членами родини.

6. Частіше дітям пропонувати і зацікавлювати в перегляді таких телепередач, які б розвивали пізнавальні інтереси їх дитини.

7. Не дозволяти дитині дивитися бойовики, вони у дитини викликають агресію.

8. Дозволяти дивитися дитині такі мультфільми, які вони розуміють і мають позитивний характер.

9. Обмежити перегляд телепередач дитині, оскільки телебачення не тільки псує зір, але й завантажує пам'ять дитини негативною інформацією.

10. Навчити дитину вибирати такі телепередачі, які б допомогли їй у навчанні і збагаченні кругозору.

11. Заборонити дивитися реклами, сайти з елементами насильства.

12. Дозволяти своїй дитині слухати таку музику, яка є зрозумілою для неї, яка викликає тільки позитивні емоції.

13. Скласти графік перегляду телепередач для вашої дитини.

Єфіменко Олена Олександрівна
вчитель І категорії
Уманський НВК «Загальноосвітня школа-інтернат І-ІІ ступенів ім. Ю.О.Гагаріна – педагогічний ліцей»

«Моя сім'я – моя родина»

(Фрагмент родинного свята)

Мета: згуртовувати учнівський та батьківський колективи; розвивати в учнів почуття обов'язку перед родиною, старшими і молодшими членами сім'ї, вміння слухати й підтримувати мир і злагоду в родині; виховувати повагу до усіх членів родини.

Обладнання: квіти, рушники, серветки, народні прислів'я про родину, заголовок великими літерами, повітряні кульки, дитячі малюнки та учнівські твори про сім'ю.

Хід свята

Учитель. Доброго дня, шановні гості! Сьогодні ми з вами зібрались на родинне свято, яке називається «Моя сім'я – моя родина».

Виходять діти в українських костюмах.

Хлопчик і дівчинка виносять коровай на вишитому рушникові, ставлять на стіл.

Хл. Сьогодні в нас родинне гарне свято,
Зійшлися мами, тата, бабусі, дідусі,
Сестрички, братики — усіх нас так багато!
Нам так хотілось, щоб зібрались всі.

Дів. І ось сьогодні ми усі зійшлися,
Поспілкуватися у ці осінні дні.
Здружитися щоб всі ми спромоглися,
Побути разом, поспівать пісні.

Хл. Бо це ж чудово, як батьки і діти
У свято й будні завжди поруч йдуть.
Сьогодні всім нам можна порадіти,
Що в нас родини дружно так живуть.

Дів. Сьогодні свято. Пісня хай лунає,
І хай щасливим буде кожен день.
Батьки і діти — і душа співає,
Тож хай лунає більше тих пісень!

Діти виконують пісню «Щаслива сім'я»

1 уч. В сім'ї розпочинається життя дитини,
Тому від мами й тата в неї все!
Тож усі звички й правила з родини
Дитя в життя з собою понесе.

2 уч. Тому народ не раз попереджає:
Гни деревце ще поки молоде.
Вчи діток, як малі — це кожен добре знає,
Від цього правила не дінешся ніде.

3 уч. В дитини від родини чуйність, ласка.
І від родини в неї доброта.

В сім’ї для неї оживає казка,
І кожна стежечка в житті — проста.

4 уч. Бо є підтримка тут і є порада,
Турбота є, любов, а ще — тепло.
І задоволена дитина, дуже рада.
Тож хочеться, щоб завжди так було.

5 уч. Повага і взаєморозуміння,
Щоб стали нормою в родині повсякчас.
Хай рідних душ ясне палахкотіння
Батьків й дітей єднає кожен раз.

6 уч. Бо ж діти, мов пташата у гніздечку,
До маминого туляться тепла,
І до татусевого доброго сердечка.
Тож треба, щоб любов в сім’ї жила.

7 уч. Любов в сім’ї для всіх-усіх важлива,
Бо зігріває і лікує нас вона.
Любов земна — це справді дивне-диво,
І нам потрібна лиш вона одна.

Учитель. Сьогодні діти прочитають про свої родини твори, які вони напередодні написали. (*Кілька дітей читають свої кращі твори про родину).*

Діти виконують пісню «Подаруйте братика»

Учитель. Тепер і погратися можна, правда? Любите гратися? Тоді проведемо таку родинну гру.

Гра «Чи знаємо ми одне одного»

Батько, мати, бабуся, дідусь хтось один із них стає плечима до дитини. учитель ставить запитання. Спочатку дитина відповідає кивком голови «так» чи «ні», після того відповідає вголос дорослий.

- Чи любить ваша дитина манну кашу?
- Чи миє посуд ваша дитина (онука)?
- Чи любить ваша дитина чистити зуби?
- Чи застеляє ваша дитина вранці ліжко?
- Чи любить ваша дитина читати книжки?

Гра «Хто швидше спорожнить миски».

Одна команда – батьки, друга – діти, по 3 чол. Їдять із мисок кашу, глядачі підтримують оплесками.

Діти виконують пісню «Ми любимо вас»

8 уч. І ось завершилось наше родинне свято.

Ми від душі повеселились всі.
Тож дай вам бог добра і сил багато,
Щоб сонце піднімалося в росі,
Щоб зігрівало вас тепло і ласка,
А доброта всіх пригортала вас.
Й життя хай буде, ніби добра казка.
Живіть усі щасливо! В добрий час.

Надається слово батькам

Учитель. Дорогі наші гості, діти. Від усієї душі дякую вам за співпрацю під час підготовки і проведення свята. Нехай у ваших серцях проростають зерна добра, співчуття, взаєморозуміння, а в домівках панує спокій і затишок.

Зозуля Лідія Михайлівна
вчитель початкових класів,
вища кваліфікаційна категорія,
старший вчитель
Доброводівський навчально-виховний комплекс
«Дошкільний навчальний заклад –
загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів»

Урок з основи здоров’я

Тема. Електрика в побуті. Правила безпечного користування електроприладами. Дії в екстремальних ситуаціях.

Мета. Ознайомити з правилами безпечного користування електроприладами; вчити діяти в екстремальних ситуаціях: вдосконалювати вміння вивчати матеріал самостійно, розвивати зв’язне мовлення, вміння лаконічно і доступно передавати інформацію; виховувати само - і взаємоповагу.

Обладнання. «Пам'ятка по правилах роботи по методу «Ажурна пилка»; емблеми груп, листки з інформацією для груп: підручник, малюнки, гумові рукавички, праска, шнур, палиця.

Очікувані результати.

Після цього уроку ми зможемо:

- розповідати про правіша безпечного користування електроприладами;
- знатимемо, як діяти в екстремальних ситуаціях;
- вмітимемо надавати допомогу «потерпілому» від електричного струму:
- зв’язно, коротко, доступно розповідати про вивчене.

План уроку

1. Ознайомлення із правилами і послідовністю роботи по методу «Ажурна пилка». *(5 кв.)*
2. Оголошення теми і завдань уроку.*(2 хв.)*
3. Розподіл учнів в «домашні групи»
4. Ознайомлення з матеріалом уроку. Метод «Ажурна пилка» *(25 хв.)*
5. Практична робота.*(5 хв.)*
6. Оцінювання , підсумок уроку.*(3 хв.)*

Хід уроку

I. Ознайомлення із правилами і послідовністю роботи по методу «Ажурна пилка»

Читання пам'яток і коментар учителя.

II. Ознайомлення із темою і очікуваними результатами.

III. Опрацювання матеріалу уроку

1.*Вступне слово вчителя*

Що за чудо в домі є ? Світло і тепло дає.
*І у тиші, й коли шум іде електричний струм***,**
Щоб оселі освітити, людям усім догодити.
Його значення для нас знає навіть перший клас.
Якщо розумно його витрачати Буде довго він нам слугувати.

Електричний струм одночасно помічник людини і досить грізний противник. З електроприладами ми маємо справу щодня : і на роботі, і вдома. Отже, вкрай важливо навчитися жити у злагоді з електричним струмом, дуже обережно поводитися з ним. Треба не тільки добре знати, а й завжди дотримуватися правил користування ним.

2. Розподіл по групах по 4 особи і причеплення номерків -

емблем

3. Опрацювання інформації в «домашніх» групах - *5 хвилин*

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ПЕРШОЇ ГРУПИ

Правила безпечного користування електроприладами Ти знаєш, що користуватися електричними приладами треба дуже обережно. Перш, ніж увімкнути електричний прилад, пильно оглянь його. Переконайся, що він справний: штепсельна вилка не розламана, на ній немає крапель води, провід не оголений. Розетка повинна бути теж справна Якщо вона не міцно тримається, з плямами підпалу, тління (*чорні або руді)* - не вмикай! Перевір чи руки у тебе сухі. Тому, що вода дуже швидко передасть електрику тобі. Тебе вдарить електричним струмом!

Не можна включати одночасно в одну розетку кілька електроприладів, вона перегріється, відбудеться замикання і загоряння. Якщо хочеш вимкнути електроприлад - не тягни за шнур, а витягуй з розетки вилку

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ДРУГОЇ ГРУПИ

Що може статися через порушення правил користування електроприладами

Порушення правил користування електроприладами може викликати:

- пошкодження електроприладів;
- коротке замикання;
- удар струмом;
- пожежу.

Це може статися:

- КОЛИ пошкоджений шнур електроприладу,
- коли потрапила вода на електроприлад, або шнур мокрий;
- коли включати мокрими руками;
- коли електроприлади працюють дуже довго, або кілька одночасно - воші перегріваються.
- коли вставляти у розетку цвяхи або інші металеві предмети;
- користуватися електроприладами без дозволу дорослих;
- залишати їх включеними , коли йдеш з дому.
-

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ТРЕТЬОЇ ГРУПИ

Як треба діяти під час замикання, загорання

- Якщо в оселі ти відчув запах диму, побачив іскри, полум'я, негайно повідом про це дорослих.

- Якщо ж удома нікого немає, негайно телефонуй за номером «01». клич на допомогу сусідів.

- Не лякайся, не панікуй.

- Ніколи не гаси електроприлади водою. Тебе може вдарити електричним струмом !

Якщо відбулося коротке замикання *(спалах , іскри),* але пожежі немає - потрібно витягнути вилку з розетки. Краще це зробити, вдягнувши гумові рукавички або гумові чоботи, або стати на гумовий килимок, або на суху дерев'яну дощечку, або навіть і на книжку.

Якщо горить електроприлад, а дорослих на допомогу немає, за можливості (якщо знаєш і вмієш, якщо тобі показали батьки як це робити, і де) відключи електрику у всьому будинку.

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ЧЕТВЕРТОЇ ГРУПИ

Як допомогти постраждалому від струму

Ти маєш знати, як надати допомогу ураженому електричним струмом.

- Перш за все: не торкайся того, хто знаходиться під дією електричного струму!

- Потерпілого треба звільнити від дії електричного струму. Для цього треба вимкнути електрику в помешканні, або дерев'яною палицею (чи іншим пластмасовим предметом) відвести провід від потерпілого. Добре, якщо перед цим ти швидко знайдеш і одягнеш гумові рукавички , станеш на гумовий килимок або дерев'яну дощечку.

- Потім покласти потерпілого на спину, забезпечити доступ свіжого повітря. Якщо людина непритомна - дати понюхати нашатирного спирту, викликати швидку допомогу за телефоном «03».

4. 0працювання інформації в «експертних» групах. *(на виступ по 3 хвилин)*

5. Повернення в « домашні» групи

Обговорюють, узагальнюють отриману інформацію. Виробляють спільні висновки і рішення. *(Звіряються із завданнями уроку)*

IV Закріплення вивченого матеріалу

1. Розгляд малюнків у підручнику. *(ст. 38)*

2. Практична робота: розв'язання прогностичних ситуацій

а) Що може статися, якщо залишиш увімкнену праску, телевізор, йдучи з дому ?

б) Вчимось вимикати електроприлад, в якому відбулося коротке замикання.

в) Вчимось надавати допомогу потерпілому від струму.

V. Підсумок уроку

1. ***Експрес - опитування***

- Що може статися, коли вода попала на включений електроприлад ?
- Чому не можна включати кілька приладів одночасно в одну розетку?
- Як правильно виключити праску?
- Чому не можна тягнути за шнур?
- Чому не можна включати мокрими руками?
- Якщо відбудеться замикання, пожежа, куди телефонувати?
- Чому не можна гасити водою?
- Які предмети не проводять електричний струм.

2.Заключне слово вчителя

Пройшли роки, пройшли століття,
Крокуємо в нове тисячоліття.
І хто ці правила вивчає.
Той, певна я, багато знає.
Чудес тепер чимало є,
Багато з них нам струм дає.
Якщо безпечно ним користуватись,
То він в пригоді може стати.
Адже життя цікавим є.
Коли цей струм в житті в нас є.

Тож споживайте енергію розумно І будете жити з нею завжди дружно!

VI. Домашнє завдання :

- опрацювати в підручнику ст. 56- 59 ;
- опрацювати роздані пам'ятки:
- дізнатися у батьків, де відключається електрика у всьому будинку і попросити батьків, щоб навчили це робити.

Кабацюра Світлана Володимирівна
учитель початкових класів
Дубівського НВК «Дошкільний навчальний заклад – загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів»
Уманської районної ради

Уроку з Я і Україна

2 клас

Тема: Ніхто немає права ображати людину. Про права дитини. Ознайомлення з Конвенцією про права дитини.

Мета: Формувати в учнів уявлення про Декларацію прав дитини; познайомити з Конвенцією про права дитини; з'ясувати обов'язки та права дітей; виробляти навички правомірної поведінки негативного ставлення до правопорушень, уміння протистояти негативним впливам; формувати повагу до держави, її органів.

Обладнання: Декларація прав людини, Конвенція прав дитини, ілюстрації, скринька-дзеркальце, демонстраційний матеріал «Права дитини».

Хід уроку

І. Організація класу

Учитель.

- Сьогодні ми будемо...

Учні.

Діяти активно!
Думати оперативно!
Сперечатись доказово!
Ми усі – обов'язково!

ІІ. Повідомлення теми та завдань уроку.

- Сьогодні на уроці ви познайомитесь з основним законом нашої держави, дізнаєтесь про Декларацію прав дитини та Конвенцію прав дитини. Спробуємо з'ясувати, які саме права мають діти.

ІІІ. Актуалізація опорних знань учнів

Учитель ставить на стіл маленьку скриньку і звертається до дітей:

- У мене на столі «чарівна» скринька у ній зараз знаходиться найцінніший скарб нашої планети Земля.

- Правда ж, цікаво?
- Хто із вас хоче побачити його, може зазирнути, але поки що не розповідати, кого він там побачив.
- Посміхніться тому, кого ви там побачите.

Діти по черзі заглядають у скриньку.

- То ж кого ви там побачили у «чарівній скриньці»? *(Діти називають себе, адже на дні скриньки - дзеркало)*
- Так, у «чарівному» дзеркалі ви побачили кожен себе, людину – найцінніший скарб. Кожен із вас – особистість, і саме такої людини, як ви, більше на Землі немає і не буде.

IV. Первинне сприйняття й усвідомлення нового матеріалу

1. Розповідь учителя з елементами бесіди

Сьогодні на уроці, як я уже говорила, ми поговоримо не лише про людину, а й про її права та обов'язки.

- Подумайте і скажіть, а що таке право? *(Міркування дітей)*

Права – це певні можливості, що надаються вам, дітям, для того, щоб жити і дорослішати.

Інакше кажучи, те, що ви можете робити і в чому вам не можуть відмовити, щоб повноцінно розвиватись.

Життєвий досвід не тільки свідчить, але й учить, що не буде дітей – не існуватиме й держави. Діти – дзеркало будь-якої держави, її майбутнє. Кожна держава любить дітей і піклується про них.

Дорослі можуть захищати свої права від злодіїв, шахраїв, а діти ще не в змозі цього зробити.

Існують основні документи, де записані права дітей:

- ***Декларація прав людини***, яку проголосила Генеральна Асамблея Організації націй 10 грудня 1948 року. Декларація прав людини – перший документ, в якому були зазначені права дитини. Вона має 46 статей, які включенні до нашої Конституції.
- ***Конвенція прав дитини,*** схвалена сесією Генеральної Асамблеї ООН 20 листопада 1989 року *(набула чинності для України з 27 вересня 1991 року).* Конвенція – це угода, міжнародний договір із певних питань. У даному випадку – з питань прав дитини.

2. Гра «Повідомлення»

На столах у вас картинки, кожна з них повідомляє про те чи інше право дітей. Розгляньте їх уважно. Хто готовий нам усім оголосити повідомлення щодо прав дітей, беріть картинку і виходьте до дошки.

(3 картинок на дошці, утворюється галерея):

- Кожна дитина має право на корисну їжу.

Вітаміни – добра штука, - Харчування повноцінне
Це доводить нам наука. Для дитини не замінне.

- Право на освіту.

Ви маєте право на безкоштовну освіту, Держава зобов'язана забезпечити доступність вищої освіти для всіх на підставі здібностей. Право користуватися бібліотекою, спортзалом, обладнанням школи.

- Право на дозвілля.
- Діти-інваліди мають право на турботу про їх фізичний та психологічний стан.
- Кожна дитина має право на відпочинок.
- Кожна дитина має право на життя.
- Кожна дитина має право на збереження сімейного зв'язку.
- Кожна дитина має право на захист від експлуатації фізичною працею.
- Кожна дитина має право на турботу з боку дорослих.
- Кожна дитина має право на захист від фізичного та психологічного насильства.
- Кожна дитина має право на медичну допомогу.

3.Фізкультхвилинка «Права чи обов'язки?».

Учитель називає перелік прав і обов'язків. Коли називаються права, діти підводять руки і плескають у долоні. Коли називаються обов'язки, діти ставлять руки на пояс і підскакують на місці.

1. Берегти шкільне майно.
2. Безкоштовно вчитися.
3. Дотримуватись правил дорожнього руху.
4. Лікуватися.
5. Вітатися.
6. Жити в сім'ї.
7. Дотримуватися правил особистої гігієни.
8. Відпочивати.

4. Робота у парах. «Заповни пропущенні слова у твердженні».

Учитель роздає учням картки для обговорення

І. Унікальне право, яке мають тільки діти – це право на

Слова для довідок (1) корисну їжу ; 2) гру.)

II. У перші дні твого життя батьки подарували тобі ...

Слова для довідок (1)ім'я; 2) відпочинок)

III. Ти, як повноцінна частина суспільства, маєш право на ... з будь-ким і стосовно будь-якого питання

Слова для довідок (1) приватне життя; 2)спілкування).

Ось у нас утворилась ціла галерея картинок, що свідчать, повідомляють про права дітей. А хто порушує ці права, той відповідає перед законом.

V. Узагальнення та систематизація знань

1.Робота за ілюстраціями казок.

- Дослідіть, які права героїв казок порушувались указці «Колобок», «Лисичка-сестричка», «Кіт та півник»

2.Робота з підручником.

3.Робота в зошиті.

VI. Підсумок уроку.

Тестові завдання.

1**.** Як називається Основний закон України, де записані всі права та обов'язки.

А) Конституція України; Б) Читанка;

2. Який документ затвердила у 1989 році ООН про права

А) Біблія; Б) Конвенція прав дитини; В) Червона книга.

3. Відпочинок – це право чи обов'язок громадян України

А) Право; Б) Обов'язок.

4. Хто у казці «Колобок» учинив найнебезпечніший злочин.

А) Вовк; Б)Лисиця; В) Ведмідь.

5. Які правопорушення скоїла Лисичка у казці «Котик і півник»

А) Хуліганство; Б) Вбивство.

6. Який злочин учинили окремі персонажі проти Дюймовочки у казці Г.К.Андерсена «Дюймовочка»

А) Вбивство; Б) Розбій; В) Викрадення.

IV. Домашнє завдання.

1. Опрацювати статті підручника на с.86-89.

2. Розкрити зміст виразу «Стався до людей так, як ти хочеш, щоб вони ставились до тебе».

Кам'янецька Лариса Михайлівна
вчитель початкових класів
Городецької ЗОШ І-ІІІступенів
спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії

Урок читання

3 клас

Тема. Прославлення героїзму в народних казках. Українська народна казка «Кирило Кожум'яка».

Мета: ознайомити дітей із поняттям «чарівна казка», розширювати уявлення про структуру та зміст чарівних казок; виявити залежність мовної та інноваційної характеристики дійових осіб від їхньої ролі у творі; удосконалювати навички виразного читання; виховувати бережливе ставлення, шану та любов до усної народної творчості.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Обладнання: таблиці складів і слів для розчитування, ілюстрації до казки «Кирило Кожум'яка», виставка чарівних казок, малюнок перепілки.

Хід уроку

І. Організаційний момент.

ІІ. Підготовка учнів до сприймання нового матеріалу.

1. Розчитування за таблицями.
2. Читання скоромовки.

Стриб – стриб - стриб - підстрибує
По стерні рідня:
Перепілка, перепел, перепеленя.

а) Прочитайте мовчки скоромовку.
- Про кого вона?
б) Розповідь про перепілку. Огляд малюнка.
в) Читання скоромовки повільним, помірним та швидким темпом.
г) Читання скоромовки учнями на швидкість.

ІІІ. Актуалізація знань.

1. Слово вчителя.
2. Логічна вправа «Гімнастика для розуму».

Учитель зачитує уривки з раніше відомих казок, а учні їх розгадують.

«Знайшов Півник колосок, змолотив борошна мішок.
Спік негайно у печі пиріжки та калачі. Мишенят не пригощав, бо жоден з них не помагав»*. («Колосок»)*

«Ця кумася хитра й мила. В глечик голову встромила.
Глечик виявився хитрющим, в річку кумоньку втелющив».
(«Лисичка кума»)

IV. Повідомлення теми і мети уроку.

- Сьогодні ми з вами вирушаємо у далеку мандрівку до країни Чарівних казок. Саме в них відбувається все найчарівніше та найнеймовірніше.

Із казкою, над якою ми сьогодні будемо працювати, ви знайомі вже давно. У загадці, яку я вам прочитаю, «заховані» слова-підказки.

Де велика є вода, над Дніпром - ярилом,
Чоловік жив там один, звався він Кирилом.
Мудрий, добрий чоловік, з доброї родини,
Рятувать життя ішов княжої дитини.

- Крім того, ми повинні навчитись виразно читати казку, вміти передавати інтонацію настроїв героїв.

V. Опрацювання казки «Кирило Кожум'яка»

1. Читання казки сильнішими учнями, демонстрування сюжетних малюнків.

2. Словникова робота. Пояснення значень слів. Вправа «Доберіть пару» *(до поданих слів у лівій колонці необхідно дібрати відповідні тлумачення з правої).*

Леміш - шановані люди похилого віку.
Урочище - люди, які жили у місті.
Городяни - міра ваги, близько 16кг.
Пуд - частина плуга, що розрізає землю.
Старшина - ділянка землі, яка чимось відрізняється від навколишньої місцевості.
Герой - особа, яка виявляє відвагу, хоробрість у бою і труді.

VI. *Фізкультхвилинка.*

VII. Продовження роботи над текстом казки.

1. Вибіркове читання. Прочитати фрази, де йдеться про:
   - опис Кирила;
   - що подумав князь, коли побачив голуба;

- що вимагав Кирило у князя перед боєм зі змієм;
- опис Кирила Кожум'яки *(зі слів змія).*

2. Читання мовчки з метою виділення діалогів.

3. Опис ілюстрацій словами тексту.

4. Складання плану казки.

VIII. Підсумок уроку.

1.Побудова асоціативного куща до слів : *Кирило Кожум'яка, Змій*.

2. Рефлексія.

Узагальнення вивченого.

1. Саморефлексія.

(Декілька учнів повинні довести, що вони знають, вміють та цінують (на основі даного уроку).)

IX. Домашнє завдання.

Читати та переказувати казку.

Коба Наталія Яківна
вчитель початкових класів
спеціаліст вищої категорії,
Уманська міська гімназія

Урок математики

2 клас

Тема: Вправи і задачі на засвоєння таблиці множення числа 2 і ділення на 2

Мета: Вчити учнів аналізувати і розв'язувати задачі на засвоєння таблиці множення числа 2 і ділення на 2; розвивати логічне мислення дітей; формувати обчислювальні навики; враховуючи в учнів бажання оволодіти знаннями.

Матеріал до уроку: Картки для усного рахунку, предметні малюнки, цікаві задачі.

Хід уроку

I. Організація класу.

1. Бесіда з дітьми.

- Яка пора року настала?
- З чого ви бачите це?
- Приходить весна і обіцяє відчинити землю, але загубила ключі.

Виконавши математичне завдання, знайдемо ключі.

II. Актуалізація опорних знань.

1. Диференційовані завдання. Робота в групах.

I. Група

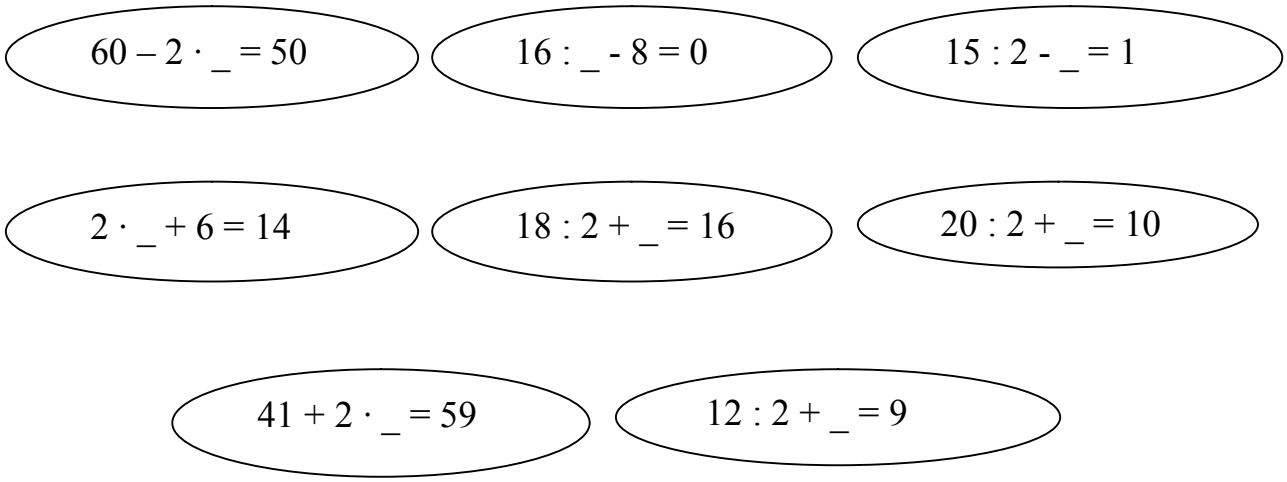
Знайти пастку, розташувати правильно відповідні – числа в порядку зростання:

$20 – 2 \cdot 6 = 8$	$2 \cdot 50 – 9 = 92$ (91) Н
$45 + 2 \cdot 4 = 54$ (53) Т	$100 – 2 \cdot 9 = 84$(82) Е
$30 – 2 \cdot 7 = 14$ (16) К	$4 + 2 \cdot 8 = 21$(20) В
$2 \cdot 5 + 20 = 30$ (31) І	$2 \cdot 3 + 2 \cdot 4 = 14$

Квітень – другий місяць весни.

II. Група

Гра «Звільни квітку від снігу»

Назвати числа в порядку спадання:

9 7 6 5 4 3 2 0

Б е р е з е н ь

(Яких чисел не вистачає?)

III. Група

Гра «Де сяде сонечко?» Діти записують вирази в зошити, два учні складають.

2 · 3 = 6	→ 6 : 2 = 3	2 · 9 =18	→ 18 :2 = 9
2 · 4 = 8	→ 8 : 2 = 4	2 · 6 = 12	→ 12 : 2 = 6

IV. Група

Усно повторюємо:

— Що таке множення? *(додавання однакових доданків)*

— Як називають числа при множенні? *(множники)*

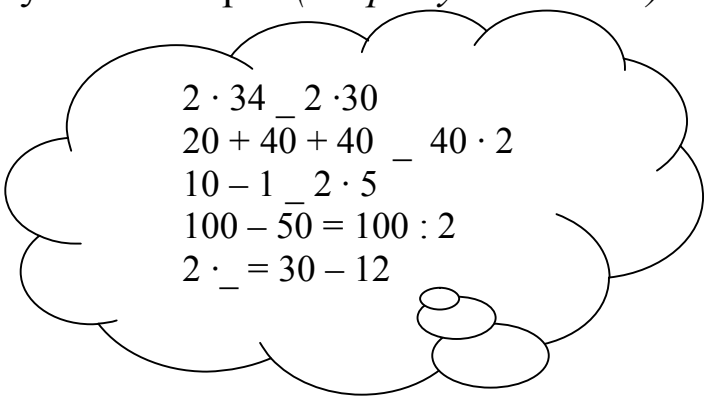
— Яка дія є оберненою до дії множення? *(дія ділення)*

— Хибне чи правильне моє твердження:

2 + 2 + 2 – це означає 2 · 3 = 6? П

2 + 2 + 2 + 4 – це означає 2 · 4 Х

Гра «Допоможи дереву зацвісти». Діти записують в зошит, коментуючи по черзі. *(Отримують ключ.)*

Перевірка виконаної роботи іншими групами.

Бесіда про рослини – лікарські, ті що оберігають.

III. Мотивація навчальної діяльність.

IV. Робота над задачами.

Взимку і на весні наш організм потребує багато вітамінів, які є в соках цитрусових, цибулі, бананах.

1. Робота з ілюстрованим матеріалом.

В 1 банці – 2 л

В 8 банках - ? л

Аналіз задачі.

- Що відомо в задачі?

- Якщо в 1 банці 2 л соку, то у 8 банках - ? *(2 ·8, тому що число 2 повторюється 8 разів)*

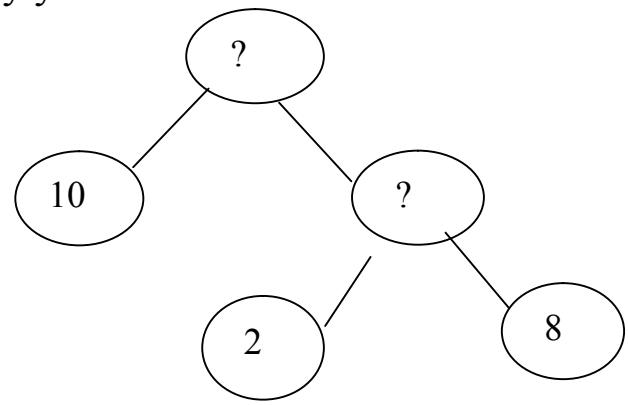
2. Робота з підручником *(с. 117).*

Задача 692.

У 8 банках по 2 л?
В 1 банці – 10 л

Запис умови задачі.

- Чим подібні задачі?
- Чим вони відрізняються?
- На що вказують числа 2 і 10?
- На що вказує число 8?
- Чим можна одразу дати відповідь на запитання задачі?
- Чому?
- Якби знали, скільки л соку у 8 банках, то як би міркували?
- Для того, щоб дізнатися, скільки л соку заготовила сім'я, треба до 10 л додати кількість соку у 8 банках. Як дізнатися скільки соку у 8банках?

Розв'язування виразом $10 + 2 \cdot 8 = 26$ (л).

Коментує учень. (*Отримують ключ).*

Фізкультхвилинка .

V. Закріплення вивченого матеріалу.

1. Робота в групах над задачами.

I. Група

Скласти обернену задачу .

У 8банках по 2л

В 1банці - ? л

$$26 – 2 \cdot 8 = 10 \text{ л}$$

Аналіз задачі в парах після попереднього обговорення.

II. Група

Скласти аналогічну задачу за малюнком, вибравши потрібний вираз розв'язати її *(про птахів).*

На 3-х гілках по 2 синиці

3 снігурі.

$$2 \cdot 3 + 3$$

2 + 2 + 3

3 · 2 + 3 = 9 (пт.)

III. Група

Задача про банани

Було – 9 бананів

Віддав 4 дітям по 2 банани

Залишилося - ?

9 – 2 · 4 = 1 (бан.)

IV. Група

Задача, обернена до 1-їзадачі

У ? банках по 2 л

В 1 банці – 10 л

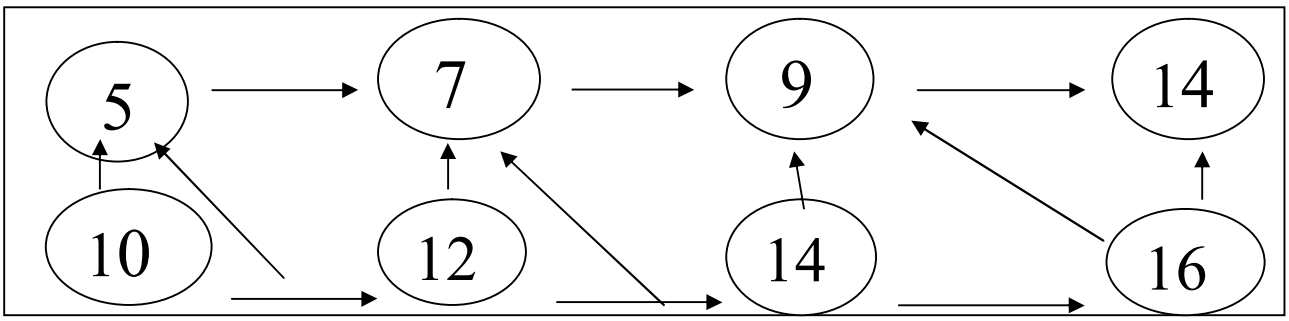
1) 26 – 10 =16 (л) – решта соку

2) 16 : 2 = 8 (бан.)

Одержують ключі.

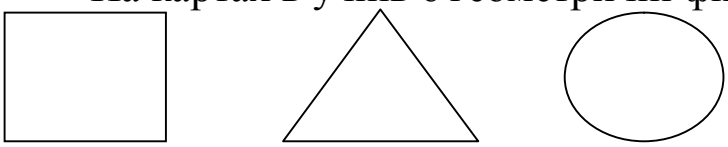
2. Робота по розвитку логічного мислення (по таблиці)

Кожна стрілка вказує, як змінюється число *(В якому ряду парні, в якому непарні*

3. Робота з геометричним матеріалом.

На картах в учнів є геометричні фігури

Що спільного? Чим відрізняються?

- У трикутника і прямокутника є вершини кути, сторони (скільки)?

- Чим відрізняються?

- У трикутника – 3 сторони, вершини, кути.

У квадрата – 4 сторони, вершини, кути.

- Що ви помітили, як із прямокутника можна одержати трикутники.

Складіть фігурки із геометричних фігур.

У кожної групи різного кольору.

- З чим у вас асоціюється кожен колір?

Діти ключами відкривають двері і з'являється сонце, яке своїм промінням оживляє землю.

Підсумок:

- Що ви зрозуміли, діти?
- Наші знання допомогли пробудити землю від сну.
- У дітей якої групи найбільше ключів?

Домашнє завдання с. 118 в. 696.

Слухаємо музику «Світанок» Едварда Гріга.

Коваль Людмила Миколаївна,
спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії
учитель початкових класів
Уманської міської гімназії
Уманської міської ради
Черкаської області

Я і Україна. Громадянська освіта.

3 клас

Тема: Держава. Основний Закон України. Символи України.

Метою даного уроку є:

- формування ***ключових компетентностей,*** зокрема, ***вміння вчитися*** – самоорганізовуватися до навчальної діяльності у взаємодії з іншими учасниками навчально-виховного процесу; ***громадянської компетентності*** – усвідомлення своєї належності до різних елементів природного, етносоціального й соціально-культурного середовищ,

загальнокультурної компетентності – орієнтуватися в особливостях національної і загальнолюдської культури; ***соціальної*** – збагачувати у дітей уявлення про сім'ю як спільноту рідних людей,

шкільну родину як об'єднання людей, у яких одна мета - проектувати стратегії своєї поведінки з урахуванням інтересів та потреб інших;

предметних компетентностей: поглибити знання учнів про нашу державу; формувати уявлення про Україну як суверенну державу з давньою історією, багатою культурною спадщиною; розширити та уточнити знання учнів про державні символи України; ознайомити з найвідомішими містами, найбільшими річками України; виховувати патріотичні почуття, прищеплювати любов до рідного краю.

Обладнання: ребус, комп'ютер, мультимедійний екран, прислів'я про Україну на окремих аркушах паперу, кліп на пісню «Києве мій», кліп Гімну України, кліп на пісню «Ти моя Україно».

Конкретизовані навчальні цілі:

Когнітивні рівні	***Конкретизовані навчальні цілі***	***Перелік завдань-запитань, які забезпечують досягнення конкретизованих цілей***	***Навчально-методичне забезпечення***
Знання	Вибирає відповідь при розгадуванні ребуса Вибирає правильне тлумачення слів.	Відгадування ребуса Робота з довідковою літературою. Тлумачення слів: *незалежний, самостійний, демократичний*	Ребус (комп'ютерна презентація) Тлумачний словник
Розуміння	Пояснює, чим є Україна для кожної людини	Вправа «Незакінчене речення».	Комп'ютерна презентація, слайд 5
Застосування	Застосовує набуті знання для тлумачення	Робота в групах. Кліп «Гімн України»	Слайди 6,7 Слайд 17

	прислів'їв. Ілюструє поведінку людини під час звучання Гімну України		
Аналіз	Аналізує поведінку учнів під час звучання Гімну України.	Робота в групах. Тлумачення прислів'їв.	Слайд 20
Синтез	Виробляє власну стратегію поведінки, щодо вшанування символів України.	Вправа «Асоціативний кущ»	Напис на дошці: «Любити Батьківщину»
Оцінювання	Висловлює судження стосовно вчинків та поведінки друзів; пропонує своє бачення щодо вшанування символів держави.	Колективна робота «Моє сердечко». Колективне обговорення пропозицій учнів.	Трафарети сердечок

Хід уроку.

І. Організація класу.

Доброго ранку! Доброго дня!

Хай плещуть долоньки!

Хай тупають ніжки!

Працюють голівки!

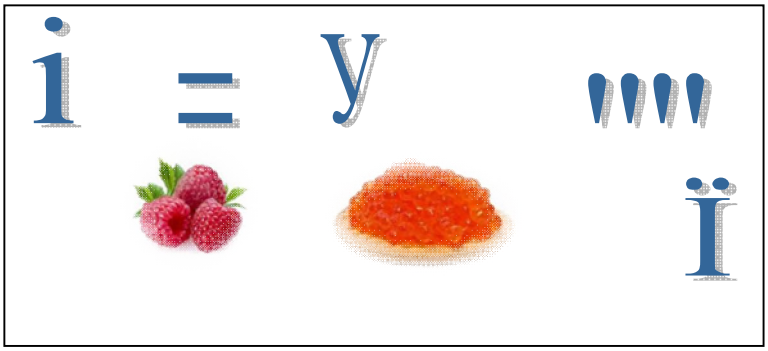
Доброго ранку! Доброго дня!

Бажаємо здоров’я! Бажаємо добра!

ІІ. Мотивація навчальної діяльності.

— Сьогодні на уроці ми поговоримо про чарівну землю з багатовіковою славною історією, мудрими людьми, чарівними піснями, багатими народними традиціями, мальовничими куточками природи. Вона дорога кожному з нас, вона надихає нас на нові відкриття, створення нових незрівнянних шедеврів. Для цього вам потрібно розгадати ребус.

— (Україна).

ІІІ. Оголошення теми, визначення очікувань від уроку.

— Так, ми будемо говорити про наш спільний дім, нашу державу – Україну. (Слайд 1).

— Що ви очікуєте від нашого уроку? (Учні висловлюють свої очікування, учитель записує їх на дошці). *Слайд 2.*

ІV. Робота над темою уроку. 1.

Повідомлення групи «Літературознавці».

1 учень. ДОБРИЙ ДЕНЬ, УКРАЇНО МОЯ!

Струмок серед гаю, як стрічечка.
На квітці метелик, мов свічечка.
Хвилюють, малюють,
квітують поля
Добридень тобі, Україно моя!

П. Тичина

2 учень. ЦЕ МОЯ УКРАЇНА

Зацвітає калина,
Зеленіє ліщина,

Степом котиться диво-луна,
Це моя Україна,
Це моя Батьківщина,
Що, як тато і мама, одна.

А. Камінчук

3 учень. ПРО НАШУ УКРАЇНУ

Ми дуже любим
весь наш край,
І любим Україну,
Її лани, зелений гай,
В саду — рясну калину.
Там соловейко навесні
Співає між гілками:
Та й ми співаємо пісні -
Змагається він з нами!

М. Познанська

Слайд 3.

2. Розповідь учителя.

Україна — це наша земля. Україна — це історія народу, що протягом віків боровся за свою свободу і незалежність.

Це імена славних запорожців — героїв, які віддали своє життя за щастя народу: Байда Вишневецький, Іван Сірко, Петро Конашевич-Сагайдачний, Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Іван Гонта, Максим Залізняк, Олекса Довбуш, Устим Кармелюк та інші.

Це діячі науки, культури і мистецтва, які звеличили нашу державу своїм талантом: Тарас Шевченко, Леся Українка, Іван Франко, Соломія Крушельницька, Іван Козловський, Оксана Петрусенко, Михайло Грушевський та інші.

Це видатні спортсмени, які своїми рекордами прославили Україну: брати Клички, Яна Клочкова, Василь Вірастюк, Андрій Шевченко та інші.

Україна як незалежна держава дуже молода – минуло лише 20 років з дня проголошення її незалежності. Це сталося 24 серпня 1991 року, коли Верховна Рада України проголосила Акт незалежності та створення самостійної держави.

Слайд 4.

3. Робота з довідковою літературою.

- Знайти тлумачення слів: *незалежний, самостійний, демократичний*.

4. Вправа «Незакінчене речення».

Держава – це дім, у якому живе народ. А наш дім, наша держава – Україна, тож «Для мене Україна – це …» *(Продовжити речення)* *Слайд 5.*

5. Робота з підручником. *С. 52.*

- Які слова Т.Шевченка про державу стали крилатими?

6. Повідомлення групи «Етнографи». Робота в групах.

Наші етнографи зібрали мудрі вислови народу про нашу Батьківщину. Як ви їх розумієте? (*Слайди 6,7)*

Кожному мила рідна сторона.

Батьківщина – мати, умій за неї За рідною землею і в небі сумно.

Нема кращого у світі, ніж своя сторона.

Рідний край – земний рай.

За морем тепліше, та вдома миліше постояти!

Без верби і калини немає України.

Жить – вітчизні служить.

Рідна земля і в жмені мила.

Людина без Вітчизни, як соловей без пісні.

7. Продовження розповіді учителя.

- Україна – це і славетне, древнє місто Київ, столиця нашої Батьківщини. (Слайди 8, 9). Він був заснований понад півтори тисячі років тому.

Перегляд кліпу на пісню «Києве мій».

- Стоїть прадавній Київ на берегах такої ж древньої, величної і могутньої річки – Дніпра. *(Слайд 10).* Дніпро – гордість, слава, найбільша річка України. Київ і Дніпро – є візитними картками нашої держави.

- А що ж вирізняє кожну державу з поміж інших?

- Так, це державні символи. *(Слайд 11).* Україна має свої державні символи: Прапор, Герб і Гімн, які відображають її історію.

V. *Фізкультхвилинка.*

8. Повідомлення групи «Пошуковці».

1 учень. Національний прапор України синьо-жовтого кольору. *(Слайд 12)*. З давніх-давен українська земля була хліборобським краєм. Тому жовтий колір — це колір пшеничної ниви, колір зерна, хліба, що дарує життя всьому сущому на землі. Жовтий колір — це ще й колір сонця, без лагідних променів якого не дозрів би, не колосився б життєдайний хліб.

Ну, а блакитний, синій — колір ясного, чистого, мирного неба, де живе-розкошує, приносячи радість усім, жовтогаряче сонце! А невже без живлющої матері-води визрів би й заколосився хліб? От вам і ще один блакитний колір - колір цариці води.

Синє небо над золотою нивою - ось який прекрасний зміст вкладає у національні кольори кожен українець.

До прапора виявляють пошану, схиляючи голову чи вклоняючись, а часом і стають на одне коліно.

Військові віддають прапорові честь.

Державний Прапор України затверджено Постановою Верховної Ради України від 28 січня 1992 року. У серпні 2004 року Президент Л. Кучма підписав Указ про встановлення Дня Державного Прапора України, який святкується щорічно 23 серпня. *Слайд 13.*

2 учень. Герб — це офіційна емблема держави, що зображується на грошових знаках, печатках, на офіційних вивісках державних установ, навчальних закладів. *Слайд 14.*

У перекладі з німецької слово *герб* означає «спадщина».

Гербами ще називають відмітні знаки, символічні емблеми міст, а раніше - давніх родів, які зображуються на прапорах, печатках, документах.

Історія нашого Державного Герба сягає дуже глибоко. Перші згадки про герби в літописах належать до X ст. В XI—XIII ст. руські князі використовували тризуб як власний знак влади.

Сучасний Герб України символізує спорідненість поколінь, мир і творчу працю українського народу. В його основу покладено стародавній тризуб на синьому тлі.

У наш час тризуб став символом відродження Батьківщини та її традицій. *Слайд 15.*

3 учень. Гімн — це урочиста пісня, виконання якої пов'язане зі святковими урочистостями, офіційними заходами, військовими парадами. *Слайд 16.*

Гімн належить до найбільших святинь будь-якого народу. Це ті слова й музика, які торкаються найпотаємніших струн душі, які змушують кожного з том у серці вставати при перших акордах, велику гордість за свій народ, за Батьківщину.

Виконується Державний Гімн при державних свят, під час урочистих заходів, демонстрацій, військових парадів, вшанування нечесних гостей держави, переможців міжнародних спортивних змагань. Під час звучання Гімну слід пам'ятати, що присутні повинні припинити будь-який рух, встати і віддати належне головній Пісні України. Бажано, щоб цивільні у цей час поклали праву руку на серію, військові віддали честь. 6 березня 2003 року Указом Президента України Державним Гімном України затверджено національний гімн «Ще не вмерла Україна» на музику М. Вербицького зі словами П.Чубинського.

Прослуховування Гімну України *Слайд 17.*

4 учень. Конституція – це Основний Закон держави. *Слайд 18.* Нова Конституція України була прийнята 28 червня 1996 року. Вона складається з п'ятнадцяти розділів. У першому розділі йдеться про загальні засади,якими визначається державний устрій України. У другому – статті, які роз'яснюють права,свободи та обов'язки людини і громадянина.

В Україні всі люди вільні і рівні у своїй гідності та правах. Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом.

Решта розділів Конституції присвячені принципам організації та діяльності державних органів, Президента України.

9. Робота з підручником. *с. 52 – 54.*

- Про що нам ще не повідомляли пошуковці, а ви дізналися опрацювавши статтю «Закон - найголовніший»?

10. Робота у парах, групах.

Як ви розумієте народну мудрість, поясніть:

Робота у парах – с. 52 підручника;

Робота у групах – Закони знати – державу захищати *Слайд 20*

Хто Гімн знає – Україну прославляє

Де прапор піднімають, там Україну величають

Гербом дорожи – Україні служи *Слайд 21*

Прапор цілувати – на вірність присягу складати.
Гімном день починати – Україну величати.

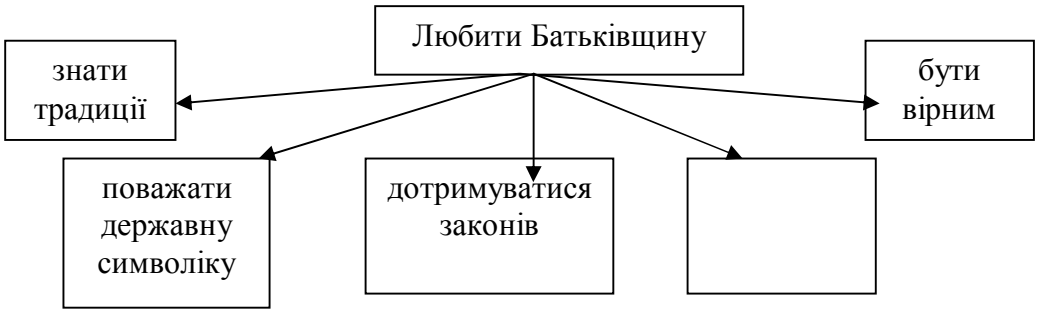
11. Продовження розповіді учителя.

- Народні символи — це те, що найбільше любить і цінує народ. Їх вишивають на полотні, про них складають вірші, пісні, легенди, використовують у звичаях та обрядах. Є загальновизнані народні символи і такі, що значимі у певних місцевостях. Серед народних символів України розрізняють рослинні й тваринні. *Слайд 21.*

До рослинних символів відносяться верба, дуб, тополя, калина, мальва, барвінок, чорнобривці, любисток тощо. Вони поширені по всій території нашої держави, уособлюють собою її красу і міць. *Слайд 22.*

VI. Підсумок року.

Складання «Асоціативного куща»

- Чи справдились ваші очікування від уроку?
- Діти, підніміть розфарбовані сердечка. *(Залежно від кольору визначаємо настрій і роботу на уроці).*
- Чого навчив вас сьогоднішній урок?
- Які ви зробили висновки?

Перегляд кліпу на пісню «Ти моя Україно».

Домашнє завдання

Опрацювати матеріал у підручнику с. 52 – 54,
підготувати повідомлення:
І група: фоторепортаж «Моя Україна»,
ІІ група: символіка міст України,
ІІІ група: народні символи України,
ІV група: «Умань – моя маленька Батьківщина».

Кожухівська Раїса Володимирівна
вчитель початкових класів
Городецької ЗОШ І- ІІІступенів
спеціаліст вищої категорії

Урок читання

4 клас

Тема: Хто співає з чужого голосу, той назавжди втратить свій власний.

Матеріали уроку: Юрій Ярмиш «Як солов'ятко вскочило в біду».

Мета: удосконалювати навички правильного і виразного читання, вміння працювати самостійно та в групах; розвивати читацькі навички; збагачувати словник учнів; формувати оцінні судження; прищеплювати любов до рідного слова, мови.

Обладнання: запис співу солов'я, картки зі словами.

Хід уроку

І. Організація класу.

Добрий день !
Усміхніться всім навколо -
Небу, сонцю, квітам, людям.
І тоді обов'язково
День вам всім щасливим буде.

1. Увага! Увага! На урок запрошуються уважні і кмітливі, які мають велике бажання збагатитися новими знаннями.

Розпочинається урок –
В знаннях ви виростаєте на крок.
Цей крок вас приведе до перемог.

- Яку ж перемогу для себе ви хочете одержати на сьогоднішньому уроці? *(Вправа «Очікування» «Мікрофон»)*

II. Мовна розминка.

1. Гра «Хто більше?»

Кожна група називає по черзі назви птахів, які починаються звуком /с/. (Соловей, сорока, сокіл, снігур, страус, синиця).

2. Гра «Як птах співає?»

Сорока - …….(скрекоче);
Синиця - …….(ціпкає);
Сова - ……..(кричить, ухкає);
Ворона - ……..(каркає).

- Яка пташка тут зайва?

3. Робота зі скоромовкою.

Має втіху Солов'їха,
Солов'ята – всі у тата,
Всі співучі, голосисті,
Всі із хистом, всі артисти.

(С. Шаповалов)

- Чим утішається солов'їна сім'я?

Учні виразно читають скоромовку напівголосно у помірному темпі; швидко; дуже швидко.

4. Слухання запису пташиного співу.

- Який настрій викликав у вас пташиний спів?

III. Повідомлення теми і мети уроку.

Відгадайте загадку:

Невеличка скромна пташка,
З нею стрітитись дуже важко.
Та чарує всіх людей
Гарним співом….. (соловей)

- Чи можете собі уявити соловейка, який співає як дрізд, очеретянка, іволга, а не свою чудову, дзвінку і мелодійну пісню?
- Чи можна такого птаха, який не знає своєї пісні, а співає лише чужі, назвати соловейком?
- Сьогодні ми прочитаємо казку Юрія Ярмиша про те, «Як солов'ятко вскочило в біду»

IV. Опрацювання казки Юрія Ярмиша «Як солов'ятко вскочило в біду».

1. Читання слів пірамід.

Сла	ва	ми	тець
Звіст	ка	здіб	не
Пта	хів	трел	лю

Тень кання обім ліло
Щебе тання дрозде нята
Звіусю ди дзвінко голосому

2. Первинне ознайомлення зі змістом твору.

- Читання вчителем до слів «І ось дрозденята…»;
- Читання дітьми «ланцюжком»;
- Читання «дощиком» *(дощик накрапає, дощик іде, злива, дощик затихає, закінчився дощик);*
- Мовчазне читання твору;

3. Перевірка розуміння прочитаного тексту у вигляді тестування:

Тест

1. Солов’ятко було надзвичайно:

а) здібним; б) талановитим; в) старанним.

2. Вчителем у солов’ят був:

а) Соловей – розбійник; б) Соловей Голосистий;в) Соловей Дзвінкоголосий.

3. Куди літало Солов’ятко показувати своє мистецтво?

а) в сусідні гнізда; б) в сусідні ліси; в) у вирій.

4. Солов’ятко скрізь приймали:

а) захоплено; б) спокійно; в) неприязно.

5. Після останнього концерту Солов'яткові стало:

а) спокійно; б) радісно; в) соромно.

6. Що відповів Соловей – учитель на прохання співака?

а) «Надто пізно»; б) «Спробуй»; в) «Я допоможу тобі».

4. **Відповіді: 1) а; 2) в; 3) б; 4) а; 5) в; 6) а.**

5. Гра «Розвідники».

- скільки разів на сторінці 104 (1 гр.), сторінці 105 (2 гр.) автор вжив слово «Солов’ятко»?

6. Гра «Відшукай речення за початком».

V. Аналіз тексту. Багаторівневе опитування *(Сандерівська схема систематизації питань Блума).*

1. Запитання закритого типу.

- Як звати головного героя твору? (1 гр.)
- Чим здивувало Солов’ятко птахів лісу? (2 гр.)
- Чим займалося Солов’ятко протягом літа? (1 гр.)
- Як зустріли співака слухачі на прощальному концерті? (2 гр.)

2. Запитання на тлумачення.

- Чому батьки відмовилися від послуг Солов'я Дзвінкоголосого? (1 гр.)

- Чому Соловей Дзвінкоголосий не зміг допомогти Солов'яткові в біді? (2 гр.)

3. Запитання на аналіз.

Гра «Добре - погано» (методика ТРВЗ)

- Солов'ятко було здібним - це добре.;

- Солов'ятко було здібним - це погано, бо воно вміло співати тільки чужими голосами;

- Солов'ятко вміло співати чужими голосами – це добре…

4. Запитання на застосування набутих знань.

- Чому Солов'ятко потрапило в біду?

5. Запитання на синтез.

- Якою може бути подальша доля Солов'ятка?

6. Запитання на оцінювання.

Гра «Чотири речення». За допомогою 4 речень передати короткий зміст твору.

7. Творчий переказ частин казки.

1 група – детальний переказ «Слава Солов'ятка» від імені першої особи *(Солов'ятка)*.

2 група – детальний переказ «Прощальний концерт Солов'ятка» від імені якогось птаха – глядача.

8. Визначення головної думки казки.

- Яка головна думка твору?
- Чи тільки птахів вона стосується?

9. Поясніть, як ви розумієте вислів. **Хто не любить своєї рідної мови, солодких святих звуків свого дитинства, той не заслуговує на ім'я людини.**

VI. Підсумок уроку

- Що цікавого було на уроці?
- Що ви навчилися?
- Чи справдилися ваші очікування?

Це українська мова променистa,
Доступна й лагідна, весела і дзвінка.
Багата, як земля, джерельно – чиста
І тепла, неначе мамина рука.
Я вчуся нею гарно розмовляти,
Читаю вірші і пишу слова.

Бо рідну мову треба добре знати.
Вона чудова, ніжна і жива.

Коробань Ольга Михайлівна
учитель початкових класів
Гереженівського НВК

Урок читання

Тема: Дива поряд з нами. Д.Павличко «Квітка». В. Кухалашвілі «Як побачити вітер?». В. Лучук «Сіла хмара на коня».

Мета: Удосконалювати навички читання віршованих творів; вчити сприймати зміст поезії на слух; розвивати увагу, спостережливість; виховувати любов до природи, до художнього слова.

Очікувані результати

Після уроку учні зможуть:

- Виразно читати віршовані твори.
- Фантазувати, складати казки.
- Знаходити риму віршованих творах

Обладнання: складові таблиці, таблиці словникових слів,комп'ютер.

Орієнтовний план і методи проведення уроку.

І. Вступна частина уроку *(10 хв.)*

1. Мовна розминка.
2. Перевірка домашнього завдання.

ІІ. Основна частина уроку *(25 хв.)*

1. Оголошення теми та очікуваних результатів.
2. Вивчення нового матеріалу

ІІІ. Підсумкова частина уроку *(5 хв.)*

1. Завдання додому
2. Підбиття підсумків.

Хід уроку

Організація навчальної діяльності учнів.

І. Вступна частина уроку.

Мовна розминка.

- Розчитування за складовою таблицею № 4.

• Чистомовка

На - на - на - буяє весна
Уть - уть - уть - квіти цвітуть
Іє - іє - іє - листя зеленіє
Ва - ва - ва все навкруг співа
Хи-хи -хи-раді дітлахи

2. Перевірка домашнього завдання

• Гра «Телефон».

Діти задають один одному запитання за змістом оповідання. «Їжачок - реп'яшок» Віри Архтамонової.

• Читання в особах розмови хлопчиків.

• Гра «Мікрофон» Діти розповідають складні оповідання про цікавий випадок, що трапився з їхнім песиком чи котиком.

ІІ. Основна частина уроку.

1. Повідомлення теми уроку та очікуваних результатів.
2. Робота над новим матеріалом.

1) Опрацювання вірша Д. Павличка «Квітка».

- Аромотерапія. Діти з закритими очима уявляють, що вони знаходяться в саду і вдихають аромат з пелюсток троянд. Діти відгадують запах якої квітки вони вдихнули. Фантазують якою квіткою бульби кожен з них і де б хотів рости.
- Можливо ви здогадались про що ми будемо читати? *(Так, про квітку).*
- Виразне читання вірша учителем.
- - Чим був здивований поет?
- Словникова робота.

Диво дашок немовля
полум'я з пелюшок на блюдечку
пуп'янок розв'язується звідкіль

Читання слів вголос «ланцюжком,тлумачення невідомих слів»

• Із ким порівнюється квітка?

• Назвати слова - синоніми *(Дитина - немовля - малятко)*. Учитель показує як завивається дитина в пелюшки на прикладі ляльки.

• А можемо ми побачити, як розпускається квітка? *(Так!)*

• Скільки часу для цього треба?

(Одні квіточки розпускаються за 2 -3 дні, інші за тиждень, а то і два тижні. Ми все це спостерігали).

• Але як пелюстки розгортаються ми не бачили. А от за допомогою камер спостережень зафіксували,як розпускаються квіти. Зараз ми це побачимо.

Відеопрезентація *(Розпускання квіток)*

• Читання вірша «ланцюжком».

• До чого нас стимулює прочитаний вірш? *(Бути уважними, спостережливими).*

• Знайдіть риму.

Не було -…, дашок -…, немовля -…, століть -…, щось -…

• Читання вірша «дощиком»

2) Опрацювання вірша В. Кухалашвілі «Як побачити вітер».

• Визначення теми наступного твору.

- Сіли зручно і змахнули руками перед обличчям. Що ви відчули? *(Вітерець).*
- Поглянули за вікно на дерева. Що ви помітили? *(Вітер).*
- А тепер уважно послухаємо звуки вітру.

Відеопрезентація *(Звуки вітру).*

Що ви почули? *(Вітрище).*

На добірному полотні виставляються слова вітерець, вітер, вітрище, вітрюган.

Фізкультхвилинка.

А тепер відтворимо слова які є на набірному полотні.

(Діти імітують вітерець, вітер, вітрище).

-А тепер давайте згадаємо ми вітерець відчули, побачили чи відчули? *(відчули)*

-А вітер *(побачили)*

-А вітрище (почули)

-А як ми побачили вітер? *(На вітах дерев).*

- Отже ми зараз почитаємо вірш В. Кухалашвілі «Як побачили вітер».

- Читання вірша учителем.
- Яку пораду поета ви запам'ятали?
- ***Словникова робота***
- Літає зграями
- грає хмаринку
- здіймає вітрилами
- розчинить кущами.
- Що можна сказати про слова в першому словнику? *(Це*

дієслова).

- - А в другому словнику?*(Іменники)*
- Читання вірша учнями. Гра «Бджілки»
- Читання вірша «ланцюжком»

- Що незвичайного відкрив для вас цей вірш?

- Розвиток зв'язного мовлення.

Прочитаємо ще раз слова на набірному полотні.

- Що ми про них можемо сказати? *(Вони спільнокореневі слово споріднені слова-родичі)* - Який корінь у них буде? *(віт.)*

- А якщо вони слова-родичі, то пофантазуйте і складіть казку про родину діда Вітрюгана, в якій живуть Вітер, Вітрище, вітерець. *(Діти складають казку).*

1. Опрацювання вірша В. Лучука «Сіла хмара на коня».

- Крім того, що ми можемо побачити вітер на гіллях дерев, де ще ми його можемо побачити? *(Коли гонить хмарки).*

- ***Фізкультхвилинка для очей.***

Глянули на віконну раму, тоді подивились на небо за вікном, на хмаринки (почергово дивляться учні на раму, на хмаринки -5 разів). Не повертаючи голови дивляться вправо, вліво 5 разів. Доверху. Донизу -5 разів.

- Самостійне читання вірша учнями.
- Словникова робота.

Гра «Бджілки». Віжки - діти знаходять в тематичному словнику.

- Конкурсне читання вірша.

- А чи спостерігали ви за хмаринками; на кого вони бувають схожі.

- А у вірші на кого схожі хмаринки? *(на коні).*

- Ось переглянемо як перетворюються хмаринки на білогривих коней.

Відеопрезентація. *(Білогриві хмаринки).*

- Знайдіть риму.

На коня - …., наліг - …, віжки - ….

- Колективна робота.

Гра «Знайди половинку хмаринці»

Скла \ ди каз \ ку про та \ бун білогри \ вих хма \ рин

Ось ці хмаринки принесли вам домашнє завдання. Прочитайте його.

«Склади казку про табун білогривих хмарин».

ІІІ. Підсумкова частина.

Домашнє завдання

• Скласти казку.

• Виразно читати вірші. Вивчити напам'ять вірш *(за вибором)*.

Підбиття підсумків.

- Чи досягли ми очікуваних результатів?

• Навчились знаходити риму?

• Фантазували, складали казки?

• Навчились виразно читати вірші?

- Що вам найбільше сподобалось на уроці.

Вербальне оцінювання учнів

Мазай Валентина Миколаївна
вчитель початкових класів
спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, вчитель-методист
Уманська міська гімназія

Творчість є життя,
а життя є творчість.
П.К. Енгельмейєр

Я і Україна

2 клас

Тема. Про працелюбних і лінивих.

Мета: продовжувати формувати в учнів уявлення про працю як першооснову життя для людини; з'ясувати поняття працьовита людина, лінива людина; скласти колективного листа Івасикові; виховувати негативне ставлення до лінощів, прищеплювати бажання бути працьовитою людиною.

Методично-дидактичне забезпечення уроку: ілюстрації людей різних професій; роздатковий матеріал, матеріал для роботи в групах; малюнок дуба, його «листочки», календар природи, ребус. аркуш для тестів, ілюстрації із зображенням працелюбних і лінивих людей, картонна ромашка, мікрофон, мультимедійне обладнання, Бібік Н.М., Коваль Н.С., Я і Україна: підручник для 2 класу.

Педагогічний задум уроку: створити комфортні психолого-педагогічні умови, за яких творче вирішення проблеми стане усвідомлено – необхідним процесом.

Хід уроку

І. Організація класу.

- Доторкніться один до одного, посміхніться один одному і подаруйте чудовий настрій. (Учитель торкається до першої дитини, а діти далі почергово ланцюжком до своїх товаришів).

ІІ. Актуалізація опорних знань учнів.

- ***Підсумок фонологічних спостережень.***
- ***Інтерактивна вправа «Мікрофон», «Незавершені речення».***
  - Сьогодні…
  - Хмарність…
  - Опади…
  - Вітер…
  - Температура повітря…
  - Інші явища природи…

- ***Робота за народним календарем на січень.***

- У кожного з вас на парті народний календар на січень. Знайдіть у ньому сьогоднішній день. Що це за день?
- які існують прикмети. пов'язані з цим днем?

- ***Хвилинка настрою.***

На ватмані намальоване дерево без листя. У кожного учня на парті знаходиться листочок, на якому учень малює свій настрій у вигляді личка – веселе чи сумне – і прикріплює його на дереві.

Обговорення.

Що хвилює дітей? Над чим вони замислилися?
На що очікують від уроку?

III. Повідомлення теми та мети уроку.

- Сьогодні наша тема присвячена дуже актуальному питанню. А для того, щоб довідатися, як воно звучить, треба виконати таке завдання: розгадати ребус.
- Поставте числа з відповідними буквами у порядку зростання і прочитайте тему уроку:

									0
				а					

- Отже, тема сьогоднішнього уроку «Праця та лінь», а точніше «Про працьовитих і лінивих».

IV. Робота над темою уроку.

1. Читання оповідання М.Коцюбинського «Десять робітників».

- Як ви гадаєте, що ж то за робітники?

2. Створення словника.

Праця – Працьовитий –

Лінь - Лінивий -

3. Бесіда з елементами розповіді.

- Якою ти уявляєш жінку Одарку?
- Як її можна назвати?
- У кожної людини є десять робітників, але чи завжди таку людину можна назвати працелюбною, роботящою?
- Від кого це залежить?
- Як ви розумієте прислів'я: «Праця чоловіка годує, а лінь марнує?»
- Яку людину називають працьовитою?
- Що значить вкласти душу в свою роботу?
- Як почуває себе людина, коли займається улюбленою справою?
- Якщо хтось у вас запитає, як стати працелюбним, що б ви порадили?
- Розкажіть про роботу, виконання якої принесло вам таке задоволення, що ви до цих пір не можете її забути.

- Чи завжди працьовита людина виконує улюблену роботу? Чому?
- Чи значить це, що робота буде виконана не досить гарно?

4. ***Вправа «Мікрофон».*** Прошу пригадати прислів'я та приказки про працю та лінь.

- Добрий початок – половина діла.
- Згода будує, а незгода – руйнує.
- Бджола мала, а й та працює.
- Руки вмілі – всюди в ділі.
- Маленька праця краща за велике безділля.
- Красивою і щасливою людина в праці стає.

5. Творча робота. Робота в парах.

Послухайте уважно казку.

У глухому селі жили-були дід та баба. Дід вербові гілки різав, кошики сплітав. А баба льон пряла. Тим і годувались. Ось пройшов час: прялка зламалась, а у дідового ножа ручка тріснула. Пішов дід до лісу деревину шукати, щоб нову прялку та ручку до ножа вробити. Знайшов дід гарне дерево, замахнуся сокирою — аз глибини Лісовий Дід виходить. — Не чіпай,- мовить,- моїх дерев, вони всі живі й жити хочуть. Краще попроси, чого тобі потрібно,— усе дам.

Здивувався дід, зрадів, пішов додому з бабою порадитися, що ж їм такого попросити, щоб не прогадати.

- Що б ви попросили для себе і своїх рідних? *(Побажання можна записати на аркуші.)*
- Як ви гадаєте, що попросять дід і баба? Що може зробити їх щасливими?

6. Продовження роботи над казкою.

- Ну, бабусю, що ж ми у Лісового Діда попросимо? Хочеш багато-багато грошей? Він дасть!
- Нащо нам багато грошей? І ховати їх ніде, і по ночах боятися будемо.
- Давай попросимо багато корів і овець!
- Не справимося ми самі з таким хазяйством. Є у нас одна корівка — молока досить. Є у нас шестеро овечок — шерсть дають. Нащо нам більше?

Довго перебирав дід, яке ж прохання висловити Лісовому Діду, а потім подумав і сказав:

- Попрошу, щоб він зробив так, щоб прялка і ніж ніколи не ламались, а руки завжди здоровими були.

Таке бажання із задоволенням виконав Лісовий Дід. Живуть і до сих пір дід з бабою щасливо. Дід плете кошики, а баба пряжу пряде, рукавиці в'яже.

- Чому дід та баба попросили у Лісового Діда, щоб інструменти не ламались, а руки завжди здоровими були?
- Чи вважаєте ви їхнє прохання мудрим? Чому?
- Чи можна діда і бабу назвати працьовитими?

7. Продовження роботи над темою уроку.

- Яке слово протилежне за значенням до слова *працьовитий?*
- Яку людину називають лінивою?

Лінива людина — така, що не любить працювати, ухиляється від роботи, млява, незграбна, невміла.

Слово *лінивий* — праслов'янське, воно утворилося від слові *лінощі* й пов'язане із словом *стомлений,* взятого з грецької мови. Не зрозуміло тільки, від чого може стомитися лінива людина. Мабуть, від лінощів.

З давніх-давен українці нещадно висміювали нероб, засуджували ледарів. Із народного фольклору ви пам'ятаєте казки, в яких ледацюги залишалися ні з чим, а працьовитість заохочувалась.

- Назвіть ці казки. *(«Колосок», «Бабина та дідова дочка», «Попелюшка», «Морозенко»* тощо.)

V. Закріплення й осмислення знань.

1. Робота з підручником *(ст.. 62-63).*

а). Самосійне читання, розгляд малюнків.

б). У переліку робіт прочитайте ті, які ви вже вмієте виконувати самі.

в). Назвіть роботи, які теж потребують вашої уваги.

г). Яку роботу ви виконуєте із великим задоволенням?

2. Читання оповідання «Івасик» С.Кузьменко *(ст.. 64-65).*

- Яким був Івасик на початку розповіді?
- Чи можна було його назвати працьовитим? Доведіть.
- Що сталося із хлопцем?
- Який вихід знайшли батьки?

3. Складання асоціативного куща:

а).Характеристика чемного Івасика:

б). Характеристика лінивого Івасика:

Про людину, яка розлінувалася: не хоче працювати, виконуй ти домашнє завдання, допомагати батькам — говорять, що на Ш ліньки напали.

VI. Узагальнення та систематизація знань

1. Самостійна тестова робота.

Звідки вони беруться і чому нападають оті ліньки на нормальних дівчаток і хлопчиків? На одних нападають рідко, а інших — ледь не щодня. А на вас вони нападають? Перевірте себе, давши відповіді на запитання. Біля кожної ствердної відповіді поставте знак «+».

1. Часто запізнююсь до школи, бо підхоплююся з ліжка в останню мить.

2. Намагаюся під'їхати до школи якимось видом транспорту *(навіть одну зупинку)*, щоб не йти пішки.

3. Якщо чергую в класі, то стараюся, щоб сусід по парті виконав більшу частину нашої роботи.

4. Не роблю ранкову зарядку, не займаюся спортом.

5. Дивлюся телевізор або читаю майже завжди лежачи,

6. Після занять у школі рідко пропоную мамі допомогти по господарству.

7. Можу протягом двох годин просидіти без діла — думати, мріяти, дивитися у вікно.

8.Якщо неподалік немає кошика для сміття, кидаю обгортку від цукерки на землю.

9.Ніколи не підмітаю під ліжком чи іншими меблями.

10. Якщо не сам удома, ніколи не знімаю слухавку, сподіваючись, що це зробить хтось інший. Якщо сам удома, | чекаю трьох-чотирьох сигналів, перш ніж відповісти.

Ключ до тесту

Якщо ствердних відповідей:

8—10 — ти дуже лінивий. Якщо не хочеш, щоб удома і в школі «тебе» називали лінивцем, лінюхом, лежебокою і неробою, - негайна проганяй від себе лінощі.

4—7 — ти схильний до лінощів, але в межах норми, - и «я тебе» не нападають.

VI. Підсумок уроку.

Гра «Ромашка» (на пелюстках завдання: «Продовж речення, стосовно теми уроку»).

«Я знаю, що…»

«Я вмію це робити…Я можу… Я роблю…»

«Я створюю… Я придумую…»»Я прагну… Я хочу…»

Список використаних джерел

1. Бібік Н.М., Коваль Н.С. Я і Україна. 2 кл. Київ. Форум. 2002.
2. Коцюбинський М. Десять робітників. Київ. Веселка. 1982.
3. Онопрієнко О.В. Формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у навчальному процесі: дидактико-методичні аспекти: Дайджест 2: Донецьк. Каштан. 2012.

Мартьянова Людмила Миколаївна,
учитель початкових класів,
спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, учитель-методист
Уманська міська гімназія

Творчий підхід до оцінювання першокласників

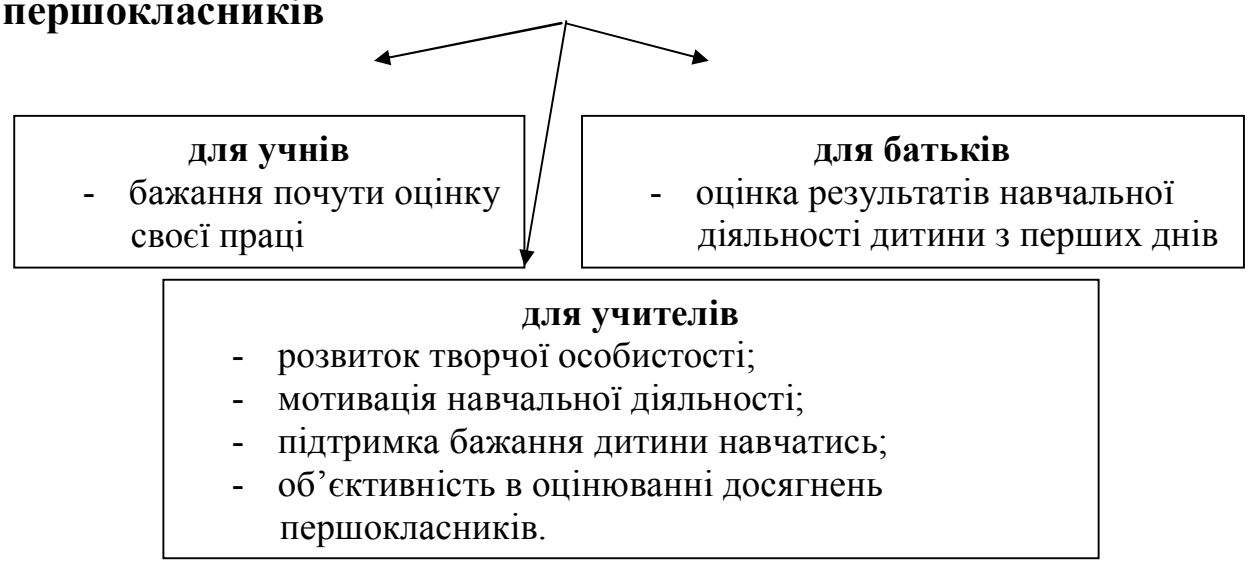
«... Радість успіху – це могутня емоційна сила, від якої залежить бажання дитини бути хорошою. Турбуйтеся про те, щоб ця внутрішня сила дитини ніколи не вичерпувалась»

(*Сухомлинський В.О.*)

Початок третього тисячоліття ознаменовано позитивними зрушеннями в освіті, з-поміж яких чільне місце посідає й методологічна переорієнтація навчання на особистісний розвиток кожного учня. Відповідно змінюються і підходи до оцінювання навчальних досягнень школярів.

Суть нового підходу до оцінювання полягає в тому, щоб утвердити у свідомості вчителя розуміння оцінки не як фіксатора невдач учня, а як умовну позначку його особистих досягнень, як стимул до творчої діяльності.

Актуальність проблеми оцінювання діяльності першокласників

Оцінювання є особливою стороною контролю, а педагогічна оцінка – його результатом. Оцінювання має ґрунтуватися на позитивному принципі, що передбачає врахування рівня досягнень учня, а не кількості його помилок. Оцінка виражається в оцінних судженнях і висновках учителя, які є її якісними *(словесними, вербальними)* показниками.

Стимулюючу роль педагогічної оцінки в навчальній діяльності вбачаємо в тому, що в дитини формуються перші самостійні оцінні судження, які виступають основою її самооцінки та самоконтролю. По цьому самооцінка учня узалежнена від оцінки вчителя та формується на її основі, водночас впливаючи на оцінювання учня однокласниками, однолітками і позначається на взаємооцінці й взаємоконтролі.

Першокласник емоційно переживає оцінку своєї діяльності. У дошкільному віці в нього сформувалося позитивне уявлення про себе. Під впливом різноманітних чинників шкільного життя ці уявлення піддаються серйозному випробовуванню. Дитина прагне утвердити себе в новій ролі, шукає опори в ставленні вчителя до себе, бажаючи, щоб учитель помітив її позитивні якості. Тому оцінка здатна викликати в учня різні переживання: радість, емоційне задоволення успіхом, сором за невдачу, внутрішній протест проти осуду тощо.

Радість і задоволення досягненнями в навчанні підтримують рівень намагань дитини засвоїти знання, створюють позитивний емоційний фон стосунків першокласника з учителем і однолітками. Почуття гіркоти, невдоволеність невдачами можуть спричинити неусвідомлений конфлікт з оточенням, зниження самооцінки, зневіру. Проте це не означає, що слід уникати негативних емоцій: тоді довелося б або зовсім не помічати помилок у роботі учня, або щоразу пов'язувати їх з незалежними від нього причинами. Це б знецінило роль педагогічної оцінки в керуванні навчанням.

Постійне емоційне благополуччя, захвалювання учнів може призвести до застою в розвитку. Завдання вчителя полягає в тому, щоб негативні й позитивні емоції, породжувані невдачами чи успіхами в навчанні, використовувати для активізації діяльності дітей. Треба створити такі умови, щоб невдоволеність від невдач спонукала дитину шукати кращі способи навчальної діяльності. Важливо, щоб емоції, пов’язані з різними труднощами в навчанні, не переходили в емоційну напруженість. Негативні емоції не повинні бути затяжними, вони мають неодмінно змінюватися позитивними.

Усе це можна коригувати оцінкою за умови, що вчитель управляє навчанням з позиції перспектив розвитку учня, його пізнавальних можливостей, розглядає невдачі як закономірне явище, зумовлене необхідністю вдосконалювати знання. Учитель співчуває дитині з приводу її невдачі, визначає способи виправлення помилки й висловлює впевненість в подальшому успіху. Щоб таке співчуття не стало набридливим і не акцентувало увагу дитини на невдачі, запевнення не сприймалися як формальні, а обов'язково створювали сприятливий емоційний фон для подолання труднощів, потрібний педагогічний такт. Важливе все: зміст сказаного, добір відповідних слів, міміка, стиль мовлення вчителя.

Під час оцінювання слід ураховувати особисті якості дитини. Здебільшого варто заохочувати дітей сором'язливих, пасивних, з хворобливим самолюбством, рідше і стриманіше – самовпевнених. Важливо вловити той момент, коли молодший школяр в основному виправив свою помилку, щоб поставити його в однакові з іншими учнями умови.

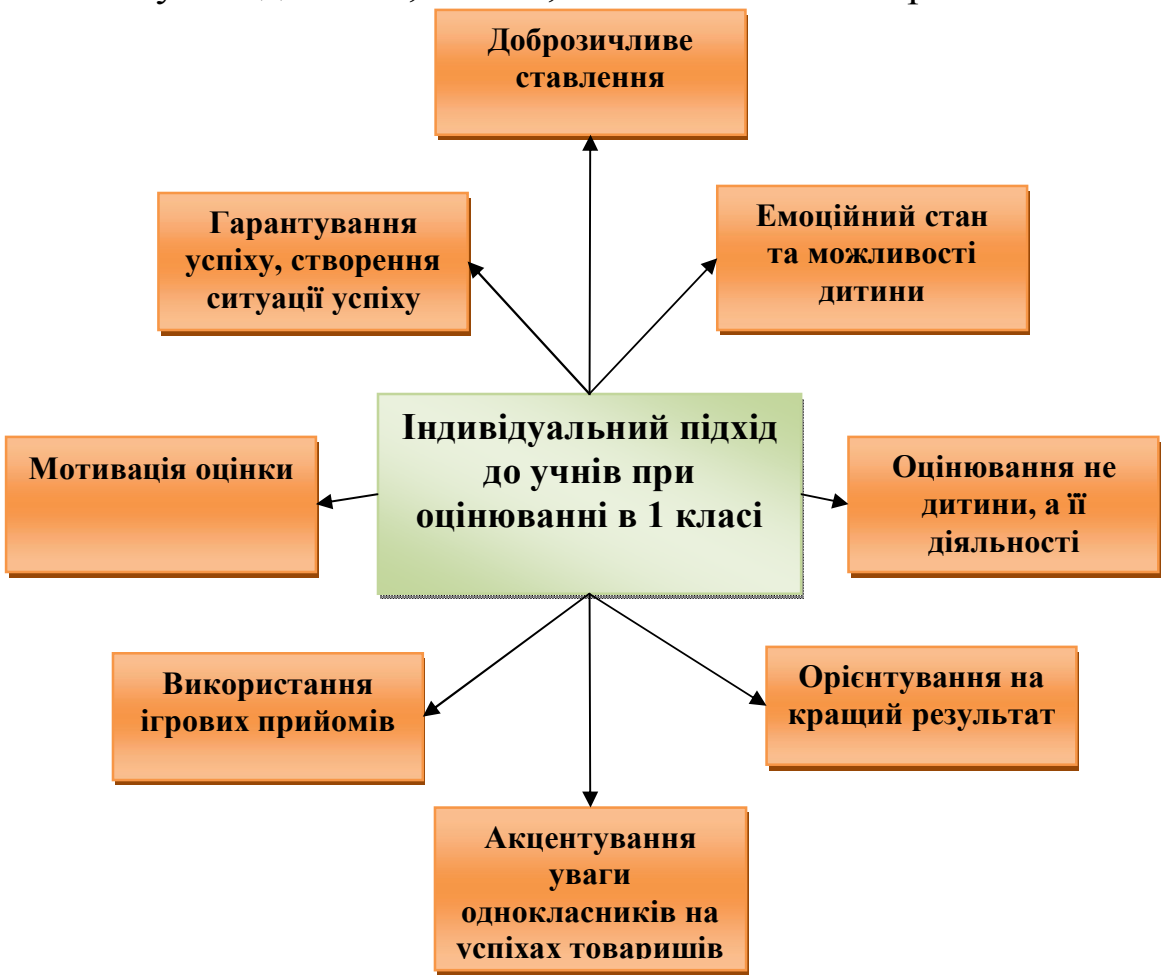
Допомога вчителя, його переживання разом з учнями їхніх невдач ослаблюють невдоволеність дітей, перетворюючи її на прагнення поліпшити навчання. Для першокласника, який відчуває труднощі в засвоєнні навчального матеріалу, заохочення навіть найменшого успіху має велике значення. Його наступний успіх і відповідна оцінка будуть спричинені позитивними емоціями.

Доцільно порівнювати роботу учня з тим, як він працював раніше, показуючи його рух уперед, проте не вдаватися до порівняння успіхів і невдач окремих учнів. Важливо вчити дітей здійснювати само- та взаємооцінку, колективну оцінку. Це активізує навчальну роботу, допомагає формувати в першокласника зацікавлене ставлення до критики, висловленої на його адресу, зміцнює відчуття дитиною своєї значущості в колективі, сприяє усвідомленню учнем турботи про нього товаришів.

Уміло користуючись у роботі з першокласниками педагогічною оцінкою, учитель закладає основи для формування в них умінь об'єктивно оцінювати хід і результати своєї діяльності, стимулює розвиток навчальних мотивів, створює атмосферу доброзичливих взаємин у класі, що необхідно для підтримування в учнів почуття власної гідності, доброти і чуйності, бажання працювати разом з однолітками.

Суттєвим чинником в оцінюванні досягнень є врахування індивідуальних особливостей дитини. Їх зумовлено тим, що рівень здатності до навчання (научуваності) та навченості (засвоєних знань), пізнавальна активність і ставлення до учіння в усіх дітей різні. Індивідуальний підхід виявляється в урахуванні особливостей дітей під час опитування, у способах постановки запитань, у ставленнях до дитини, мотивації оцінного судження, його оголошення, у створенні вчителем ситуації, коли успіх гарантований. Кожна робота дитини має бути для неї хоч і незначним, але просуванням уперед.

Вербальне оцінювання навчального процесу створює умови гуманного навчання: навчання без страху помилитися, без заздрощів, пригнічення та образ. Проте дуже важливо правильно оцінювати роботу учня на уроці. Ця оцінка має сприяти вихованню в кожного учня почуття поваги до себе, самозадоволення та прагнення розширювати свої здобутки, і навчальний процес тоді стане радісним для дитини. Словесне оцінювання не має обмежуватись одним словом, а хоча б 2-3 реченнями вчителя, які б вказували правильність напрямку роботи учня. Діти швидко звикають до того, що вчитель хвалить їх усіх однаково, а отже, похвала з часом втрачає

стимулююче значення. Тому пропоную здійснювати оцінювання відповідно до рівнів досягнень:

Низький рівень (відтворення)

Старайся! Будь уважним! Говори чіткіше! Спробуй не поспішати!

Твоє письмо має бути кращим! Ти можеш більше! Зосередься, зверни увагу на…

Ти здатний на краще! Відповідай конкретніше!

Ти вже більше працюєш над собою! А ти як думає, що у тебе не так?

Не сумуй, у тебе все вийде!

Доклади більше старань!

У тебе все вийде, допрацюй!

Я вірю в тебе!

Вірю, можеш краще!

Я рада, що ти зрозумів правильно!

Вже краще! Значно краще!

Середній (розуміння сприйнятого)

Досить добре! Щодня це тобі вдається все краще!

Значно краще! Уже краще» Так тримати!

З успіхом тебе! Я пишаюся тобою!

Дуже добре! Твоя робота дуже потішила мене!

Досить вдало! Я щиро радію за тебе!

Достатній рівень (застосування знань)

Вітаю! Це те, що треба!

Я погоджуюсь з тобою! Я знала, що ти можеш це зробити!

Ти вмієш правильно висловлюватися! Гарно зроблено!

Який ти дотепний! Мені приємно бачити твою роботу!

Ти багато вже вмієш!

Як влучно!

Чудово! Молодець! Це твоя перемога!

Високий рівень (вияв творчих здібностей)

Ти можеш творити! Маєш рацію! Задоволена твоєю роботою!

Ти маєш власну думку!

Блискуча відповідь! Пречудово! Розумник *(розумниця)!*

Відмінно! Прекрасно! Бездоганно! Я б не зуміла зробити краще!

Ми пишаємось тобою! Ти нас порадував!

Ти маєш своє «я»!

Ми гордимося твоїми досягненнями! Надзвичайно! Довершено! Зразково!

Поради батькам як оцінювати шкільні успіхи своїх дітей

Батькам у відносинах із своїми дітьми необхідно зменшувати хворобливість їх переживань з приводу невдач, допомагати їм емоційно переборювати ситуації, які пов'язані зі шкільними оцінками.

Як ставитись до шкільної оцінки в сім'ї? Як зробити так, щоб ставлення батьків позитивно впливало на дитину, а не пригнічувало її?

Правило 1. Пам'ятайте, що спілкуватися в люті, роздратуванні - все одно, що включити в автомобілі «газ» і натиснути на гальма.

Правило 2. Старий, вічний педагогічний гріх. Ми очікуємо від дитини все і зараз. Нам потрібно, щоб дитина вчилася сьогодні добре, ми примушуємо її – вона вчиться, але стає зубрилкою і ненавидить учіння, школу, а може й ... вас.

Правило 3. Ви любите свою дитину, незважаючи на її успіхи у школі. Вона відчуває вашу любов і це допомагає їй бути впевненою в собі.

Правило 4. Дитина очікує від батьків не докорів, а спокійної допомоги.

Правило 5. Щоб позбавити дитину недоліків, намагайтеся вибрати один – той, якого ви хочете позбавитися найбільше, і говоріть тільки про нього.

Правило 6. Порадьтеся із дитиною, почніть з ліквідації тих шкільних труднощів, котрі найзначущі для неї самої.

Правило 7. Хваліть виконавця, критикуйте – виконання. У ваших силах допомогти відокремити оцінку її особистості від оцінки її роботи.

Правило 8. Оцінка повинна порівнювати сьогоднішні успіхи дитини з її власними вчорашніми.

Правило 9. Не скупіться на похвалу; будуючи стосунки з власною дитиною, не орієнтуйтеся тільки на шкільні оцінки.

Правило 10. Виділіть у морі помилок острівок успіху, на якому зможе укорінюватися дитяча віра в себе і в успіх своїх навчальних зусиль.

Правило 11. Ставте перед дитиною найбільш конкретні та реальні цілі. Не спокушайте дитину цілями, яких неможливо досягти.

Для того, щоб усі правила виявились ефективними, необхідно їх об'єднати: дитина повинна бути не об'єктом, а співучасником власної оцінки, її слід навчити самостійно оцінювати свої досягнення.

Мотивуючи оцінку, вчитель привчає дітей до самоконтролю, самооцінки знань Вона сприймається учнями як справедлива, єдино правильна, як основа створення дружніх взаємин між дітьми, з одного боку, та між учителем і вихованцями з іншого боку.

Обґрунтовуючи оцінку, педагог привчає першокласників до самоаналізу. Є різноманітні способи мотивування оцінних суджень. Один із них – показ кращих зразків виконання завдань. Особливого значення набуває цей прийом для першокласників, які не завжди вміють критично ставитися до своєї роботи. Позитивне ставлення дитини до навчальної діяльності стимулює диференційована оцінка. Вона дає змогу врахувати різні елементи виконаного дитиною навчального завдання – старанність, охайність, правильність.

Форми і прийоми оцінювання навчальної діяльності першокласників

1. Схвалення, підбадьорювання, зауваження виражені словесно й за допомогою міміки, жесту, модуляції голосу, аплодисментів.
2. Розгорнуте словесне одівання виконаної роботи.
3. Перспектива й відстрочена оцінка (роз'яснення за яких умов учень може досягти успіху).
4. Аргументована само - і взаємоперевірка.
5. Виставка дитячих робіт із будь-якого виду діяльності (зошити, вироби, малюнки). Оцінювання здійснюється самими учнями .
6. Ігрова оцінка – нагородження переможців різними ігровими атрибутами (медалі «Кмітливий математик», «Обдаровані пальчики», «Читайлик», «Чарівна ручка», «За старання і уважність», «За успіхи», «Найкращий співак», «Юний артист»).
7. «Золотий стілець» *(відзначення активності учнів на уроці, творчі, нестандартні відповіді).*
8. «Веселковий стілець» (*самооцінка результатів своєї роботи учнями, фіксація емоційного стану першокласників).*
9. Папка «пошани» *(інформація про ефективність роботи в зошиті, шляхи досягнення успіху).*
10. Скарбничка успіхів (фотоальбом).

11. Книжечка першокласника *(фішками фіксується досягнутий учнем рівень сформованості компетентності).*

При оцінюванні першокласників варто порекомендувати:

– пам'ятати, що оцінка – це зворотний зв'язок, необхідний учневі як інформація про ефективність його роботи, а не як засіб тиску або контролю;

– при оцінюванні слід орієнтуватися на індивідуальні особливості учня, його особистісні, фізіологічні й емоційно-вольові якості;

– вчити першокласників, як аналізувати результати своєї роботи, як виправляти помилки, вести самоконтроль, як дати змістовну самооцінку;

– співпрацювати з учнями в процесі навчання, стимулювати навчально-пізнавальну діяльність дитини, корегувати її.

Список використаних джерел

1. Амонашвили Ш.А. Воспитательная и образовательная функция оценки школьников: Экспериментально-педагогическое исследование. – М.: Педагогика,1984. – 296с.

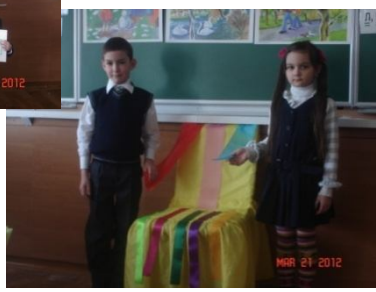
2. Зубалій Н. П. Вплив педагогічної оцінки у формуванні позитивного ставлення учнів до навчання // Початкова школа. – № 1. –1993. – С. 14.

3. Семиченко В., Заслуженюк В. Проблема педагогічного оцінювання // Рідна школа. – 2001. – №7. – с. 3 – 9.

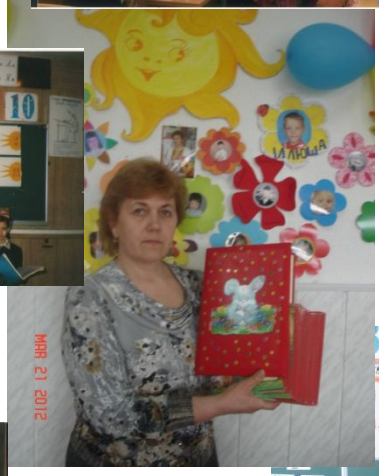
4. Погребная Е.Д. Влияние индивидуального стиля учителя на оценку успеваемости учащихся // Наука і освіта. – 2001. – №6. – с.46-50

Додатки

Михайлюкова Світлана Михайлівна
учитель початкових класів
Дубівського НВК «Дошкільний навчальний заклад – загальноосвітня школа І- ІІІ ступенів»
Уманської районної ради Черкаської області

Уроку з предмету «Сходинки до інформатики»

2 клас

Тема: Малюємо з комп'ютером.

Формувати ключові компетентності.

1. Вміння вчитися: вміння розраховувати час на виконання завдань.

2. Соціальна компетентність*: вміння працювати в групах.*

3. Здоров'язбережувальна:

- слідкувати за осанкою під час роботи з комп'ютером;
- виконання вправ для очей.

Предметні: Познайомити учнів з графічним редактором Paint. Вчити використовувати інструмент «олівець». Розвивати увагу, пам'ять, просторову уяву, логічне мислення. Формувати відповідальне ставлення до комп'ютерної техніки,до правил безпечного користування комп'ютером. Виховувати естетичний смак,інформаційну культуру,інтерес до знань.

Обладнання: малюнки, комп'ютерна програма «Сходинки до інформатики», підручники, зошити з друкованою основою.

Хід уроку

І. Організація класу

У нас робота є цікава,
Попрацюємо на славу!
З'ясуєм, що комп'ютер може,
Як у житті нам допоможе.

ІІ. Повторення правил техніки безпеки

Якщо твердження істинне, діти говорять «Так-так і тільки так», якщо хибне – «Ні, це не так»)

- Треба швидко забігати в клас, не чекати, як покличуть вас

- Вибрати найкраще місце і туди самому сісти.
- Краще тихо в клас зайти, вільне місце там знайти.
- Запитати дозволу, щоб сісти. За комп'ютером не їсти.
- Голосно покликать друга, як не чув, то – раз і вдруге.
- Клавіші усі вмить натискаю, але дозволу про це я не питаю.
- Ні шнурів, ані дротів я не чіпаю, бо всі правила я добре знаю.

III. Повторення вивченого матеріалу

1. Фронтальне опитування

- Як називається стіл у комп'ютера?
- Що на ньому знаходиться?
- Для чого потрібні піктограми?

2. Гра «Незнайко»

Учитель показує піктограму та називає якусь програму. Діти повинні сказати, вірно це чи ні

IV. Вивчення нового матеріалу

1.Розповідь учителя

Сьогодні ми з вами будемо малювати. Але малювати будемо на комп'ютері за допомогою мишки. Для цього існує спеціальна програма – графічний редактор Paint. У перекладі з англійської, Paint означає «писати фарбами». Давайте подивимося на піктограму цієї програми. Що ви на ній бачите? Запам'ятайте її.

Піктограма цієї програми знаходиться на робочому столі комп'ютера. Вона має вигляд стаканчика, в якому поміщено різноманітні пензлики та олівці.

Щоб запустити програму Paint, потрібно клацнути двічі лівою кнопкою мишки по цій піктограмі.

Відкрити програму можна іншим способом, натиснувши послідовно кнопки Пуск – Програми – Стандартні – Paint

2. Робота в зошитах з демонстрацією вчителя *(урок 12 завдання 2)*

3. Фізкультхвилинка

Зробити очима колові рухи. Спочатку вліво, потім праворуч.

Подивитися в далечінь *(лічити до5),* потім закрити очі. Зробити 2-3 рази.

4. Продовження розповіді

Коли ви запустите програму, то побачите біле поле – аркуш, на якому і треба створювати малюнки. Малювати, як і в альбомі, можна олівцем, а можна – пензлем. Для того, щоб комп'ютер зрозумів, чим

ви хочете малювати, є спеціальна панель інструментів. Вона знаходиться ліворуч. Давайте роздивимося її ближче *(підручник с.27).* Знайдіть серед значків на панелі інструментів олівець і покажіть мені. Якщо ви підведете вказівник до цього зображення та клацнете один раз ліву кнопку миші, то помітите, що олівець виділився з-поміж інших значків. Це означає, що зараз можна ним малювати.

Уявіть, що ви тримаєте справжній олівець і малюєте. Зробити це можна, затиснувши ліву кнопку миші. Відпустите кнопку – далі лінії вже не буде.

По закінченні роботи треба підвести вказівник миші у правий верхній кут екрана до хрестика. Клацнувши ліву кнопку миші, ви закриєте програму.

V. Робота в групах

І група працює за комп'ютером *(відкрити Paint, обрати олівець, намалювати малюнок за бажанням).*

ІІ група виконує завдання в зошитах *(урок 12 завдання 5).*

VI. Підсумок уроку

Гра «Так чи ні»

- Paint – графічний редактор.
- За допомогою цієї кнопки можна закрити програму.
- Цей інструмент називається олівець.
- Ця піктограма означає Paint.

Михайловин Валентина Володимирівна
учитель початкових класів,
Уманська міська гімназія

Предмет. Я і Україна. Природознавство.

3 клас

Тема: Якими бувають дерева, кущі й трав'янисті рослини. Практична робота *(розпізнавання рослин різних груп).*

Мета: формування

ключових компетентностей:

- вміння вчитися – само організовуватися до навчальної діяльності у взаємодії; загальнокультурної – дотримуватися норм мовленнєвої культури, зв'язно висловлюватися в контексті змісту; соціальної – проектувати стратегії своєї поведінки з урахуванням інтересів та потреб інших; громадянської – бережливо ставитись до природи;

предметних компетентностей:

- формувати в учнів уявлення про рослини; розширювати уявлення про дерева, кущі, трав'янисті рослини; познайомити з поняттями «листяні», «хвойні» дерева; «однорічні, дворічні та багаторічні рослини», розвивати вміння порівнювати, аналізувати, виховувати любов до природи, бажання охороняти і примножувати її красу.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Особливості проведення уроку: урок розроблений з використанням інтерактивних технологій, мультимедійної презентації.

Обладнання: мультимедійний проектор, мікрофон, ілюстрації, таблиці, цифрові ресурси, гербарій, роздатковий матеріал.

Когнітивні рівні	Конкретизовані навчальні цілі	Перелік завдань-запитань, які забезпечують досягнення конкретизованих цілей	Навчально-методичне забезпечення
Знання	Знає, що таке дерева, кущі, трав'янисті рослини;	Інтерактивна технологія «Мікрофон». - Які рослини ростуть біля школи?	Ілюстрації
	називає спільні та відмінні ознаки;	Об'єднання в творчі групи	Гербарій

	вибирає тлумачення лексичного значення слова	Дібрати пояснення до слів – дерева, кущі, трав'янисті рослини	Роздатковий матеріал
Розуміння	Наводить приклади;	Розгляд таблиці	Мультимедійний проектор
	розрізняє істотні ознаки дерев, кущів, трав'янистих рослин	Ознайомлення з текстом «Дерева, кущі, трав'янисті рослини»	Підручник (с. 111-112)
	пояснює про однорічні, дворічні та багаторічні рослини	Робота в групах. Опрацювання тексту «Якими бувають дерева, кущі, трав'янисті рослини»	Підручник(с. 113-114)
Застосування	Використовує практичний досвід і зіставляє з прочитаним;	Цифрові ресурси	Мультимедійний проектор
	Застосовує завдання до ситуації практики	Гра «Продовж істотні ознаки рослин». Робота в групах.	Ілюстрації.
Аналіз	Розрізняє листяні та хвойні рослини;	Робота в парах. Записати назви рослин у колонки.	Роздатковий матеріал
	Встановлює логіко-граматичні зв'язки	Доведення думок. Технологія «Мікрофон»	Гербарій
Синтез	Розв'язує проблему	Робота з примовкою про рослину. Технологія «За-проти»	Ілюстрація

	Робить висновки про рослини	Гра «Впізнай рослину за описом» (*цифрові ресурси, слайди № 6, 34, 48)*	Мультимедійний проектор
Оцінювання	Оцінює свою роботу на уроці, висловлює судження відносно почутого на уроці	Технологія «Незакінчене речення». Рефлексія уроку.	Презентація

Хід уроку

І. Організаційна частина.

Вчитель.

- Станьте рівно, поверніться,
Один одному всміхніться.
- Усміхнися всім навколо:
небу, сонцю, квітам, людям.
І тоді обов'язково
день тобі веселим буде! (А.Костецький)

ІІ. Актуалізація знань та умінь учнів

1. Фенологічні спостереження.

- Світ навколо нас прекрасний та загадковий. Передбачити його стан нам допоможе синоптик.

2. Гра «Синоптик повідомляє...» *(відповідає учень, даючи відповідь за ілюстраціями та питаннями).*

- Яка зараз пора року?
- Який місяць, день?
- Що ви можете сказати про стан неба? Чи світить сонце?
- Сьогодні тепло чи холодно?
- Чи є надворі вітер? Визначити його напрям.
- Як поводяться тварини?
- Що змінилось у рослинному світі?
- Що роблять люди в цю пору на полях, городах?

3. Перевірка домашнього завдання.

а) Відгадування загадки

«Тільки вийдеш із хати,
То зустрінеш нас.
Ми – це сад зелений,
Ми – гаї й діброви,
Ми – це трави й квіти.
Хто такі ми, діти? *(Рослини).*
Робота в групах.

б) Розповісти про рослини (чим вони живляться, дихають, розмножуються).

І група *Розповідають про живлення.*
- Всі рослини живляться за допомогою кореня. Вони вбирають з ґрунту воду, поживні речовини, солі й по стеблу передають їх до всіх органів рослин. Рослини можуть виробляти поживні речовини самостійно. Для цього потрібні: вода з ґрунту, вуглекислий газ із повітря та обов'язково сонце. Удень вони виробляють поживні речовини. Не використані за день поживні речовини вони відкладають у всіх своїх органах.

ІІ група *Розповідають про дихання рослин.*
- І вдень, і вночі рослини вдихають кисень, а видихають вуглекислий газ. Вдень вони виробляють кисень самі, цей процес називається фотосинтезом. Рослини виділяють кисень в повітря.

ІІІ група *Розповідають про розмноження рослин.*
- У більшості рослин дуже різноманітні за розміром і кольором квітки. З квітки утворюються плоди з насінням. Коли насінина потрапляє в ґрунт, з неї виростає нова рослина.

в) Інтерактивна гра «Продовж речення».

Рослини – живі організми...(*тому що вони живляться, дихають, ростуть, розмножуються і відмирають).*

ІІІ. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми уроку.

1. Загадка.

«Дихають, ростуть, а ходити не можуть». *(Рослини).*

2. Проблемна ситуація. Інтерактивна технологія «Мікрофон».

- Які рослини біля школи?

(Демонстрація рослин: каштан, липа, ліщина, айстра, чорнобривці)

- Порівняйте рослини за планом:

а) назвати спільні ознаки;

б) визначити відмінні ознаки.

Вчитель. Сьогодні ви познайомитесь з вивченням цікавої і важливої теми про дерева, кущі та трав'янисті рослини. Навчитеся визначати їх спільні та відмінні ознаки.

Очікувані результати:

- вміти визначати дерева, кущі та трав'янисті рослини за спільними ознаками;
- дізнатись поро однорічні дворічні й багаторічні рослини;
- розуміти важливість бережного ставлення до рослин.

IV. Вивчення нового матеріалу.

1. Ознайомлення з будовою дерев, кущів, трав'янистих рослин. *(Розгляд таблиці на мультимедійній дошці).*

Дерева	Кущі	Трав'янисті рослини
Одне стебло *(стовбур);* міцне, товсте, дерев'янисте.	Багато стебел, тонких, дерев'янистих.	Тоненькі стебла, м'які, соковиті.

2. Робота за підручником *(с. 111-112).*

а) Читання тексту учнями.

б) Розгляд ілюстрацій, бесіди за ними.

3. Ознайомлення з листяними та хвойними деревами, кущами.

Розгляд гілочок дерев, кущів. Порівняння їх листків.

4.Доведення думок: береза – дерево, а шипшина – кущ.

5. Опрацювання тексту за підручником *(с. 113-114)* про однорічні, дворічні та багаторічні рослини. Робота в групах.

І група – однорічні; ІІ група – дворічні; ІІІ група – багаторічні.

1 — кущ; 2 — дерево; 3 — трав'яниста рослина.

V. Закріплення нових знань.

1. Застосування цифрових ресурсів. Ознайомлення із деревами, кущами та трав'янистими рослинами, які є в лісі, водоймах, на луках, гірських місцевостях України.

(Слайди № 5,8,9,10,12, 13, 14, 24, 25, 29, 35, 39, 45, 46).

2. Гра «Продовж істотні ознаки рослин». *(Робота в групах).*

І група. У дерев є дерев'янисте стебло - стовбур…

ІІ група. У кущів є декілька дерев'янистих стебел…

ІІІ група. У трав'янистих рослин стебла…

2. Робота в парах. Записати назви рослин в колонки: тополя, сосна, модрина, ясен, горобина, клен, кипарис, граб, ялина.

Листяні	Хвойні

3. Технологія «За – проти».

- Послухайте примовку про рослину:

«В кожній троянді є колючки»

- Поміркуйте, що означає вона, доведіть свої думки.

5. Гра «Впізнай рослину за описом». *(Цифрові ресурси, слайди № 6. 34,48).*

VI. Підсумок уроку, оцінювання результатів, рефлексія.

- Технологія «Незакінчене речення».
- Сьогодні на уроці я вивчив…
- Дерева, кущі, трав'янисті рослини бувають…
- Свою роботу на уроці я оцінюю…

VII. Домашнє завдання.

Ст. 111-114 *(розповідати).*

Скласти усну розповідь про рослину, яка найбільше сподобалась.

Список використаних джерел

1. Пометун О.І., Енциклопедія інтерактивного навчання. К., 2007, 144 с.
2. Черней Л. Початкова освіта. Методичний порадник. Випуск 2, № 8, лютий, 2010 р.
3. Шкільний визначник рослин. Довідник. Упорядники Ємін Ю.Я., Івченко С.І., К., «Радянська школа», 1978, 360с.

Предмет. Інтегрований курс «Я і Україна. Громадянська освіта»

3 клас

Тема. Народні свята в Україні.

Мета: формування ключових компетентностей:

- вміння вчитися – організовувати своє робоче місце, планувати свої дії; загальнокультурної – володіти досягненнями культури, народними традиціями; соціальної – продуктивно співпрацювати з різними партнерами в групі, проявляти ініціативу; з ІКТ – здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформацією. предметних компетентностей:

- поглибити і розширити знання учнів про народні літні свята, їх виникнення та всенародне значення; активізувати пізнання культурної спадщини, викликати інтерес до традицій українського народу у відзначенні літніх свят; розвивати пам'ять, спостережливість; виховувати шанобливе ставлення до традицій українського народу.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Особливості проведення уроку: урок розроблений з використанням інтерактивних технологій, мультимедійної презентації, ілюстрацій.

Обладнання: мультимедійний проектор, мікрофон, ілюстрації, роздатковий матеріал.

Конкретизовані навчальні цілі уроку

Когнітивні рівні	Конкретизовані навчальні цілі	Перелік завдань-запитань, які забезпечують досягнення конкретизованих цілей	Навчально-методичне забезпечення

Знання	Знає про свої звичаї, традиції та обряди; вибирає тлумачення слів	Розповідь. Дібрати пояснення до слів «звичай», «традиції», «обряд».	Ілюстрації. Роздатковий матеріал
Розуміння	Розташовує слова; Пізнає матеріал про літні народні свята	*Гра «Розсипанка»* Повідомляє про святкування свят «Трійця», «Івана Купала»	Мультимедійний проектор Презентація
Застосування	Використовує практичний досвід; Будує судження за прочитаним текстом	Робота в парах. Гра «Розминка пам'яті» Читання тексту «Зелені свята» Та «Іван Купало»	Презентація Підручник, с. 62-64
Аналіз	Співвідносить прислів'я до пори року; розпізнає символи до свят; аналізує життєві ситуації.	Робота в групах. Творча робота в групах. Рольова гра (*імітаційні ігри).*	Презентація Ілюстрації Роздатковий матеріал
Синтез	Складає твір-мініатюру; доводить важливість святкування народних свят	Робота в творчій групі. Робота в групах	Ілюстрації Презентація

Оцінювання	Оцінює свою роботу на уроці, висловлює судження про почуте на уроці; робить висновки про відзначення народних свят в Україні	Технологія «Мікрофон». Рефлексія	Презентація

Хід уроку

І. Організаційний момент

- Послухайте рядки вірша Л.Костенко, які підкажуть, про що ми будемо вести мову на уроці.

Буває часом сліпну від краси.
Спинюсь, не тямлю, що воно за диво,-
Оці степи, це небо, ці ліси –
Усе так гарно, чисто, незрадливо.
Усе, як є – дорога. явори,
Усе моє, все зветься… *(Україна).*

- Ми будемо говорити про Україну.

ІІ. Перевірка домашнього завдання

1. Бесіда.

- Про що ми говорили на попередньому уроці? *(Про народні зимові свята).*
- Які народні свята взимку ми святкуємо?

(Андрія, Святого Миколая, Святвечір, Різдво, Стрітення).

Робота в групах. Повідомлення учнів.

І група – повідомляє про святкування Святого Миколая.

ІІ група –розповідає про святкування Святвечора.

ІІІ група –повідомляє про Різдво.

ІІІ. Мотивація навчальної діяльності. Оголошення теми уроку.

- Сьогодні продовжимо нашу мову про святкування народних свят.

Очікувані результати:

- отримати уявлення про календарні народні свята;
- розрізняти поняття «звичай», «традиція», «обряд»;

- розвивати інтерес до традицій українського **народу**.

IV. Вивчення нового матеріалу.

1. Розповідь учителя.

Кожна країна, кожен народ має свої звичаї, обряди та традиції, які вироблялись протягом багатьох століть. Цікавими звичаями та обрядами багата і наша Україна. Український народ зумів зберегти ту скарбницю, донести до наших днів. А ми з вами будемо розвивати й передавати її прийдешнім поколінням.

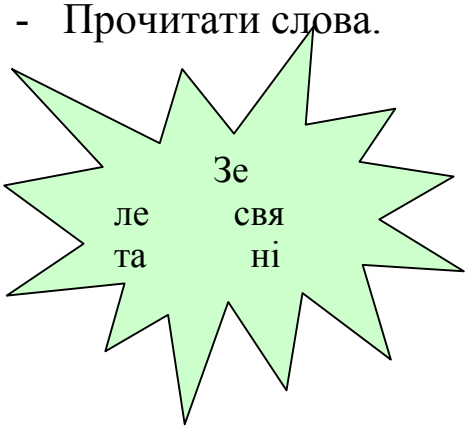
2. Словникова робота *(із запропонованих тлумачень вибрати те, яке пояснює значення слова).*

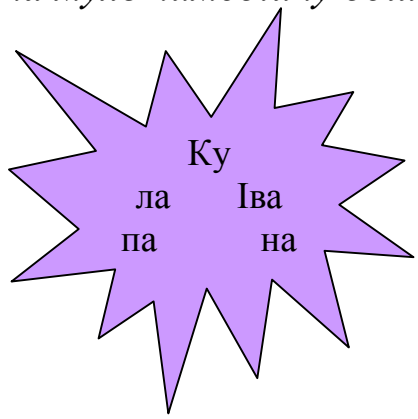
Звичай - Традиція - Обряд

- Досвід, звичаї, погляди, смаки, які склалися історично і передаються із покоління в покоління.
- Сукупність установлених звичаями, традиціями дій, заходів.
- Загальновизнаний порядок, традиції встановлених правил поведінки певного народу, колективу.

3. Гра «Розсипанка» *(проектування на мультимедійну дошку).*

- Прочитати слова.

(Зелені свята, Івана Купала)

- У яку пору року відзначають ці свята? *(Влітку)*

Вчитель. Сьогодні ми поговоримо про літні народні свята.

4. Презентація народних свят на мультимедійну дошку.

а) Трійця (слайди № 7-8)

б) Івана Купала (слайди № 15-18)

V. Закріплення і застосування знань, умінь і навичок.

1. Робота в парах. Гра «Розминка пам'яті».

Складання запитань учнями та відповіді на них (по переглянутій презентації).

2. Робота за підручником, с. 62-64.

а) Читання статті за підручником;

б) бесіда за ілюстраціями.

3. Робота в групах *(за кольорами: сині, червоні, жовті).*

І група (Сині)

Творча робота.

Івана Купала

Трійця Зобразити символи до свят

(Вінок), (Гілки дерев, кущів, трав'янисті рослини)

ІІ група (Червоні)

Робота над прислів'ями

Слайд № 22

ІІІ група (Жовті)

Складання твору-мініатюри «Відзначення свята Івана Купала в нашому місті»

Рольова гра *(імітація ігор на святкуванні Івана Купала).*

VI. Підсумок уроку, оцінювання результатів, рефлексія

Технологія «Мікрофон»

- Що цікавого дізналися?
- Чи справдились ваші очікування?

VII. Домашнє завдання.

Прочитати текс за підручником, с. *62-64.*

Підготувати колаж про свято, яке вам сподобалось.

Список використаних джерел

1. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис, К., «Велес», 2005, 528 с.

2. Ковальчук О.В., Українське народознавство. К., «Освіта», 1992, 176 с.

3. Скуратівський В. Місяцелік. К., «Мистецтво», 1993, 208 с.

4. Українські традиції і звичаї. Х., «Фоліо», 2006, 318 с.

Нетреба Алла Іванівна
учитель другої категорії
Текучанської загальноосвітньої
школи І – ІІІ ступенів
Уманської районної ради
Харитонюк Валентина Віталіївна
учитель вищої категорії
Федорова Валентина Михайлівна
учитель вищої категорії

Проект з досвіду роботи «Тобою горджуся, родино моя!»

Мета проекту: Виховувати любов ,повагу ,шанобливе ставлення до найрідніших у світі для кожної дитини людей-батька, матері,бабусі,дідуся. Розвивати бажання наслідувати, гордитися ними. Поліпшувати співпрацю школи і родини

План проекту

1. Проведення батьківських зборів .
2.Диспут «На кого б я рівнятися хотів».
3.Написання творів дітьми «За що я люблю своїх рідних, і хочу бути як вони».
4. Конкурс малюнків «Моя сім'я»
5. Конкурс робіт батьків «Спасибі батьковим рукам»
6. Виставка нагород, грамот, подяк «Пишаюся тобою, моя родино»
7. Проведення свята.

Тема: «Тобою горжуся,родино моя»

Оформлення зали

1.Прикрашення зали плакатами

«Найкраще, що може зробити людина для інших – це виховати в своїй сім'ї гідних дітей» *(Ч. Айтматов)*

Шануй батька й неньку ,буде тобі добренько.
Дідусю,бабусю- тобою горжуся

2.Виставка кращих учнівських творів.

3.Виставка малюнків.

4.Виставка нагород.

5.Виставка батьківських робіт.

(Звучить пісня «Родина» слова Вадим Крищенко муз. Олександр Злотник)

1уч. Дорога родино, наші мами і тата, бабусі, дідусі, братики і сестрички, тітки і дядьки, вітаємо вас, на святі ***« Горджуся тобою , родино моя»***

2уч. Рід, родина, сім'я, серед них- маленька я.
Мов перлинка- намистинка, я дівчинка – українка!
Родовід - моя родина, я ж її мала краплина.
Люблю всю родину я, разом ми одна сім'я.
Маму, тата поважаю, їм здоров'ячка бажаю!
І бабусю, й дідуся – шаную й горжуся.

3уч. Родина до родини- народ.

Ми з вами український народ, який складається з малих і великих дружніх працьовитих родин.

4уч. Як могутня річка бере свою силу з маленьких джерел, так і наша українська культура збагачується маленькими родинами, сім'ями.

Хочеться, щоб річка культури українського народу була, повноводною, щоб велика родина наша була красивою і щасливою з добрими традиціями, які передаються з роду в рід.

Низький уклін родинам нашим, які вміють добре працювати, смачно готувати, щиро любити і ростити нас-дітей своїх.

5уч. Родина,рід , народ- які слова святі.
Це-Україна, батько, мати, це бабуся твоя і твій дід
А також увесь твій рід.

6уч. Рід наш починається з бабусів і дідусів.
Бо це мами і тата наших мам і тат.
Це вони виростили наших батьків.
Це з дідусів і бабусів брали приклад і гордилися
Наші мами і тата. І ми гордимося
і вчимося у вас, любі дідусі і бабусі .

(Пісня «А у нас бабусенька» сл. та муз. Н. Май)

7уч. Моя родино, ти найкраща в світі.
На тебе рівняюся я і тобою горжусь.
Я переймаю у тебе вчинки, діду,
Бабусю, і на тебе я дивлюсь.

8уч. Учусь, коли дідусь бере сокиру,

Рубає дрова чи витісує кіпець.

9уч. Учусь, коли бабуся хліб вчиняє,
Коли прасує і готує борщ смачний.

10уч. Я горжуся своїм дідом.
І таке йому кажу!
-Діду, я з тобою дружу,
Бо хороший ти, ласкавий .
Маєш руки золоті
Вчиш мене роботі.
Щиро дякую тобі
За усі турботи.

11уч. В мене бабуся незвичайна – майстриня велика:
Вміє шити, вишивати, і нас малих доглядати.

12уч. Дідусю мій рідненький ,
Я так тебе люблю!
Що стану трактористом,
Як тільки підросту!

13уч. Свою рідну бабусю я знаю з давніх пір
Її обличчя любе, її ласкавий зір
Замислиться бабуся, зажуриться на мить
І знов дивись сміється і з нами гомонить.
Вона читає казку, співає нам пісні
Готує нам вечерю, і лагідно бринить
Її чарівний голос, неначе в казці тій.

(Пісня «Бабуся» сл. Та муз. Н. Май)

14уч. Мій добрий , лагідний дідусь, я до землі тобі вклонюся-
за теплоту твою і ласку, за мудре слово, гарну казку,
Ти вчиш нас , як на світі жити, як один одного любити.

(Пісня «Дідуля» сл. та муз. Н.Май)

15уч. Любий ,добрий мій дідусю,
Я твоя онучка
Прибігаю я до тебе,
Як порадитися треба,
І твої слова розважні
Пам’ятати буду.
У житті твою науку
Понесу я всюди…

16уч. Найбі льше люблю в бабці – рушники,
На яких, як сонце сяють квіти.

Червонії лани і волошки сині,
На рушниках квітують ,мов в долині.
Між квітів колосся жовтим блиском сяє,
Хату мою рідну теплом зігріває.
Рушники у бабки сонечком зігріті-
І таких немає у цілому світі.

(Пісня «Рідна мати моя» сл. А. Малишко муз. П. Майборода)

17уч. Доки батько живий, доки мати жива.
Поспішаймо сказати найніжніші слова.
Рідна мамо ,живи! Рідний тату, живи!
Найдорожчі у світі – це ви!

18уч. Бо без батьків чого ми в світі варті?
Без маминої ласки і тепла,
Без татової строгості і жарту
І без свого родинного тепла.

19уч. У тата переймаю я усе .
Ногами я стаю в його сліди .
І не зрівняти нікого на світі
З моїм найкращим татом на землі.

20уч. Мамусю, матінко, ти ненько моя мила.
Люблю тебе як воду, і як сіль,
Як сонечко, як ластівку у небі.
Моя найкраща,будь завжди.

21уч. Добрий майстер наш татусь!
На роботі його поважають,
Вдома люблять всі і знають,
Що повсякчас він- опора для нас.

22уч. Мама добра господиня
Веселої вдачі,
Допоможе, як звернуся,
Розв’язать задачу.

23уч. Я навчаюся у тата
Молоток в руках тримати.
Скоро буду майструвати,
Бо навчаюся у тата.

(Пісня про тата сл. та муз. Н.Май)

24уч. Дорога моя матусю, рідна моя ненько,
Ти у мене найкращая, рідна дорогенька.
Рано вранці ти спішиш щодня на роботу.

Я тобі, матусю люба, вдячна за турботу.

25уч. Добрий , хороший ,любий тату!
Кращого за тебе не знайти.
Добрий наш,хороший любий тату,
Як чудово, що у нас є ти.

26уч. Люба матінка моя- як пишаюсь нею я!
В неї руки золотії, серцем кожного зігріє.

27уч. Тато сильний і завзятий,
Він господар в нашій хаті.
Все майструє , все владнає,
Бо до всього хист він має.

28уч. Ти вмієш все зробити , матінко рідненька,
Поцілую я тебе гарно і міцненько.
Хай щастить тобі у всьому, мамочко співуча!
Щоб співала ти щодня - «Яка я везуча!»

29уч. Заспівай мені, мамо моя.
Як бувало колись над колискою.
Буду слухати, слухати я
І стояти в замрії берізкою.

30уч. Так скажу вам друзі я,
Отака моя сім'я.
Разом дружно проживаєм
І пісень про це співаєм.

31уч. Славляться наші родини
Вмінням готувати.
І вареничками смачними
Рідних частувати.

Пропонуємо вашій увазі гумористичну вечерю нашої родини - інсценізація пісні ***«А мій милий чорнобривий вареничків хоче»***

32уч. В кожній хаті на Вкраїні варенички варять нині.
Це варенички знаменні , як їх родичі- пельмені.
Вас чекають у макітрі варенички дуже ситні.
Білолиці,круглолиці, із білої пшениці.
Милі гості ,просим сісти, варенички будем їсти,
Варенички не погані , варенички у сметані.
Їжте, їжте, просим щиро, варенички наші з сиром.
Варенички не погані, варенички у сметані.

(Пригощання родин вареничками.)

33уч. Ще послухайте таку веселу подію.

Нехай настрій вам підійме я маю надію.

Інсценізація усмішок.

34уч. Зрозумів

-Ти навіщо,сину ,-запитав раз тато,
-В ліве вухо запихаєш вату ?
-Ти ж казав , що в мене ,
-Син відповідає,
-Те ,що в праве входить,
в ліве – вилітає.

35уч. Не заважатиму

-Тату! - вигукнув Степан,- купи мені барабан!
-Та у нашій , сину, хаті
Шуму й так уже багато!
-Як ж на ньому буду грати,
Як всі ляжете ви спати !

36уч. Забув додати.

Похвалився Вова Ніні
В морі плавав я на спині.
Тільки він забув додати, на чиїй..
-На спині тата.
Настав час і нам показати уміння :
Як ми з вас беремо приклад і чого навчились.

Конкурси

- Ваші діти, шановні батьки, дуже люблять і поважають вас!

Готуючись до сьогоднішньої зустрічі з вами, ми провели кілька конкурсів .

1.Конкурс творів « За що я люблю своїх рідних , і хочу бути як вони»

2. Конкурс малюнків «Моя родина»

3 . «Казковий»

-Назвіть головних героїв казки «Колобок»
-Скільки героїв у казці «Рукавичка»?
-Якими словами починається казка «Ріпка»?
-Хто «Битий не биту везе»

(Підсумок конкурсів : Переможці нагороджуються солодкими медалями.)

- Як не прикро але наше свято підходить до кінця.

Від щирого серця вам щастя бажаєм,

Хай бог вам здоров’я пошле і добра .
Любов’ю хай ми вас завжди зігріваєм.
На многії-многії літа.

-На світі білому єдина, як і Дніпрова течія,
Домашнє вогнище родинне – оселя наша і сім’я.
В щасливі і важкі години куди б нам не стелився шлях.
Не гасне вогнище родинне влюдських запалених серцях.
В родині згода – горе плаче , коли гризня – життя собаче.
Слабка сім’я - погана слава, міцна сім’я – міцна держава!

Піотровська Світлана Віталіївна
вчитель вищої категорії,
старший вчитель,
вчитель початкових класів
Уманської міської гімназії

Проект з курсу «Я і Україна. Природознавство».
Материки Землі.
4 клас

Тип проекту: ознайомлювально-інформаційний (пошуковий).
Груповий.
Середньої тривалості.

І. Формування провідної проблеми та дидактичної мети.

Завдання проекту

У чому полягає задум?	Для чого це потрібно?
Дізнатися якомога більше про материки планети Земля, зібрати інформацію про розміри, розташування, клімат,	1. Поглибити знання учнів про материки планети Земля;

рослинний та тваринний світ, населення материків нашої планети.	2. викликати інтерес до вивчення природи нашої планети, її збереження; 3. виховувати допитливість, виховувати любов та бережне ставлення до рідної планети.

Мета проекту: поглибити знання учнів про материки планети Земля; їх розміщення на карті півкуль, їхні особливості, вчити працювати з додатковою літературою та іншими джерелами інформації; знаходити потрібну інформацію в довідниках, енциклопедіях; навчати виступати перед аудиторією, коротко й точно формулювати власну думку; розвивати вміння виконувати певну роботу в співпраці з однолітками; вміння проводити самостійну пошукову та аналітичну роботу дітей з учителем; виховувати бережне ставлення до рідної планети.

Освітній продукт: презентація, власні *(групові)* таблиці – карти материків.

ІІ. Планування проекту.

1. Формування завдань, які вирішуватимуться.

Ключове питання.

▪ Що ти знаєш про материки планети Земля?

Тематичні питання.

▪ Що таке материк?

▪ Чому кліматичні умови на материках різні?

▪ Рослинний світ материків.

▪ Тваринний світ материків.

▪ Населення материків.

Змістові питання.

▪ Розміщення материків на глобусі й карті півкуль.

▪ Що впливає на клімат даного материка?

▪ Чому на материку такий рослинний світ?

▪ Чому в даній місцевості живуть такі тварини?

▪ Види зайнятості населення (діяльність людей) материка.

▪ Як зберегти природу на материку?

2. Визначення джерел потрібної інформації.

Навчальні предмети: курс «Я і Україна. Природознавство», географія.

III. *Виконання проекту.*

1. *Об'єднання у творчі групи, розподіл обов'язків між учасниками.*

Завдання для груп.

Кожна група *(по 5 учнів)* працює над збором інформації про материк за планом:

1. розміри материка, розташування на земній кулі;
2. кліматичні умови;
3. рослинний світ материка;
4. тваринний світ материка;
5. населення материка.

I група – Євразія
II група – Африка
III група – Південна Америка
IV група – Північна Америка
V група – Австралія.

1. Самостійна пошукова робота учнів.

Збір інформації про материки, обробка матеріалів під керівництвом учителя.

Оформлення результатів колективної роботи: виготовлення власних *(групових)* карт материків; добір фотоматеріалів та виставкової літератури для презентації.

IV. *Презентація матеріалів проекту*.

Курс «Я і Україна. Природознавство».
Урок-подорож. Урок-презентація
4 клас

Тема. Материки Землі.

Мета: закріпити знання учнів про карту півкуль, поняття «материк», «острів», «півострів»;

вдосконалювати знання учнів про розміщення материків на глобусі і карті півкуль, поглибити знання (про материки);

розвивати мислення, творчу уяву, увагу, уміння працювати в групах;

виховувати любов до рідної планети, допитливість.

Обладнання: фізична карта півкуль, глобус, фізична карта України, індивідуальні фізичні карти півкуль; контурні карти, картки із завданням *(схеми, ребуси, кросворди)*, виставка довідкової літератури, магнітофон, грамзапис «Моряцький танець», слайди-ілюстрації з теми «Материки», мультимедійний проектор; дзвін, безкозирки, моряцькі комірці.

Хід уроку.

I. Організація класу.

II. Підсумок фенологічних спостережень.

1. Синоптик повідомляє.
2. Народні прикмети.

III. Мотивація навчальної діяльності.

1. Оголошення теми та мети уроку.

Завдання уроку.

2. Технологія «Мікрофон»

- Чого ви очікуєте від уроку? *(«плавання»)*

3. Підсумок вчителя.

- Нас очікують…

Очікувані результати.

Після цього уроку учні зможуть:

- пояснити, що таке «материк»;
- розрізняти материки за розміром, формою та розташуванням;
- показати (знайти) материк на карті півкуль, на глобусі;
- розповісти про клімат, рослинний та тваринний світ природи материка;
- розказати про населення материка, види діяльності людей;
- використати різноманітну довідкову літературу.

4. Робота над виставкою довідкової літератури.

(Вчитель ознайомлює з літературою, яку опрацювали групи в процесі пошуку інформації).

IV. Актуалізація опорних знань. Підготовка до «плавання».

- Що необхідно для вдалого «плавання»?

1. ***Фронтальне опитування*** *(Усно).*

1) Що таке географічна карта?

2) За допомогою якого приладу можна орієнтуватися на місцевості? *(Компас).*

3) Що показує, у скільки разів зменшено або збільшено територію? *(Масштаб).*

4) Уявна лінія на глобусі чи карті, яка вказує напрям північ-південь і з'єднує Північний і Південний полюси? *(Меридіан).*

Показ. *(Малюнок – фотоілюстрація «0° меридіан Гринвіч»)*

Гринвіцька обсерваторія.

5) Простір землі, який можна охопити оком. *(Горизонт).*

6) Зображення на папері вигляду предмета зверху. *(План).*

7) Одна з основних сторін горизонту (де тепліше). *(Південь).*

8) Яку форму має Земля? *(Кулі).*

Доведіть. Малюнок (картка).

9) Скільки полюсів має Земля? (2) – назви.

10) Уявна лінія, що поділяє земну кулю на 2 однакові півкулі. *(Екватор).*

11) Модель Землі. *(Глобус).*

12) – Як ще по іншому називається глобус? *(Куля).*

13) Уявна лінія, що вказує напрям – захід-схід. *(Паралель).*

(зліва – направо)

14) Що таке материки? *(Великі ділянки суші, оточені з усіх сторін водою, називаються материками).*

2. Завдання для капітанів екіпажів.

Картка - «Квітка» *(Додаток 1.)*. Позначте основні та проміжні сторони світу.

Перевірка виконаних завдань.

Вчитель.

– Знання маєте, погода сприяє плаванню.

- Екіпажі, до плавання готові?

- Віддати швартові. Повний вперед! (Б'є дзвін).

V. Поглиблення вивченого матеріалу. Надання необхідної інформації.

Презентація набутої інформації, власних карт материків; показ слайдів-ілюстрацій (мультимедійний проектор).

«Подорож материками» *(виступи екіпажів).*

1. Екіпаж «Пінгвін» - Євразія.

Вчитель. – На якому материку ми живемо?

Члени екіпажу повідомляють *(інформація про материк - за планом):*

2. Екіпаж «Дельфін» - Африка.

- На горизонті земля? Та це ж Африка!

Члени екіпажу повідомляють *(інформація про материк - за планом):*

3. Екіпаж «Кашалот» - Південна Америка.
   - Бачу на горизонті …
   - Цей материк досліджував наш екіпаж.

Члени екіпажу повідомляють *(інформація про материк - за планом):*

4. Екіпаж « Косатка» - Північна Америка.

Члени екіпажу повідомляють (інформація про материк - за планом):

5. Екіпаж «Альбатрос» - Австралія.

Члени екіпажу повідомляють (інформація про материк - за планом):

6. Підсумок.

• Фізкультхвилинка *(грамзапис «Моряцький танець)*

7. «Повернення» на Україну.

VI. «Дослідження» Антарктиди.

Технологія «Ажурна пилка»

Вчитель.

- Наукова експедиція «повернулася» з материка Антарктида з цікавою інформацією. (Перед класом група учнів-дослідників).

1. Перехід членів експедиції у «домашні» групи *(повторення інформації).*

Учасники «домашньої» групи мають позначки різних кольорів.

І група

Антарктида – крижаний материк, який знаходиться на протилежній від Арктики стороні земної кулі. Площа – 35 000 000кв. км. Це найхолодніший з усіх материків, зимовими місяцями морози досягають до - 90º, а влітку – -20º.

Середня товщина крижаного панцира – понад 2км, максимальна – більше 4км. Це більше 90% всіх запасів прісної води на Землі, які зберігаються в замороженому вигляді. Якби внаслідок потепління лід розтанув, то він підняв би рівень Світового океану на 60м, що призвело б до затоплення багатьох великих міст, розташованих на узбережжі.

II група

Антарктида – крижана пустеля, лише біля берегів, де виступають з-під криги скелі й острівці, існує нечисленне життя. Рослинний і тваринний світ дуже бідний. Із рослин це рідкісні мохи, лишайники, гриби і водорості.

III група

Зовсім немає літаючих комах, сухопутних ссавців і прісноводних риб. Для тварин важливо пристосуватися до сурових умов життя і на материку, де вони живуть і розмножуються, і в морі, яке служить їм джерелом їжі. Вони мають товстий підшкірний жировий шар, тепле хутро, а птахи – густе пір'я.

Пінгвіни – головні представники тваринного світу Антарктиди, окраса берегів крижаного континенту. Поряд з ними мешкають морський леопард, морські котики, південний морський слон, тюлені, альбатроси.

IV група

В Антарктиді ніхто не проживає постійно, але простори материка не зовсім безлюдні: 17 країн світу заснували тут свої 38 наукових станцій, на яких ведуться різні дослідження крижаного континенту, вивчаються погодні умови, проводяться спостереження за змінами клімату, рівнем забруднення атмосфери.

V група

На узбережжі материка виявлені родовища нафти, металів і кам'яного вугілля, але здійснювати їхню розробку поки неможливо. Уряди 42 держав уклали угоду про захист природи Антарктиди.

2. Перехід у «експертні» групи *(передача інформації, обговорення, обмін)*.

Учасники у кожній «експертній» групі мають позначки однакового кольору.

3. Повернення у «домашні» групи *(передача одержаної інформації).*

4. Перевірка. Метод «незакінченого речення»

«В процесі роботи я дізнався…»
«Тепер я знаю, що…»

5. * Цікава інформація. *(Повідомляють учні).*

А) Наприкінці 1911 року до південного полюса наввипередки прямували 2 експедиції:

норвезька та англійська
Руаля Амундсена Роберта Скотта

Шлях сміливцям заступали жорстокі морози, шалені вітри, небезпечні тріщини провалля в кризі.

14 грудня 1911року Р.Амундсен з товаришами досяг Пд. Полюса.

Через 34 дні, 18 січня 1912року і п’ятеро відважних англійців на чолі Р.Скотта дісталися до Пд. Полюса теж.

Проте, побачивши норвезький прапор, були пригнічені, що не перші.

Невдовзі на зворотному шляху вони загинули.

На місці загибелі загону Р.Скотта встановлено 3-и метровий хрест із червоного дерева і викарбовано слова «Боротися і шукати, знайти і не здаватися».

У допоміжному загоні, що на І етапі супроводжував Р.Скотта до полюса і повернувся на узбережжя, був і українець Антон Омельченко.

Відтоді одна з бухт в Антарктиді має назву Омельченко.

Б) Українська наукова станція «Академік Вернадський» в Антарктиді.

VII. Закріплення вивченого.

Повернення у початкові групи-екіпажі.

1. Робота в групах – за картками

І група. Картка. Зображення материків.*(Додаток 2.)*
Підпишіть назви.

ІІ група. Ребуси. *(Додаток 3.)*

- Які слова можна об’єднати?

- Чому? (Глобус. – Земля.)

III група. Карта півкуль (контурна). *(Додаток 4.)*
Напишіть на материках їх назви.

IV група. Кросворд «Сонечко». *(Додаток 5.)*
Впишіть у «промінці» назви материків.

V група. Картка «Глобус - модель Землі» (кросворд). *(Додаток 6.)*
Впишіть назви за малюнком глобуса (за позначками).
Перевірка.

2. Картка-головоломка «Шість» А». *(Додаток 7.)*

(Виконують всі команди-екіпажі – одночасно).
Перевірка.

VIII. Підсумок уроку.

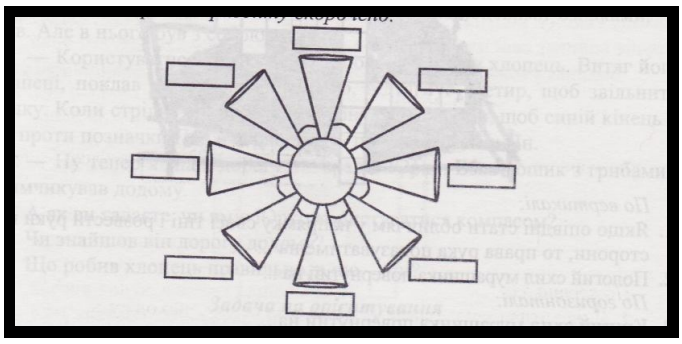
Рефлексія.

- Чи здійснились ваші очікування?
- Чого ви набули?

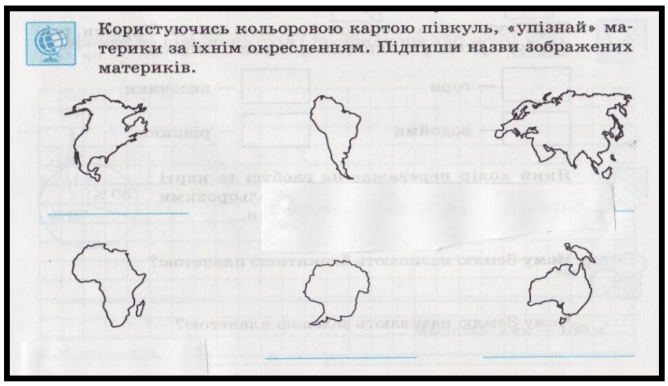
IX. Оцінювання знань та вмінь учнів.

Додатки до уроку

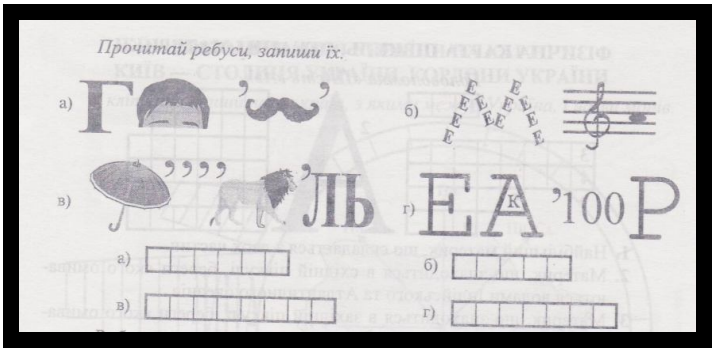
Картка «Квітка». *Додаток 1.*

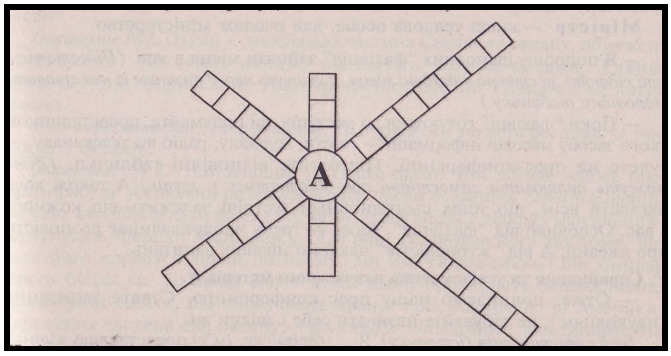
Картка. Зображення материків. *Додаток 2.*

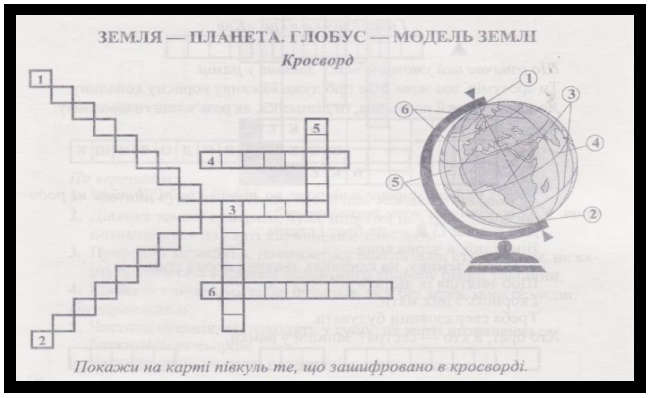
Ребуси . *Додаток 3.*

Кросворд «Сонечко» *Додаток 4.*

Картка «Глобус – модель Землі» *Додаток 5.*

Картка-головоломка «Шість» А» *Додаток 6.*

Список використаних джерел

1. Байбара Т.М., Бібік Н.М. «Я і Україна». Підручник для 4-го класу. – К.: , «Форум». – 2004.

2. Біда О.А. , Кравчук О.В., Коберник Г.І. та ін. Інтерактивні технології навчання в початковій школі. – Умань: РВЦ «Софі»,2007. – с. 58-60, с. 73-77.

3. Бойко В.М., Міхелі С.В. Географія материків і океанів. Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів. – К.: Зодіак – ЕКО, 2007. – С. 6, 66, 269, 278.

4. Велика ілюстрована енциклопедія географії. Пер. з англ./ Авт. тексту К.Гіффорд, - К.: Махаон- Україна, 2007. – с.52-96, с.112-143, 146-433, 442-443.

5. Коберник С.Г., Коваленко Р.Р. Географія. Довідник для абітурієнтів та школярів. Навч.- методичний посібник. – К.: Літера ЛТД, 2007. – с.127-150, 153-155.

6. Коберник С.Г., Коваленко Р.Р. Географія материків і океанів. Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів. – К.: Навч. книга, 2007. – с. 76-254.

7. Кобернік С.Г., Скуратович О.Я. Географія материків і океанів. Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів. – К.: Навч. книга, 2002. – С. 122-295.

8. Метод проектів у початковій школі / Упоряд.: О. Онопрієнко, О. Кондратюк. – К.: Шк. світ, 2007. – с. 12-18, 40-53.

9. Педагогічне проектування / Початкова освіта. Бібліотека. – К.: Шк. світ, 2009.

10. Погорелова С.М., Тетьоркіна В.А. Я і Україна. Природознавство 4 клас. Матеріали до уроків. – Харків: «Основ», 2007. – с. 68-107.

11. Пометун О.І. Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. – К.: А.С.К., 2004. – с. 48-49, 82-83.

12. Проекти в початковій школі.(Тематика та розробки занять). – К.: Шк. світ, 2008.

Попова Лідія Олексіївна
вихователь ГПД, спеціаліст вищої категорії
Уманського НВК «Загальноосвітня
школа-інтернат І-ІІ ступенів
ім. Ю.О.Гагаріна - педагогічний ліцей»

Спортивне свято «Веселі старти»

Мета: спонукати школярів до систематичного фізичного самовдосконалення; сприяти утвердженню пріоритетів ведення здорового способу життя, розвитку рухових якостей, почуття колективізму, дружби, взаємодопомоги.

Ведуча. Доброго дня усім присутнім в залі! Сьогодні ми зібралися на спортивне свято «Веселі старти», щоб позмагатися у силі, спритності, винахідливості і просто відпочити. Тож розпочинаємо наше свято!

(Звучить гімн України)

Ведуча. О спорт, о спорт!
Це просто клас! Дружіть із ним завжди.
Здоров'я, юність, силу дасть
І творчої наснаги

1 учень
Спливає час, за віком вік.
Життя незмінне тріумфує.
Скрізь, де проходить чоловік,
Там завжди поруч спорт крокує.

2 учень
Окраса нашого життя,
О спорт, сьогодні твоє свято.
Там пульс прискорює биття,
Де прапори твої піднято.

3 учень
Ти виклик кидаєш в лице
До боротьби ти звеш, до бою.
Ми вдячні, спорт, тобі за це,
Що з нами ти, що ми з тобою.

4 учень
Безкомпромісний гряне бій!

Переможу себе, здолаю.
Сьогодні фініш буде мій!
О спорт, я виклик твій приймаю.

5 учень

А сьогодні в нашім залі буде свято,
Тут чути музику і сміх.
На «Веселих стартах» нині
Ми вас вітаємо усіх!

6 учень

І обіцяємо, не буде
Ніхто сьогодні сумувати.
Ми всіх сердечно запросили
Участь у конкурсах узяти

Ведуча. Друзі! Спортивне змагання
Починати пора,
Нумо, дружно крикнемо всі:
Фізкульт - ура!

У змаганнях беруть участь 2 команди 1-го класу:
1. Команда - «Прикордонники»
2. Команда «Десантники»
Привітаймо їх!

А підбиватиме підсумки конкурсу третя команда – наше шановне журі. У них сьогодні нелегке завдання – зі спритних, сильних, винахідливих вибрати найсильніших, найспритніших, найвинахідливіших, най-най-най…

А зараз – привітання від учнів 1-го класу

1 учень.

В нашій школі знову свято.
Чути гомін, жарти, сміх.
Ми зібрались привітати
Фізкультурників усіх.

2 учень.

Дорогі наші малята,
Любі хлопчики й дівчата,
І бабусі, й вчителі,
Вас вітаєм від душі.

3 учень.

І дорослим, і малятам

Спорт дає найбільше сили.
І змагаючись завзято
Ми міцніємо на диво.

4 учень.
Ми не тільки книги любим,
Інтересів в нас багато.
Підростаючи у спорті,
Б’єм рекорди знань завзято.

5 учень.
Ми зібрались позмагатись,
Помірятись силою.
Хай зростають козачата
Здорові та сильні.

6 учень.
Хай не буде суперечок
Серед нас ніколи!
Нехай спорт нас об'єднає
В нашій рідній школі.

Ведуча. Команди представлені, журі теж. Нагадую, що оцінюватись конкурси будуть за швидкість і правильність виконання завдань після кожної естафети за трибальною шкалою. Команди готові? Розпочинаймо! Але перед початком змагань я б хотіла звернутися до наших вболівальників. У нас працює незалежне журі, яке слідкуватиме за вболівальниками. Найактивніші вболівальники отримають нагороди. Отож, вболівайте за свої команди!

Естафета «Передача м’яча над головою».

Команди шикуються в колони. Першим гравцям даються м’ячі. За командою м’яч передається над головою гравцеві, що стоїть за спиною. Коли м’яч дійде до останнього учасника той перебігає на початок строю і передає м’яч назад. Естафета продовжується доти, доки направляючий не повернеться на своє місце. Перемагає та команда, направляючий якої швидше займе своє місце.

Естафета «Біг з тенісною ракеткою і м’ячиком».

Перший учасник біжить з *тенісною ракеткою* до умовної позначки і назад, передає естафету наступному гравцеві.

Естафета «Кенгуру»

Команди шикуються перед стартовою лінією. Направляючий затискає м'яч між ногами і за командою стрибають до стійки і назад. Передає м'яч та стає в кінець строю. Якщо м'яч упаде потрібно його знову затиснути між ногами й продовжити біг.

Естафета «Стрибки жабкою»

Ця естафета проводиться за допомогою фітнес м'ячів. Учасник з фітнес м'ячем повинен пристрибати до фішки і, повернувшись, передати естафету наступному гравцеві. Виграє та команда, яка перша справиться з завданням, дотримуючись усіх правил.

Конкурс «Майстри на всі руки»

Хлопчик добігає до дівчинки, закутує її в хусточку і передає естафету наступному учаснику.

Естафета «Смуга перешкод»

Перший гравець команди, пролазить по гімнастичній лаві, перекидає через себе обруч і передає естафету наступному гравцю. Перемагає команда, яка першою закінчить естафету.

Конкурс капітанів

В обручі розкидані різні предмети, які необхідно зібрати в корзину із зав'язаними очима. Виграє капітан, який швидше справиться з завданням. Спортивна вікторина.

1. Скільки гравців у футбольній команді? (11).
2. Скільки гравців у волейбольній команді? (6).
3. Скільки гравців у баскетбольній команді? (5).
4. Які ви знаєте фізичні якості?
5. Скільки білих фігур у шашках?
6. Який м'яч важчий: футбольний чи волейбольний?
7. Як часто проводяться Олімпійські ігри?

Конкурс експрес малюнків на спортивну тематику.

Потрібно на листку паперу простим олівцем на 3 хвилини створити малюнок на спортивну тематику. Перемагає та команда, у якої малюків більше чи вони кращі.

Естафета «Струмок»

Команди гравців розміщені в колоні по одному перед стартовою лінією. За сигналом ведучі, тобто перші учасники, беруть обруч, біжать до орієнтира і повертаються назад. До першого учасника приєднується другий учасник і вони вже біжать вдвох і так само повертаються назад. До них приєднується наступний учасник і

так усі гравці в командах. Виграє та команда, яка швидше завершить гру.

«Стрибки в мішку»

Усі гравці по черзі стрибають в мішках. Коли гравець падає, він повинен швидко встати і продовжити естафету далі.

Ведучий.

Це остання естафета. Поки журі підраховує кількість балів наших учасників, ми визначимо кращого вболівальника. Слово надається незалежному журі. *(Нагородження вболівальників)*

Настав час дізнатися, хто ж став переможцем естафети. Журі, Вам слово.

(Нагородження переможців)

Ну от і все, звучить свисток,
Змагання закінчилися щасливо,
Виходять переможці на місток.
Вітайте їх – ось наша сила!

Перемогла команда _____

Давайте привітаємо їх бурхливими оплесками!

Ведучий.

Ось і завершилось наше свято. Сподіваюсь, що ви завжди будете такими веселими й бадьорими Всім бажаю міцного здоров'я, удачі, наполегливості і терпіння! До побачення! Дякуємо за увагу!

Порощук Валентина Павлівна
спеціаліст вищої категорії,
учитель-методист Городецької ЗОШ І-ІІІ ст.

Навчання грамоти

(за букварем М.Д.Захарійчук, В.О.Науменко)

Тема: Буква ь *(м'який знак)*. Позначення ним на письмі м'якості приголосних звуків. Бесіда на тему «Допомога вдома».

Читання вірша О. Журливої «Маленька господиня».

Мета: формування ключових компетентностей:

вміння вчитися **–** вчити школярів організовувати свою навчальну діяльність; добре орієнтуватися в підручнику; мати власну думку, обґрунтовувати її;

загальнокультурної **–** вчити учнів зв'язно висловлюватися; використовувати набуті знання, уміння під час виконання соціальних ролей;

соціальної **–** формувати в учнів потреби і звички діяти в різних життєвих ситуаціях згідно з нормами громадянської активності; навчати працювати в групах, парах;

інформаційно-комунікативної **–** навчати учнів аналізувати й відтворювати потрібну інформацію; переносити набутий життєвий досвід у нову ситуацію;

формування предметних компетентностей: ознайомити учнів з буквою ь *(м'який знак),* пояснити учням, що ця буква служить для позначення м'якості попереднього приголосного звука; вчити учнів читати склади і слова з м'яким знаком; розвивати фонематичний слух, уміння робити звуковий аналіз слів; збагачувати словниковий запас учнів; виховувати працелюбність, бажання допомагати людям.

Обладнання: розрізна азбука, таблиці складів, предметні малюнки, фішки для

звукового аналізу, ілюстрації, комп'ютер, матеріали для рольової гри.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Хід уроку

І. Організаційний момент

ІІ. Актуалізація опорних знань учнів

1. Творча вправа

Учитель: Завжди говоримо красиво,
Не поспішаючи, сміливо.
Є в нас у роті язичок,
Він говорить:

Учні: Чок - чок - чок!

Учитель: А що ще ваш язичок скаже?

Учні: Ли - ли - ли - урок почали.

Ри - ри - ри - чітко говори.
Си - си - си- букви в слово запроси.
Ди - ди - ди - речення склади.
Жи - жи - жи - свою думку скажи.

2. Робота із таблицею складів

Діти читають склади із буквою «зе», складають з ними слова.

3. Гра «Ходить буква рядами»

Ходить буква рядами. Дружити хоче з нами.
Кого за руку візьме, нехай той слово назве.

(Ведучий показує картку з буквою, учень називає слово з даною буквою.)

4. Звуковий аналіз слів з буквою «з». *(Таблиця, предметні малюнки).*

5. Читання тексту «ланцюжком». *(ст. 104) Аналіз тексту за питаннями.*

- Як було в лісі?
- Що зробила білочка?
- Що сталося із зайчиком?
- Який подарунок зробила білочка зайчикові?

6. Музична Фізкультхвилинка «Раз – два»

III. Повідомлення теми і мети уроку

- Сьогодні ми поведемо розмову про те, як потрібно допомагати вдома батькам, бабусі, дідусю, братику чи сестричці, в школі друзям. Ознайомимося із новою буквою.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. ***Читання учителем тексту про пальчики за Н. Сало.*** *(Буквар, ст. 106)*

Аналіз змісту за питаннями.

2. Творча робота «Пальчики-помічники»

Діти обводять свою долоньку, навпроти кожного пальчика схематично малюють, що вони допомагають робити вдома.

3. Звуковий аналіз слова пальчики.

4. Ознайомлення з буквою «ь» *(Розрізна азбука)*

Хто абетку з вас вивчав, різні букви зустрічав.
Кожна з них – від А до Я промовля своє ім’я.
Лиш одна із них німа – в неї голосу нема.
Здогадався, певно, всяк! Звуть цю букву … (м’який знак).

5. Вправа «Річечка»

Підняли ми букву «р» і поставили отак.

Що ми маємо тепер? - М’який знак!

6. Читання буквосполучень з «ь». *(Розрізна азбука)*

7. Звуковий аналіз слів з «ь»

1) таблиця з предметними малюнками;

2) «віночок» слів у букварі, ст. 107. *(Фішки для звукового аналізу)*

8. Загадка – добавлянка

Що для чого треба?

Щоб город перекопати, треба взяти нам … .

Щоб забить в стіні гвіздок, треба взяти … .

Щоби дрова нарубати, треба нам … мати.

А без чого жодне діло не кипіло, не горіло?

Без кмітливих і робочих, до усяких справ охочих,

Здібних до усіх наук, двох твоїх умілих … . *(В. Малик)*

9. Складання речень за малюнками (ст. 106)

10. Робота над текстом «Маленька господиня»

- Читання учителем або підготовленим учнем.
- Аналіз змісту за питаннями.

- Що вміла робити дівчинка? - Хто її вчив?

11. Робота в групах: читання та переказ віршів:

І група – «Помічниці» В. Шаройко

ІІ група – «Весела дівчинка» В. Марсюк

12. Розвиток мовлення. Рольова гра «Помічники». *(Динамічний матеріал.)*

Учні складають діалоги між членами родини.

V. Підсумок уроку

1. Добір слів з новою буквою.

2. Технологія «Мікрофон»

- За що вас хвалять батьки?

- Що було на уроці найцікавішим?

Савченко Ольга Володимирівна
вчитель вищої кваліфікаційної категорії
«вчитель – методист»
лауреат Всеукраїнського
конкурсу « Учитель року»,лауреат обласної
премії ім. О.А. Захаренка
Уманська міська гімназія

Майстер – клас

Тема: «Особливості побудови уроків у відповідності до нового Державного стандарту початкової загальної освіти»

У чому ж полягають особливості сучасного уроку, який відповідає новому Державному стандарту початкової загальної освіти*?(Технологія «Ручки всередину»).*

Це домінування суб'єктності учня.

За яких умов це можливо?

1. Пріоритетність мотиваційного забезпечення навчального процесу на уроці. Хочеться зауважити, що мова йде не лише про мотивацію як окремий етап, який зазвичай вчителі вказують у плані як початок уроку. *Важливо, щоб мотивація учіння була впродовж всього уроку*.

2. Урізноманітнення джерел інформації і засобів навчання щодо підготовки і проведення уроку. Ця можливість забезпечується: виданням до одного предмету і одного підручника методичних посібників, створених різними авторами і у різних регіонах, що дозволяє здійснювати їх порівняльний аналіз, *виданням різних робочих зошитів і збірників контрольних робіт; доступом вчителів до електронних видань.*

Треба використовувати не просто нове, а необхідне.

3. Технологічність навчання як інструмент суб'єктності і полісуб'єктності сучасного уроку. *Це зумовлено вимогами компетентнісно орієнтованої освіти, що зобов'язують учителя досягати в системі уроків «планованих вимог до навчальних програм».* ***У цих технологіях від початку і до звершення - учень має бути активним суб'єктом навчання.***

4. Збагачення діяльнісного компоненту уроку різними видами активної навчальної взаємодії. *А саме: групова робота, включення*

інтерактивних методів і прийомів; розгортання діалогів ; виконання творчих і прогнозувальних завдань - створює реальні передумови для мотивації і активної пізнавальної позиції кожної дитини.

***5. Застосування інтегрованих уроків** є досить продуктивним явищем, що сприяє розвитку в учнів цілісного і водночас різнобічного сприймання і засвоєння тих понять, явищ, об'єктів, які у реальному світі взаємозв'язані.*

***6. Акцентування у контрольно-оцінювальній складовій уроку на субособистій відповідальності учня за якість своєї роботи**. Вчителю не слід самому все контролювати, перевіряти і оцінювати. Частину повноважень щодо контролю необхідно передати дітям. Поступово, у міру навченості, вони оволодівають прийомами самоконтролю, самоперевірки, самооцінки.*

*7. **Сприятливе психодидактичне, гігієнічне середовище уроку**.* Цей аспект організації уроку є надзвичайно важливим критерієм реальної турботи вчителя про емоційне і психічне самопочуття дітей під час занять, що сприяє запобіганню та перевантаженню, вихованню людської гідності дитини, віри в свої сили, бажанню досягти успіху.

Якою мірою сучасні тенденції у побудові уроку відбиваються на проблемі класифікації уроків? Саме ***цей аспект щільно*** пов'язує дидактику з методикою, ***теорію з практикою***, впливає на удосконалення структури проведення уроків.

Можна погодитися з тим, що універсальна класифікація уроків у сучасній школі в принципі неможлива. З дидактичної точки зору найбільш узагальненим підходом є визначення типів уроків за основною дидактичною метою.

Базові типи уроків за дидактичною метою *(прочитати)*

- ***Засвоєння нового матеріалу***
- ***Закріплення і застосування знань, умінь і навичок***
- ***Повторення і узагальнення знань і умінь***
- ***Перевірка і контроль результатів навчання***

Перелічені типи уроків у «чистому вигляді» в початкових класах трапляються рідко. Як правило, переважає поєднання різних цілей навчання, а отже, маємо справу з уроком мішаного типу, або, як його називають дидакти, **комбінованим,** на якому розв'язується кілька дидактичних цілей, застосовують різні способи організації навчання.

В останні роки помітною тенденцією у початковій школі є урізноманітнення змісту, наочних засобів, варіантів структури уроків, що зумовлює появу нових назв цієї організаційної форми.

Перелік поширених назв уроків, які відбивають провідні і способи організації навчальної діяльності учнів *(Робота в групах: написати нові типи уроків, кожна група звітує)*

- ***Урок – казка***
- ***Урок – конкурс***
- ***Урок – драматизація***
- ***Урок – подороож(мандрівка)***
- ***Урок – презентація проекту***
- ***Уроки розвитку творчих здібностей, логічного мислення***
- ***Урок – дослідження****(розв'язування проблемної задачі)*
- ***Урок – презентація порт фоліо****(учнів і класу)*
- ***Урок – гра***

Вкраплення таких уроків у канву звичної для учнів урочної діяльності посилює мотивацію учіння, активізує різні форми сприймання і мислення, співробітництво вчителя з учнями і учнів між собою. Їх проведення гарна нагода краще розкрити, виявити особисті якості як вчителю, так і учням.

Стосовно назви «компетентнісний урок». Вчителі вже достатньо поінформовані про те, що оновлення змісту і методики шкільної, а отже і початкової освіти, перебудовується на засадах компетентнісного підходу. Чи є це новим типом уроку?

(Технологія « Ходимо навколо – говоримо навколо»).

Тому правильно вважати ***компетентнісний підхід теоретичною і методичною основою проведення сучасного уроку*** з усіх предметів, що орієнтує вчителя результативно - діяльнісну освіту.

Доцільно окремо виділити **варіанти уроків, на побудову яких передусім впливає особливість складу контингенту учнів.**

Зокрема, проведення уроків *з учнями 6-річного віку,* які мають значні відмінності у готовності до навчання і сильно тяжіють до ігрової діяльності. Окрім того, у 1 класі зменшено тривалість уроку до 35 хвилин, діє безбальне оцінювання; діти не одержують домашніх завдань; а структура відрізняється включенням ігор і двох фізкультхвилинок.

Інформація сприймається через простір.

Традиційний підхід донесення інформації: *учитель – учень*.

Екстраактивне учіння: ***групова робота, вчитель не єдине джерело інформації.***

Інтраактивне учіння: ***дитина повідомляє інформацію****(для 1-2 кл. не дуже виправдане, бо дитина цього віку сприймає лише слово вчителя).*

Інтерактивне учіння:***активне здобування інформації шляхом постійної, активної взаємодії всіх учнів.(****Робота в групах: передбачення).*

Робота в групах

Встановіть послідовність когнітивних рівнів за таксономією Блума.

(Знання, розуміння, застосування,аналіз, синтез, оцінювання).

Знання	Розуміння	Застосування	Аналіз	Синтез	Оцінка
Знати	Переказувати	Змінювати	Аналізувати	Проектувати	Оцінювати
Давати відповідь	Переформу-льовувати	Використовувати	Співвідносити	Комбінувати	Перевіряти
Запам'ятовувати	Переструктуровувати	Застосовувати	Вирішувати	Характеризувати	Підсумовувати
Повторювати	Пояснювати	Підраховувати	Дискутувати	Створювати	Робити висновок
Формулювати правило	Розташовувати	Демонструвати	Диференціювати	Систематизувати	Обстоювати відповідь
Називати	Пізнавати	Ілюструвати	Порівнювати	Досліджувати	Співставляти
Перерахувати	Порівнювати	Виробляти	Розпізнавати	Об'єднувати	Висловлювати судження
Вибирати	Тлумачити	Будувати	Зіставляти	Складати	Критикувати
Констатувати	Розрізняти	Розв'язувати	Обчислювати	Доводити	Підраховувати

Практичне опрацювання фрагменту уроку навчання грамоти у 1 класі

Голодна – мукає, сита – жує,

Всім дітям молоко дає. *(Корова)*

Демонструємо малюнок корови. Гра «Назвати слово, яке починається із звука/к/».

Гра «Зловити звук к».

Котик

Скочив котик,
Сів на плотик,
Миє ротик
І животик.

Які дієслова ми застосували працюючи над цим завданням*?(Давати відповідь,називати,вибирати)*. Отже, це був ***перший когнітивний рівень – знання.***

Розуміння(пояснити,порівнювати, розрізняти)

Робота в групах

Який це звук?

1 гр.- Чому він не голосний?

2 гр. – Чому він приголосний?

3гр. – Який він: глухий чи дзвінкий?Чому?

4гр. – Який він: м'який чи твердий? Чому?

5гр. – Вибрати , якою буквою позначається звук /к /.(ке,ка, ку, ак, ук, ек,ок, ко).

Імітаційна гра

Об'єднуємо у творчу групу, де кожна дитина представляє звук – А, О, У, И, І, К.

Завдання: зіграти роль, коли звук к зустрічається із буквою А він залишається твердим, *(показати)*, а коли із буквою І – вже не є твердим *(показати).*

Слова автора: якщо звук к зажуриться, то до букви,яка його позначає, підійде буква І. Вона справжня чарівниця, бо кожний приголосний звук перед нею перестає бути твердим.

Проблемне питання: чи стане звук /к /м'яким, якщо біля нього стоятиме звук/ І /?

Застосування*(виробляти).* **Аналіз***(зіставляти, порівнювати)*

Ротаційні трійки

Порядок роботи:

Крок 1. Розробіть питання, щоб допомогти учням почати обговорення нового або роз'ясненого матеріалу. Використовуйте переважно питання, що потребують неоднозначної відповіді.

Крок 2. Об'єднайте учнів у трійки. Розмістіть трійки так, щоб кожна з них бачила трійку праворуч і трійку ліворуч. Разом усі трійки мають утворити коло.

Крок 3. Дайте кожній трійці відкрите питання *(однакове для всіх).* Кожен у трійці має відповісти на це питання по черзі.

Крок 4. Після короткого обговорення попросіть учасників розрахуватися від 0 до 2. Учні з номером 1 переходять до наступної трійки за годинниковою стрілкою, а учні з номером 2 переходять через дві трійки проти годинникової стрілки. Учні з номером 0 залишаються на місці і є постійними членами трійки. Результатом буде повністю нова трійка.

Крок 5. Ви можете рухати трійками стільки разів, скільки у вас є питань. Так, наприклад, коли проходить три ротації, кожен учень зустрічається із шістьма іншими учнями.

Вироблення спільної думки.

Заучування м'яких звуків Д-Т, З-С, Н-Л, Р-Й, Ц-ДЗ.

Технологія «Навчаючи - вчуся».

Звір, а тішить ласкою.
В кожушку атласному,
Оксамитні лапоньки
Ходять попід лавоньки.
Вушка, хоч малесенькі –
Чуйні та гострес енькі.
Оченята-віченьки
Світяться щоніченьки.
На лежанці гріється,
Без водиці миється.
Часом помиляється:
Злиже ненарочком
Не із тої банки,
Де смачна сметанка. *(Кіт)*

Синтез *(створювати, характеризувати, об'єднувати)*

Робота в парах.

Викласти модель слова кіт, корова.

«**Ручки всередину**» - скласти речення із цими словами.

Робота за підручником (с.48).

Прочитати слова скласти з ними речення. Наприклад. Калина цвіте, малина росте.

Хто калину ламає, той ні добра, ні малини не має.

Оцінка*(підсумовувати,робити висновки).*

Створення збагаченого освітнього середовища.

Якщо запитаємо: «Що ми з вами вивчили на цьому уроці?» і задамо завдання чи не задамо – це збідніле навчальне середовище.

Якщо скажемо: «Ми з вами розглянули лише деякі питання(Які?), пройшли певні шляхи, тому Д/З, починаючи з 2 кл.

Список використаних джерел

1. Барна М.М.Ключі до подолання педагогічних стереотипів: навчально-методичний посібник/М.М,Барна, Г.А.Бущак, О.В.Волощенко, Н.М.Калька. – Тернопіль:Астон, 2008.
2. Бим-Бад Б.М. Педагогическое течение в начале двадцятого века. – М.,1994.
3. Савченко О.Я.Вивчення особистості молодшого школяра як передумова успішної організації його навчальної діяльності// Початкова школа. –2012. –№3.
4. Бех І. Д Особистісно зорієнтоване виховання. – К.,1989.
5. Бондарева К.І., Козлова О.Г. Педагогічний аналіз інноваційної діяльності вчителя: Науково-методичний посібник. – Суми, 2001.
6. Підласий І.П., Підласий А.І. Педагогічні інновації// Рідна школа. – 1998. – №12.
7. Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання. –К.,2007.
8. Формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у навчальному процесі: дидактико-методичні аспекти: Дайджест 2/ Укл. О.В. Онопрієнко.– Донецьк: Каштан, 2012. – 142 с.

Супрун Мирослава Дмитрівна
учитель початкових класів
Посухівський НВК

Урок – казка.

Тема: Назви чисел при відніманні. Додавання і віднімання виду 10+3, 14-4, 15-10. Задачі на знаходження остачі.

Мета: Ознайомити учнів з назвами чисел при відніманні; із прийомами додавання і віднімання, що ґрунтуються на нумерації чисел. Продовжувати формувати обчислювальні вміння і навички, вдосконалювати навички роботи над задачами. Розвивати логічне мислення, пам'ять, увагу, спостережливість, вміння аналізувати і спів ставляти. Виховувати цікавість до навчання.

Обладнання: Графічні задачі,таблиця «Шестикутники».

Хід уроку.

І. Організаційна частина.

- Діти, сьогодні в нас незвичайний урок, тому що ми разом з вами будемо учасниками математичної казки.

ІІ. Відтворення і корекція опорних знань.

- Одного разу зустрілися бегемотик Бем та мишка Муся.
- Привіт, Мусю!
- Привіт, Беме!
- А де це ти завжди пропадаєш? В гості до мене не приходиш?
- Та я ж навчаюсь в школі, в 1 класі. Тому дуже зайнята.
- Подумаєш, я також в школу ходив. Але там так нецікаво!.. за один день я нічого не зрозумів, особливо математику.
- Діти, допоможемо Бему полюбити математику?

1.Усний рахунок 1 – 10, 10 – 1, 11 – 20.

2.Віршовані задачі:

На траві навколо хати
Метушились каченята.
П'ять білесеньких, як сніг,
Троє чорних. Скільки всіх? (8)
Ой, було ж у нас мороки!

Посварились дві сороки,
А на шум ще 5 примчало.
Порахуйте, скільки стало. (7)

Іде з базару цап Мартин,
Купив він 10 капустин,
А кізка Манька 7 несе.
Капусту люблять над усе!
Рахуйте, скільки капустин
Принесли Манька і Мартин. (17)

3.Математичний диктант.

- до 7 додали 2. Яке число отримали?
- збільш 5 на 3.
- знайди суму чисел 4 і 2.
- зменш 9 на 4.
- запиши число, в якому 1дес. 3од.

Запиши число, яке стоїть після 11. (9,8, 6, 5, 13, 12).

4.Цікаві приклади.

- Ну що, Беме, зацікавили ми тебе математикою?
- Так, Мусю, я з нетерпінням чекаю на щось нове.

III. Мотивація навчальної діяльності.

- А сьогодні ти разом з дітками дізнаєшся, як називаються числа при відніманні, а також нові прийоми додавання та віднімання.

IV. Вивчення нового матеріалу.

1.Підготовча робота.

- Давайте пригадаємо, як називаються числа при додаванні.

Якщо числа додавати,
Як їх треба називати?
2+3=5
Двох каченят, що прийшли на сніданок,
Ми називаємо «перший доданок».
Троє іще прибуло їсти кашу –
«Другий доданок». Усі вони - наші!
П'ятеро буде, якщо їх додати.
Цей результат треба «сумою звати».

2.Пояснення нового матеріалу.

Якщо числа віднімати,
Як їх треба називати?
5-3=2

П'ять цуценят усіх жило.
Це «зменшуване» в нас було,
Бо трьох сусідам віддали;
А це «від'ємник» - відняли!
Двоє, братик і сестриця,
Залишились. Це «різниця».

3. Первинне закріплення.

1) Робота з підручником *(ст. 92)*

Впр.1 – ще раз прочитайте нові слова, посніть, що вони означають.

Зменшуване – число, від якого віднімають, тому воно зменшується.

Від'ємник – число, яке віднімають.

Результат називається різницею. Різниця показує, скільки залишилося, коли відняли.

2) Записати приклад, у якому зменшуване – 10, від'ємник – 8. Обчислити різницю.

Зменшуване – 3, від'ємник – 2. Записати приклад і відповідь. Як називається число 1?

Валеологічна пауза

4. Пояснення додавання і віднімання чисел у межах 20, що ґрунтується на нумерації чисел.

- Бемчику, а чи можеш ти пояснити, як утворилося число 15? Ні? От бачиш, якби відвідував школу, то зміг би. А наші дітки гарно навчаються, і зараз все тобі пояснять.

Впр.2 – 13 – це 10 і 3, отже 10+3=13;

14 – це 10 і 4, якщо забрати 4, залишиться 10; 14-4=10;

15 – це 10 і 5; якщо забрати 10, залишиться 5; 15-10=5.

Впр. 3 – коментоване розв'язування.

Впр. 4 – фронтальна робота.

V. Розвиток математичних умінь.

- Мусю, Мусю, здається, я вже починаю розуміти, що без математики неможливо прожити.

- Ну якщо так, то допоможи кенгуру рибку спіймати.

- Рибку я сам люблю, і з кенгуру ділитися не буду.

- Ой, який ти жадібний, аж соромно. Кенгуру отримає рибку з відповіддю 5, а решта – для тебе.

Впр. 5 – один учень працює біля дошки, а решта – в зошитах. Крапочкою позначити приклади з відповіддю 5.

- Скільки рибинок зловив кенгуру? (3)
- Скільки рибок достанеться Бему? (5)
- Кому більше і на скільки?

VI. Робота з геометричним матеріалом.

- Бемчику, математика – це не тільки числа, а ще й геометричні фігури. Допоможи дітям назвати фігури, на які поділені шестикутники.

VII. Підсумок уроку.

- Діти, нагадайте Бемчику, чого він разом із вами навчився сьогодні на уроці.
- Як називаються числа при відніманні?
- Назвіть приклад, в якому зменшуване 16, від'ємник – 6. Як називається результат?
- А ти, Бемчику, що скажеш?
- Мусю, ти з дітками пояснила мені, як важливо знати математику. Я вже сьогодні залишаюся у школі і більше не пропущу жодного дня, щоб бути таким розумним і кмітливим, як ці дітки. Дякую вам за науку!

Теличко Майя Віталіївна
вчитель англійської мови
в початкових класах
спеціаліст вищої категорії
вчитель-методист

Урок з англійської мови

1 клас

Тема: Моя сім'я

Мета: закріпити лексику теми; вчити учнів ставити запитання та давати відповіді на них; розвивати навички вживати вивчену лексику, використовуючи мовні структури; виховувати почуття пошани до членів родини, до сімейних традицій.

Обладнання: сюжетні малюнки, тематичні картинки, паперова ялинка та силуети тваринок для її прикрашання, картки з літерами, диск з записом, ноутбук, монітор.

Хід уроку

I. Організація класу до роботи

1. Привітання

- Good morning, children!
- Good morning, good morning!
- Good morning to you!
- Good morning, good morning!
- I am glad to see you!
- I am glad to see you too!
- Sit down, please!
- How are you, children?
- I am fine!
- I am fine, too! O.K.! Lets start our Lesson.

Давайте розпочнемо урок.

2. Повідомлення теми та завдань уроку.

- Сьогодні у нас урок-підсумок, на якому завершимо вивчати тему «Family». Ми будемо ставити запитання та давати на них відповіді, а ще ми познайомимося з двома новими буквами, будемо прикрашати ялинку, бо скоро Новорічне свято.

3. Уведення в іншомовну атмосферу

Отже, давайте згадаємо, як ми називаємо членів сім'ї по-англійському.

(перегляд диска: Episode 3.3)

II. Основна частина уроку

1. Складання Mind-map «Family».

mothe r		grandfath er
father	Family	grandmothe r
sister		brother

2. Святкування – сімейна традиція

Знайомство з ялинкою.

У кожної сім'ї є свої традиції.

Одне з них – святкування Нового року. Коли приходить Новий рік, всі в родині прикрашають Новорічну ялинку.

Англійці називають ялинку: Christmas Tree.

Давайте повторимо назву *(повторюють)*.

3. Гра «Запитуй-відповідай»

- What is this?
- It is a Christmas Tree

4. Робота з підручником

Task 3.

Listen and repeat. Слухайте і повторюйте.

5. *Episode 3.4*.

6. *Знайомство з літерами.*

Пояснення написання букв: Kk

Колись давно англійська буква *Kk*, і велика і мала, була точнісінько такою, як і українська буква *Кк*. Але англійська маленька буква *k* була страшенно допитливою. Вона все хотіла знати, все її цікавило. Скрізь заглядала і про все запитувала.

І от одного разу захотіла маленька буква *k* дізнатися, що ж знаходиться за парканом королівства Алфавіту. Але охорона палацу не випускала її за ворота, бо ж вона була такою маленькою.

Тоді буква *k* підійшла до паркану і стала підстрибувати, задирати голову, витягувати шию, бо паркан був високий. Довго буква *k* намагалась зазирнути через паркан, та нічого в неї не вийшло. Так нічого вона і не побачила. А через те, що буква *k* так задирала голову і витягувала шию, шия в неї так і залишилась довгою, витягнутою.

Ось чому у малої англійської букви *k* така довга шия.

То ви повинні запам'ятати, який вигляд мають велика та мала букви *Kk*.

(на дошку прикріплюється картинка з літерою)

7. – Ми сьогодні знайомимось ще з однією буквою. Ось послухайте:

Буква Ll, як кочерга,
В неї лиш одна нога
А маленька, зовсім просто –
Тільки паличка одна.

Та хоч буква Ll проста,
Треба її знати,
Бо без букви Ll, звичайно,
Слів не прочитати.

То ви запам'ятали, який вигляд мають літери Ll?

8. Прописування літер Kk, Ll в зошитах з друкованою основою

9. Гра «Прикрашаємо ялинку».

Як ми говорили на початку уроку, в кожній сім'ї святкують Новий рік. А яке ж новорічне свято без красуні-ялинки. Але ялинку до свята прикрашають. Чи не так?

От і ми зараз прикрасимо нашу лісову красуню, нашу ялиночку, нашу *Christmas Tree*. А прикрашатимемо ми її фігурками тваринок. Але тільки тоді ми маємо право прикрасити ялиночку, коли ви правильно дасте відповідь на моє питання.

(один – хором)

- What is this? - This is a bear.
- What is this? - This is a cat.
- What is this? - This is a horse.
- What is this? - This is a fox.
- What is this? - This is a elephant.
- What is this? - This is a lion.

III. Заключна частина уроку.

Підсумок уроку *(прийом «Мікрофон»)*

- Що Ви дізналися та чого навчилися сьогодні на уроці?

Ткаченко Ніна Миколаївна
вчитель початкових класів
1 категорія
старший вчитель
Бабанська загальноосвітня школа
І-ІІІ ступенів
Уманської районної ради
Черкаської області

Урок математики

3 клас

Тема. Одиниці вимірювання маси. Грам. Центнер. Тонна. Відношення між одиницями маси. Задачі з буквеними даними.

Мета. Ознайомити учнів з новою одиницею вимірювання маси-грамом, центнером, тонною та співвідношенням між одиницями вимірювання маси; провести творчу роботу над задачею; розвивати кмітливість та спостережливість; виховувати любов до математики.

Обладнання. Комп'ютер, вага, гирьки, картки для роботи в групах.

Хід уроку

І. Психонастрій.

ІІ. Етап орієнтації.

1.Урок сьогодні у нас незвичайний. Адже проведемо його у банку.

- Що таке банк?
- Ви були у банку?
- Що там робили?

2. Словникова робота

Банк- це установа, де здійснюються фінансові операції, пропонуються фінансові послуги.

«Банк»- слово багатозначне.

Часто використовують це слово у інших значеннях. Наприклад, «банк даних»- це сукупність зібраної інформації. Особу, яка керує роботою банку, називають **банкіром.** А особу, що користується послугами банку,- **клієнтом** цього банку.

Сьогодні я- банкір, а ви- клієнти мого банку.

Працювати будете у групах.

Давайте пригадаємо правила роботи в групах.

1. Обрати лідера.
2.Говорити по черзі, не перебивати один одного.
3.Дотримуватися правила піднятої руки.
4. Працювати так, щоб не заважати іншим.

III. Повідомлення завдань уроку.

Наш банк пропонує вам сьогодні такі послуги:

	Назва послуги
	Перевірка домашнього завдання
	Усний рахунок
	Хвилинка каліграфії
	Робота з діловими паперами
	Хвилинка відпочинку
	Реклама
	Мозкова атака
	Практична робота
	Творча робота

А щоб скористатися послугами нашого банку вам треба мати валюту *(за яку ви можете отримати послугу чи купити товар).*

Ваша валюта це:

- увага;
- дисципліна;
- взаємодопомога;
- згуртованість;
- швидкість;
- правильність;
- інтуїція.

-З якою валютою ви ще не знайомі?

« Інтуїція» - це уміння передбачити результат якоїсь дії.

III. Перевірка домашнього завдання.

Перевіримо, чи зможете ви оплатити послуги нашого банку. Перевірте свої гаманці, а це виконання вашого домашнього завдання.

1. Перевірка розв'язування задачі

а) план розв'язування задачі;

б) скласти обернену задачу;

2. Знайдіть помилку у програмі

290 91 300 80 180 400

545коп. 640коп. 640коп.

8 9

86см 740см

IV. Актуалізація знань учнів.

Усний рахунок.

Кожен з нас хотів би мати певну суму грошей, щоб могти використати у непередбачених ситуаціях. Але люди налаштовані так, що дуже важко утриматися від щохвилинного бажання *(спокуси)* витратити гроші. При цьому накопичити гроші в гаманці практично нереально, а зберігати дома небезпечно.

Тому банк пропонує таку послугу - розмістити гроші в банку, а за це щей отримувати - девіденти.

Цей вклад називається - **депозитом.**

У нашому банку ваші вклади - це знання, а ваші девіденти - це отримані вами бали. Щоб легше їх порахувати, я буду за правильні відповіді видавати вам чек , за кількістю яких визначимо, яка команда успішніша.

1. Робота з ланцюжками.

Щоб робота була швидкою і точною, треба перевірити власні комп'ютери.

Подивіться на монітори. Обчисліть ланцюжки та запишіть відповідь.

а) 72:8	5·4
*6	+4
+2	:6
:8	*9
*4	:6
_____	_____

- Які числа отримали групи?
- Звірте свої відповіді з комп'ютером.

б) А цей ланцюжок на швидкість роботи кожної групи.

840-40 ➡ -500 ➡ +700 ➡ -1 ➡ -90 ➡ +1 ➡ -900 ➡ ▭

2. Проблемне питання.

- Чи потрібні комп'ютери?

+	-
багатофункціональність	зловживання шкодить здоров'ю
швидкість роботи	часто використовують без потреби, забираючи вільний час
багато інформації	
зв'язок з оточуючим світом	

3. Хвилинка каліграфії.

Щоб дізнатися, яку цифру будуть писати хлопці, треба дати відповідь на питання:

а) Скільки осіб було: бабуся, дві доньки, дві матері та онука?

Дівчатка дадуть відповідь на таке питання:

б) Одне яйце варять 7 хвилин. Скільки хвилин треба, щоб зварити 5 яєць?

Питання для змішаної групи:

в) Скільки кінців у двох з половиною палок?

Складіть якнайбільше трицифрових чисел з даних чисел.

4. Гра « Не помились».

Способом копіювання створіть схематичне зображення предмета.

- З яких геометричних фігур складений предмет?
- Якими ще фігурами ви можете доповнити малюнок?

5. Робота з нумераційною таблицею.

Активним і уважним бувай, про кмітливість не забувай.

Для процвітання банку необхідно правильно вести ділові папери.

Ми будемо працювати з нумераційною таблицею.

а) Запишіть числа: 5сотень,9 десятків, 4 одиниці;

9 сотень, 4 десятки, 5 одиниць.

Охарактеризуйте дані числа.

- Яке число треба дописати? *(характеристика числа)*

Фізкультхвилинка.

-Хто там, хто там вже стомився
І ліворуч нахилився?
Треба дружно всім нам встати,
Фізкультпаузу почати.(проводить учень)
В долоньки сплесніть знову й знову
За роботу! Все чудово!

V. Сприйняття та усвідомлення нового матеріалу.

1. Проблемна ситуація. Повідомлення завдань уроку.

Ведмедик у лісі відкрив банк. У ньому світло, затишно, красиво, надаються різноманітні послуги, але клієнтів немає. Як ви гадаєте, чому не йдуть до банку звірі?

Прочитайте вислів:

«Без реклами немає успіху»

Отже, я сьогодні рекламую таку послугу:

«Вивчення одиниць вимірювання маси»

Цією послугою ми з вами вже користувалися у ІІ класі.

Давайте пригадаємо.

2. Мозкова атака.

а) Згадайте одиниці вимірювання довжини.

б) Чи допоможуть вони нам визначити довжину змії? масу змії?

в) Пригадайте одиниці вимірювання маси.

3. Практична робота.

Люблю я свій розум,
увагу і пам'ять.
Працює мій мозок
І вчусь я старанно.
І мислю логічно.
Вчителя слово
здійснюю практично.

За допомогою яких приладів ми можемо виміряти масу предметів?

Розгляньте різновиди ваг.

Перед вами гиря- 1 кілограм. Спробуйте її. Знайдіть предмет, який на вашу думку, має дану масу.

Давайте перевіримо практично, використовуючи ваги. Спробуємо за допомогою цієї гирі зважити олівець.

- Чи вдалося це нам? Чому?

Використаємо іншу меншу одиницю вимірювання маси- грам.

Візьміть гирьку з даною масою. Який предмет має дану масу?

Спробуємо зважити монету-5 копійок.

- Яку масу отримали?

5. Ознайомлення з одиницями вимірювання маси великих предметів.

Якщо тіла мають велику масу, то її вимірюють в центнерах , а ще більші предмети тонами.

Назвіть предмети з великою масою.

6. Визначення співвідношення між одиницями вимірювання маси.

Розгляньте таблицю співвідношення одиниць маси:

1кг= 1000г
1ц= 100кг
1т= 1000кг

Зверніть увагу на скорочення даних одиниць. Не забувайте, що вони пишуться без крапки.

VI. Етап контрольно - оцінювальний.

1. Бліц - тест

а) Знайдіть зайве: г, кг, км, ц, т.

б) Розмістіть дані одиниці в порядку зростання.

в) Запишіть в центнерах: 500кг, 800 кг, 100кг.

г) Запишіть в кілограмах: 5ц, 8ц, 1т.

д) Запишіть відповіді до прикладів:

3 м+4см= 5ц+5кг= 2грн.- 50коп.= 4ц – 1кг=

2. Розв'язування задач

а) Кролик з мамою (не сам)
з'їли моркви кілограм.
Кролик схрумав 200 грамів,
скільки залишилось мамі?

б) Продали гіпопотаму
груш 16 кг.
Він четверту частину з'їв.
Скільки ще він залишив?

в) Старовинна міра вимірювання маси - пуд.

1 пуд = 16 кг

Старі люди говорять «Пуд солі з'їсти»

- Що означає цей вислів?

Сто курей за 100 днів з'їдають 100кг зерна. Скільки пудів з'їдають 10 курей за 10 днів?

3.Міні- пауза. Робота з ребусами.

VII. Розвиток математичних умінь.

1.Робота з підручником.

а) Розв'язування задачі № 550

Ознайомились із задачею самостійно, обговорили в парах, обдумали план розв'язку в групах.

- Скласти блок-схему до задачі

хлопці - від питання, дівчата - від даних, змішана - розв'язати виразом.

б) Логічна задача№553

в) Ознайомлення із відношеннями між ціною, кількістю та вартістю.

а- кількість метрів, в- ціна товару, с-вартість товару

- Що дізнаємось, обчисливши такі вирази:

в·а с:в с:а

2. Творча робота над задачею.

У кафе привезли 20кг цукерок, а печива - на 4 кг менше. Всі солодощі розклали у пакети, по 4 кг в кожний. Скільки пакетів знадобилось?

Знайдіть вираз для розв'язування даної задачі.

(20+4):4=8(кг) (20+4):4=8(п.) (20-4+20):4=9(кг)

(20-4+20):4=9(п.)

VIII. Підбиття підсумків.

Порахуйте зароблені чеки-бали .

- Яка команда перемогла?

Заповніть відомості про роботу кожного члена групи.

IX. Домашнє завдання.

X. Підсумок уроку.

- Чим особливий був урок?
- Що запам'яталось?
- Які почуття чи бажання виникли у вас після уроку?

Харитонюк Валентини Віталіївни
вчитель початкових класів
Текучанської ЗОШ І – ІІІ ступенів
Уманського району, Черкаської області
стаж роботи – 32 роки

З досвіду роботи

В сучасних умовах переходу початкової ланки на роботу за новим Державним стандартом початкової загальної освіти, який перебуває особистісно-орієнтовне навчання та формування компетентності молодших школярів, актуально звучать цінні дидактичні заповіді В. Сухомлинського: «Немає абстрактного учня…

Мистецтво й майстерність навчання й виховання полягає в тому, щоб, розкрити силу і можливості кожної дитини, дати їй радість успіху у розумовій праці. а це значить, що в навчанні має бути індивідуалізація – і у змісті розумової праці, і в характері завдань, і в часі.

«Дитина народжується не з готовими здібностями, а тільки з їх задатками. Тому, якщо створити відповідні умови для розвитку цих задатків, то школяр поглиблює їх швидко, невимушено, успішно. Такі діти в подальшому житті стають радісними, щасливими людьми, приносять користь собі чи суспільству в цілому».

І уже лине актуальним сьогодні є виявлення, розвиток творчих, активних дітей, цілеспрямований розвиток їх загально-мовленнєвих умінь і навичок. Упродовж декількох років я працюю над проблемою «Використання ігрових технологій у навчальному процесі». Мета моєї педагогічної діяльності – створення умов для формування принципово нової особистості: творчої, самосійної, здатних цінувати себе і поважати інших;особистості, адаптованої до життя в нових умовах.

Звичайно, досягти цієї мети шляхом використання лише традиційних форм та методів організації навчальної діяльності неможливо. Тому потрібно запропонувати нові освітні технології, спрямований на всебічний розвиток дитини.

У своїй роботі я використовую технологію інтерактивного навчання. Під час уроку діти можуть вільно висловлювати свою думку і вислухати свого товариша. Головним досягненням у роботі вважаю те, що ми з дітьми стали соратниками, друзями, родиною і мій авторитет не нав’язаний, а визнаний дітьми.

Основним завданням сучасного вчителя є залучення учнів до самостійної діяльності. Учні початкових класів добре навчаються лише за умови, коли їм цікаво, коли вони переживають хоча б невеликий успіх.

Згадаймо слова В. Сухомлинського:

«Є успіх – є бажання вчитися. Особливо це важливо на першому етапі навчання – у початковій школі, де невдача приносить справжнє горе.»

Тож, із перших днів навчання дитини в класі, намагаюсь створити ситуацію успіху, підбадьорити учня, похвалити, навіть за незначний крок уперед.

Починаючи працювати з 1 класом я поступово вводжу елементи інтерактивного навчання, починаючи з найпростіших інтерактивних технологій як «мікрофон», «мозковий штурм», робота в парах і малих групах, впровадження технологій ігрового та проблемного навчання.

Роботу в навчальних групах, будую на принципах рівноправності, намагаючись активізувати роботу кожного учня.

Під час роботи в парах учні можуть перевірити знання один одного, обмінятися думками. Це сприяє розвитку мовлення учнів, вміння висловлювати і відстоювати свою думку.

Ще з перших днів навчання в школі вчу дітей вільно висловлювати свої думки. Цьому сприяє технологія «Мікрофон». Тримаючи в руках символічний мікрофон» учень швидко і чітко відповідає на поставлене запитання. Далі знову говорить тільки той, у кого в руках мікрофон. Для розвитку мислення учнів застосовую на уроках проблемні завдання. Подобається школярам самостійно порівнювати, зіставляти певні факти, узагальнювати робити висновки.

Навчаючи дітей, я велику увагу приділяю розвитку навичок швидкого та виразного читання, використовуючи методики Д.Т. Федоренка, В.М. Зайцева.

На кожному уроці використовую вправи на розвиток мовного апарату та кута зору учнів. Це такі як: робота зі скоромовками, чистомовками, читання розрізних текстів, пірамід слів, робота з таблицею Шульте. Люблять учні читати, граючи гру «Дощик», «Ланцюжок», «Буксир» та інші.

Дуже корисним є спеціальні ігри на розвиток пам’яті, вироблення стійкої уваги «Засічка - кидок» *(при слові «кидок» всі починають читати на максимальній швидкості, «засічка» - читання зупиняється)*, Відгадай» *(вибіркове читання),* «Хвиля» *(починаючи читати у довільному темпі вголос, поступово збільшують силу голосу)*. Є ігри, які використовують для читання в парах: «Луна», «Вовчик і Зайчик». Одне речення читає один учень, а друге – інший. Потрібно уважно стежити за правильністю.

Саме завдяки ігровим формам вдається залучити пасивних учнів до процесу навчання. Люблять учні грати в гру «Хто швидше», «Збери слова», «Хто більше», «Влучив ціль».

Цікаво школярам, коли завдання підготовили учні «Лісової школи». Діти, уявно спілкуючись, із звірятами, з цікавістю виконують роботу.

Часто пропоную дітям гру «лото», «Знайди ознаку».

На уроках математики пропоную пограти в «Магазин», «Продавець» і «Покупець» швидко лічать, а діти стежать за правильністю розрахунків. Так у грі діти тренуються в додаванні і відніманні. Під час проведення ігор «Зроби рівними», «Закінчи логічний ряд», «математичний струмок», формуються в учнів обчислювальні навички, вчаться доводити свої міркування.

На уроках природознавства, основ здоров'я застосовують гру «»Фантазери», «Якби я був…», «Склади розповідь», «Відгадай страву за описом», гру-пантоміму «Без слів», яку учні виконують в парах. Кожна гра вчить дитину оцінювати свої здібності, розвивати найкращі людські якості, розширювати і поглиблювати уявлення про навколишній світ, допомагає розвивати образне та логічне мислення, творчі здібності дітей, сприяє формуванню загально навчальних умінь, навичок.

Як барометр уроку, діти постійно спонукають до пошуку нових ігор та використання їх у навчально-виховному процесі. Моя робота цікава, творча і винахідлива. В ній завжди є місце для пошуку і самовдосконалення, чим я і надалі буду займатися, щоб бажання учнів іти до школи ніколи не згасло, а в моєму класі завжди лунав веселий сміх, цікава розмова і були добрі, винахідливі учні, справжні люди.

Чепка Яна Борисівна
вчитель початкових класів
Уманської міської гімназії

Курсу «Я і Україна. Громадянська освіта».
Урок-подорож.
4клас

Епіграф.
«Земля є книгою, в якій історія людства записується в географічній номенклатурі».

Тема. Мандрівка містами України.

Мета: Познайомити дітей з історією українських міст, з давніми легендами, переказами та розповідями про історію назв міст; допомогти з'ясувати походження тих чи інших міст та сіл; розвивати зв'язне мовлення, пізнавальні інтереси; виховувати допитливість,бажання ширше пізнавати і вивчати історію свого краю, патріотичні почуття.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Обладнання: карта України, мультимедійний проектор, відеозаписи, мікрофон, ілюстрації, іграшковий літак, корабель, потяг, різнокольорові клубочки ниток, етимологічний словник.

Хід уроку

І. Організаційний момент.

ІІ. Мотивація навчальної діяльності. *(1 хв.)*

Інтерактивна технологія «Мікрофон».

Вчитель.

– Що ви очікуєте від цього уроку? (Нових знань, успіхів, високих балів).

– Ваш успіх на уроці залежить від вашої активності, уважності, творчості.

ІІІ. Контроль, корекція, закріплення знань учнів. (*Перевірка домашнього завдання).*

Технологія «Мозковий штурм».

Фронтальне опитування.

– Чим багата Україна?

– Яку площу займає її територія?

Читання висловів про Україну, які учні відшукали у художніх книгах.

– Як ви їх розумієте?

Поетична хвилинка. Декламування учнями віршів про Україну.

Робота з картою України. Супровід відповідей показом на карті.

ІV. Актуалізація опорних знань учнів. Підготовка до активного, свідомого засвоєння знань. ***Бесіда з одночасним переглядом фотосюжетів.***

Запитання.

1. Які міста ви знаєте?
2. А в яких вам довелося побувати?
3. Що цікавого ви можете розповісти про ці міста?
4. Чи є там історичні пам’ятки, з якою подією вони пов’язані?

Фотосюжет: *(показ фотоплакату з відвіданих учнями міст під час екскурсій.)*

ІІІ. Мотивація навчальної діяльності. Оголошення теми уроку.

Вступне слово вчителя.

– Щоб бути справжнім патріотом своєї Батьківщини, потрібно не тільки любити її, але й знати її історію. Сьогодні ми подорожуватимемо містами України, і не просто подорожуватимемо, а й дізнаємося багато цікавого й нового про деякі міста, про славне минуле нашої України.

Міста мають свою історію. Ми послухаємо легенди і перекази про походження назв міст, про людей, з чиїми іменами пов’язані давні назви міст.

Технологія «Незакінчене речення».

Що ви хочете дізнатися про міста України?

– Я хочу дізнатися…

Я мрію побувати…

V. Вивчення нового матеріалу.

1. ***Слово учителя.*** У нас на Україні понад 32 тисячі населених пунктів, з них майже 1300 міст й селищ міського типу. Пам'ятки історії та культури – це й географічні назви.

В назві кожного поселення є щось своє, неповторне, своя чаруюча музика і пісня, свої обереги. А ще – свої луки і верби, свої ліси і абрикосові сади, свої яблуневі і вишневі насадження, завдяки яким виникають назви поселень. Сьогодні ми з вами розглянемо окремі назви поселень, лише маленьку часточку нашої великої України.

2. Мандрівк картою України.

– Подивіться на карту. Яка країна тут зображена? Покажіть її кордони.

3. Поетична хвилинка. Декламування вірша учнем.

Україна.

Гарна-гарна, як в лузі калина,
неповторна в красі весняній,
незалежна моя, Україно,
рідний краю, коханий ти мій.

Ніжна мова твоя солов`їна,
Ти могутня, як води Дніпра,
Незалежна моя, Україно,
Край науки, пісень і добра.

Ти, як горда в Карпатах трембіта,
Крим від сонця увесь золотий,
Людям добрим гостинна, відкрита,
Україно, мій край дорогий.

Вчитель.

4. Знайомство з походженням назви рідного міста.

Вчитель.

– Велика і прекрасна наша земля. Тож давайте розпочнемо нашу мандрівку з нашого рідного міста.

– Як називається наше місто?

– Що ви знаєте про його заснування?

Розповідь учителя.

Погляньте на карту України: у самому центрі її території, у самому її серці розкинулась старовинна Умань. Географічне положення міста зумовило його історичну долю, таку ж непросту, величну і трагічну, як і історія усієї держави.

Звідки походить назва нашого міста?

В більшості наукових праць стверджується, що походження назви Умань невідоме.

Можна припустити, що згодом річку Уму стали називати Уманкою, а побудоване біля неї місто Уманню.

Бесіда за змістом почутого.

- Що нового дізналися?
- Обміняйтеся враженнями щодо почутого із сусідом по парті.(*Робота в парах).*

5. Екскурсія до столиці нашої держави.

– Наша подорож продовжується. Вирушаємо на північ. А яким транспортом поїдемо відгадайте.

Загадка. По дорозі дім повзе, на екскурсію везе,
Не на курячих ногах, а в гумових чобітках. (Автобус.)

Технологія «Криголам» (вірш замальований за допомогою піктограм)

– Уважно послухайте вірш Р. Купчинського дивлячись на екран і спробуйте дати відповідь: у яке місто ми приїхали?

серце України ☐
І найстарше місто в світі. ☐
Хоч пройшов усякі зміни, ☐
Гарний і в зимі, і в літі. ☐
Там церкви золотобанні, ☐
А в них дзвони сріблом куті, ☐
Як задзвонять на світанні, ☐
То на всю Вкраїну чути. ☐

(Київ)

– Так про яке місто йшлося? *(Про Київ).*

– Чому Київ називають серцем України? *(Київ – столиця України)*

– Що значить найстарше місто в світі? (древнє, дуже старе)

– А от з версіями походження цього славного міста ми і спробуємо з вами зараз розібратись. Пригадайте з уроків читання легенду про заснування міста Києва. *(За легендою засновником Києва був Кий, що прийшов сюди разом із братами Щеком і Хоривом та сестрою Либіддю.)* Київ був заснований у 482 році. У 1982 році кияни відзначали 1500років з дня заснування. Зараз майже 1530 років.

– Чому місто має таку назву? (Названо на честь засновника міста — князя Кия.)

– Які споруди пам’ятки архітектури є в Києві, що говорять про ті події?

Розповідь учителя про походження назви міста Київ.

Про походження Києва були різні перекази. Одні оповідали що назва міста пішла від Кия, що був перевізником на Дніпрі *(кому треба було переїхати з одного берега на інший, він перевозив своїм човном)*

Ще одна з версій говорить, що біля міста Київ був здавна перевіз через річку Дніпро. Перевозили через річку човнами, які на давньоруській мові називали куяви. Слов’янські письменники Київ часто називали Куявою. Тому дуже схоже, що могло бути і так: спершу «Куява» перетворилася на «Кіяву», після в «Кієву», а там замість «Києва» стали писати і вимовляти «Києва».

«Кожен навчає кожного».

Є також версія, що раніше існувало місто Київ і гори Щековиця, Хоревиця та річка Либідь. Та люди хотіли осмислити всі ці назви, оживити їх, дати їм пояснення, внаслідок чого і склалися легенди про трьох братів, які стали основою «Повісті минулих літ».)

- А як пояснює походження назви етимологічний словник?

Робота з етимологічним словником.

VI. Фізкультхвилинка.

6. Зупинка у місті Черкаси.

– Яка річка тече через Київ?

– Далі ми продовжимо подорож іншим видом транспорту.

Загадка. Без рук, без ніг ходить на животі? *(Корабель).*

– Ми продовжимо подорож вниз по Дніпру на сучасному комфортабельному теплоході. А щоб ви не сумували, пропоную послухати цікаву розповідь наших дослідників.(Заздалегідь підготовленим учнем).

Дніпро. В Україні є майже 71 тисяча річок. Найбільша з них – Дніпро. Вона має близько 1350 приток: Рось, Прип`ять, Десна… На ній споруджено багато електростанцій. Колись ця річка називалася Борисфен.

– Дякуємо за цікаву інформацію, а наша подорож продовжується. Перед нами постає місто Черкаси.

Розповідь учителя про походження назви міста Черкаси.

– То чому місто має таку назву?

На сьогоднішній день існує кілька версій походження назви міста Черкаси.

Першою і найбільш простою є версія про те, що назва походить безпосередньо від Черкесів — одного з етнонімів адигських народів. Який за деякими версіями переселився зі сходу, на південні території Київської Русі (в майбутньому - запорізькі козаки), заселили весь басейн ріки Дон, та територію Кубані. Місто Черкаси відоме як козацька фортеця, таке собі місто козаків - черкасів. З часом войовничі жителі Запорожжя стали звичайними козаками, проте назва міста залишилася завдяки кримським татарам, котрі ще довго називали козаків черкасами, а місто войовничих козаків - Черкасами.

7. Перебування у Харкові.

Загадка. Стрибнути з нього на ходу можна, а ввійти на ходу не можна. *(Літак).*

– А зараз з Черкаського аеропорту ми вилетимо у друге за кількістю населення місто – Харків, другу столицю України.

– Звідки походить назва цього міста?

Ознайомлення учнів з легендою. Читання учнем.

Харків

Був собі козак Харко (тобто Харитон). Легенда розповідає, що уподобав він собі місце біля річки Харків і поселився там. І чи то від назви ріки вона пішла, чи від першого поселенця козака Харка – так і не відомо. На поселенців часто нападали татари. Одного разу в бою загинув і сам Харко. Хутір Харків на деякий час запустів, однак незабаром був відновлений і зберіг свою назву.

Обмін думками. Робота в парах.

8. Відвідини Львова.

– Наша подорож продовжується. Вирушаємо на захід до древнього Львова.

Щоб дізнатися про походження назви цього міста вам потрібно виконати завдання.

Робота в групах *(скласти частини вірша і прочитати).*

Звідки в міста назва Львів.

Левом сина князь назвав.
Щоб віки жила ця днина,
місто князь як будував,
дав йому імення сина

Довго я не розумів,
Звідки в міста назва — Львів.
Брата старшого питаю:
- А ти знаєш?
Так от... З княжих ще часів
в міста горда назва — Львів.
Каже: - Знаю.
Князь був, Галицький Данило,
сім віків перекотило,
як дзвеніла княжа слава,
та не тільки в славі справа:
сумував князь, що один...
Народився в князя син!
«Сильним будь! Наш рід прослав!»

- То звідки пішла назва Львів?

Розповідь учителя

Львів — одне з найкращих міст Європи. Засноване воно було близько 700років тому. Згідно з одними джерелами, його побудував князь Данило Галицький і назвав на честь найстаршого сина Лева, а Лев Данилович успадкував місто після смерті батька. Інші перекази доносять до нас свідчення про те, що місто заснував не Данило Галицький, а сам князь Лев Данилович.

VII. Закріплення нових знань.

Робота з підручником *(ст. 7-8).* ***Читання статті «Назва наших міст».***

– Про які міста ви прочитали?

Усебічна перевірка знань.

Технологія «Ручки всередині»

(Робота в домашніх групах Обговорення запитання.)

– Звідки походить назва міста Золотоноша ?

Робота в групах.

– Які існують легенди про заснування міста Житомир ?

Складання колективної розповіді: «Цікаві місця мого краю» .

VIII. Підсумок уроку, оцінювання результатів, рефлексія.

Технологія «Незакінчене речення» *(Продовж речення).*

– Підсумуємо все що почули і побачили на уроці. Пропоную закінчити речення.

Сьогодні на уроці я зрозумів …

Хочу побувати…

Інформація отримана на уроці дозволяє зробити висновок, що….

На сьогоднішньому уроці для мене найбільш важливим відкриттям було….

Сьогодні урок навчив мене….

Домашнє завдання.

Підготувати проекти «Моє рідне місто». Об'єднатися в групи за інтересами.

Список використаних джерел

В.М. Мазай, О.В. Савченко…Умань – моя маленька Батьківщина: навчальний посібник –ВД «Інтерлінк» – 2006 –118с.

І. Дівакова Інтерактивні технології навчання у початковій школі –ВД – «Мандрівець» – 2008 – 178с.

О.В. Онопрієнко Формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів: дидактико – 0методичні аспекти –ВД – «Каштан» – 2012

Педагогічний калейдоскоп

Випуск 5

Підписано до друку 11.02.2013. Формат 60х90 1/16
Папір офсет.
Обл.-вид. арк. 4.8. Ум. друк. арк.6,2.
Тираж 300. Зам. № 2041.

Віддруковано з оригінал-макета
ПП Жовтий О.О.

20300, м. Умань вул. Садова, 28
(УДПУ, навчальний корпус № 3, кімн. 112, 327, 328)
Тел. 8 067 77 30 197
8 097 9 467 467

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК, № 2444 від 22.03.2006 р.

Віддруковано на цифровому дублікаторі Ricoh

149